

Úvodník

- JUDr. Karel Čermák: Velkopáteční analýza: lotr na pravici
a na levici taky lotr 5

Články

- Kalenská Marie: Ještě k povinnosti podnikatelů zajišťovat plnění
běžných úkolů svými zaměstnanci 9
- Vrcha Pavel: K ustanovení § 157 odst. 2 OSŘ (odůvodnění
soudního rozhodnutí) 16
- Doubrava Martin: Zástavní právo k předmětu leasingu – automobilu
jako zajištění pohledávky 30
- Chrůma Michal: Zelená tunelářům? 32
- Pohl Tomáš: K příspěvku Mgr. Michala Chrůmy „Zelená tunelářům?“ 35
- Novák Jaroslav: K pojmu cenný papír jako věc důležitá pro trestní
řízení podle § 78 a násl. tr. řádu 37
- Wurstová Jana: Znovu k problematice praní peněz
(stanovisko CCBE) 45
- Matějka Jan: Uznání a výkon cizích soudních rozhodnutí v USA 49

Přečetli jsme za Vás 52**Z judikatury**

- K otázce řádného označení obchodní společnosti v soudní žalobě 58
- Ke svolání valné hromady společnosti s ručením omezeným 61

Z České advokátní komory

- 1) Informace o schůzi představenstva ČAK dne 10. 3. 1998 66
- 2) Priority představenstva ČAK pro rok 1998 67
- 3) Informace o připravované novele vyhlášky Českého úřadu
zeměměřičského a katastrálního č. 190/1996 Sb. 77
- 4) Termíny školení advokátních koncipientů v II. pololetí 1998 78
- 5) Přednáška o činnosti Soudu Evropského společenství 78
- 6) Informace o rozsudcích Evropského soudu pro lidská práva 79

Z kárné praxe

- 1) Z kárné praxe ČAK 79
- 2) Z disciplinární praxe bývalé Advokátní komory v Čechách
(období 1933–36) 81

Obsah

Názor

- Porada o samotě – ano, či ne (Petra Skládalová) 83
Glosa k názoru autorky (Václav Mandák) 85

Sbírka útěchy

- Do sbírky útěchy – ale i do vlastních řad (Vítězslav Švitorka) 86

Víte, že... (Stanislav Balík) 88

Recenze, anotace

- Le Barreau de Paris (Stanislav Balík) 89

Tisk o advokacii 91

Personálie

- Životní jubileum šéfredaktora Bulletinu advokacie Václava Mandáka (Stanislav Balík) 99

Ze zahraničí

- Slovensko: Vyšlo č. 1/98 Bulletinu slovenské advokacie (V. M.) 100
Poznámka o advokacii na Filipínách (Stanislav Balík) 102

Inzerce 104

Nakonec

- Z amerického advokátního humoru 109

**Z technických důvodů bude pravidelná rubrika
„Z odborných časopisů“ zařazena v rozšířené podobě
do příštího čísla.**

UPOZORNĚNÍ:

Do čísla 4/98 byl vložen dotazník prestižní ceny nejlepších právnických časopisů v ČR a v SR za rok 1997. Žádáme čtenáře, aby vyhověli pořadatelům, dotazník vyplnili a urychleně zaslali na adresu uvedenou v dolní části dotazníku.

Vyplnění dotazníku je současně příležitostí k Vašemu zhodnocení Bulletinu advokacie, který je v abecedně řazeném pořadí uveden na druhém místě dotazníku.

Velkopáteční analýza: lotr na pravici a na levici taky lotr

Česká politika prošla v posledních osmi letech bouřlivým vývojem a vůbec největší potíže měla s tím, jak sama sebe reflektovat. Původně vládlo přesvědčení, že politika je jakýsi nový druh sportu, něco jako gorodky nebo squash. To byly ty idylické doby, kdy se řečnilo a psalo o pravidlech hry, mantinelech, ranách pod pás a tahu na branku. Sportovní rybáři tehdejší terminologii ještě obohatili o líné kapry a dravé štiky, poslanci v parlamentu navlékali (a hlavně převlékali) dresy, sdružovali se v klubech, a kdoví, jestli se za jejich přestupy neplatily ještě horentnější částky než za Maradonu nebo za Jágra. Kluby v poslední době většinou zkrachovaly a některé prý byly prodány i na Slovensko stejně jako Sparta, čímž skončila sportovní éra naší politiky; proslychá se, že mnozí sportovci, pardon poslanci, svléknou dresy definitivně, skončí s aktivní vrcholovou sportovní kariérou a budou nadále působit už pouze jako trenéři juniorských mužstev nebo prodávat párky v parlamentu. Úsilí o nové nákupy, zejména v zahraničí, hanebně ztroskotalo na nedůvěře portfoliových investorů a ještě z toho byla ostuda. Z tohoto období přežívá už jen pár fanoušků a hlavně fanynek, kteří se nemohou smířit s úpadkem své železné Sparty a myslí si, že ji vzkřísí voláním súra, soudce mrkev a podobně, jak to už fair play a vůbec důstojné povzbuzování jejich miláčků vyžaduje.

Další, nepoměrně kratší období naší politiky, také již bohužel skoro zaniklé, bylo období literární, či přesněji řečeno období pověstí, povídek, pohádek, pověr a pomluv. Rejdiště politiků se v té době eufemicky nazývalo politickou scénou a každou chvíli jsem čekal, že se začne vybírat na novou Zlatou kapličku. Období posléze skončilo kolapsem justice a policie, zcela ochromené své cti dbalými politiky a pak také trestními oznámeními na neznámé sponzory, kteří se nešťítili čestné politiky kompromitovat i tak nepatrnými pakateli, jako třeba sedmi miliony zdevalvovaných korun českých, žijíce si přitom v oblastech tvrdých měn a vždy pěkného počasí. Hrob neznámého sponzora s čestnou stráží by byl tím nejmenším, co by mohl vděčný národ, včetně proslulého daňového poplatníka (povšimněte si, jak správně se a něm vždy hovoří v jednotném čísle – myslím, že jsem to už jenom já), pro uctění památky těchto za vlast padlých politických hrdinů učinit.

Z období literárního nemohu nepřipomenout roztomilé žvatláni zvané Chytrá horákyň. Je z dob, kdy politici a političtí komentátoři již opouštěli silovou sportovní terminologii, zprivatizovali Knižní velkoobchod a začali klást před publikem důraz na IQ a na šíři svého klasického vzdělání, přičemž ve své skandály přetížené paměti nenalezali nic efektnějšího, než zmíněnou pohádku Boženy Němcové. Chytrá horákyň – v podání Boženy Němcové mravně zcela pozitivní typ – se přitom obvykle líčila jako odpudivý vzor odporně vychytralého obojetníka, před nímž jest se míti obzvláště na pozoru. Inu, od mateřské školy – a vyšší vzdělání obvykle nemívá – holt intelektuální politik taky něco zapomene. A abyste nemuseli čekat až do Vánoc a kupovat dětem zbytečně Pohádky od Boženy Němcové, tak tedy chytrá horákyň byla mladá, chytrá, hezká, ale chudá venkovská holka, sloužila u bohatého strejdy, on ji chtěl ošidit o služné, ona to dala k prokurátorovi, ten ocenil její bystrý selský rozum, řekl jí, že spor vyhraje, ale jen tehdy, přijde-li k němu ani v noci, ani ve dne, ani oblečená, ani nahá a ani pěšky ani na voze; ona to lehko vyřešila tak, že přijela k ránu na koze oděna průsvitnou pytlou, byla z toho jasně svatba, ona se mu pak pletla do souzení, neboť si potrpěl na úplatky (což i od ní nechtěl vlastně jakési sexuální plnění?), on ji za to vyhodil z domova, řka, že si smí vzít zpátky do chalupy to, co je jí u něho nejmilejší; ona ho trochu přiopila a vzala si do chalupy jeho a už je tady definitivní happy end. Do prčic, kdo je tady kladný hrdina? Ten úplatný soudce nebo ta poctivá a chytrá holka, která ho, parchanta, nakonec ještě polepší? V dobovém podání našich intelektuálních politiků ona zřejmě nepřipustně zasahovala do soudcovské nezávislosti a mazané usilovala a mravní očistu soudnictví, což jí nepříslušelo, anobřž ona měla držet hubu, neplést se do politiky a neintrikovat s nějakou občanskou společností, k níž by nakonec takové pozitivně právně nepřipustné aktivity mohly vést. Nu, nad Chytrou horákyň v dobovém pojetí našich servilních intelektuálů jsem se vždycky opravdu pobavil a litoval jen, že v osnovách mateřské školy nebyli bratři Grimmové. Rád bych býval slyšel výklad takové Jorinde a Joringel nebo Pana Korbese. Pohádky bratří Grimmů si už ale k tomu Ježíšku musíte asi opravdu koupit sami. Literární období české politiky v poslední době již zcela zdegenerovalo, zřejmě i s IQ svých majitelů, do dikobrazích rýmovánek o jejich třídním nepříteli ve stylu Jiřího (? – už si nepamatuji) Bradáče z padesátých let, jež si navíc tato škola upřímně plete s Karlem Havlíčkem Borovským.

Další politická éra, jež dosud doznívá, by se snad dala nazvat érou lízaného mariáše. V těchto dobách již politici opustili kurty, kde sedávali na umpiru, nahrávali na smeče, lobovali a podobně, a uchýlili se do klidu lokálů, aby tam začali karbanit. Od současného politika neslyšíte ve dne v noci nic jiného, než že hraje vysokou, nízkou, poctivou, případně souper i falešnou kartou; politik

kartu vynáší, má silný nebo slabý list, přemýšlí, zda má hrát betla nebo durcha, jestli má schovaných dost trumfů a kdo z protihráčů může mít kulovýho kluka. Úprk od mantinelů k teorii her a karbanu byl velmi zřetelný zvláště v období po sestavení nové vlády, z čehož lze soudit, že výjezdní zasedání vlády již neprobíhají v cyklistických peletonech a při nácviu trestných hodů na koš, nýbrž v hráčských doupatech v Libni a v Las Vegas. A ježto oblíbenou karetní hrou nového premiéra je již od dob nižšího gymnázia lízaný mariáš, museli si tuto rafinovanou politickou hru dát vnutit nejen ministři a opozice, nýbrž i parlament, jenž v tomto rozpoložení pěkně šlápnul na krk majitelům hracích automatů, aby zmíněnou ušlechtilou výchovnou lidovou zábavu z našich hostinců stále více nevytlačovali svými pekelnými stroji.

Nejnovějším hitem na našem politickém Olympu a pod ním se však po sportu, literatuře a karbanu stala věda, přesněji řečeno analýza, a z analýz právě ta nejanaliznutější, tedy analýza spektrální. Celá viditelná i neviditelná část spektra, rozumí se politického, od infrarudého až po ultrafialové, je nepřetržitě a systematicky prozkoumávána nečetnými davy analytiků, kteří se v naší zemi zčistajasna rozmnožili jako houby po dešti. Kdejaký ubohý pisálek, jako třeba já, už není prostě analytikem. Jsme prostě národem Palackého, Masaryka a profesora Christinna Dopplera. Škoda jen, že se mezi tolika analyticky občas taky nevyskytne aspoň jeden syntetik. Bylo by to pro čtenáře milé osvětlení. Úkolem analytiků je nejen vědecky vysvětlovat, co se ve spektru vlastně děje, ale hlavně nositele těchto dějů správně podle vědeckých kritérií třídít a do spektra strčit tam, kam patří, ať už tomu oni sami nebo spektrum říkají cokoliv. Oblíbeným kritériem zařazování do spektra bývá pohlaví, barva očí, věk, fotogenický vzhled a počet živě i mrtvě narozených dětí, z čehož pak vyjde, že Buzkovou, Daniela Kroupu a generála Vacka lze naléztí spíše v pravé části viditelného spektra blíže středu, kdežto paní prezidentová s Andy Warholem, Salmonem Rushdie a poradci Špačkem a Pehem a dalšími tu- i cizozemskými intrikány se nacházejí v neznámé části neviditelného spektra, opatřené nápisem hic sunt leones. Do neviditelné části spektra pak podle analytiků patří též BIS a StB, včetně všech bývalých, současných i budoucích náčelníků, ředitelů a advokátních koncipientů, v nynější době též včetně prezidenta Kaddáfího a ředitele hotelu Forum.

Spektrálně analytickým pracem, jak velí mrav, jsem se věnoval letos o Velikonocích a prozkoumal jsem celou viditelnou část spektra. Došel jsem k závěru, že uprostřed spektra nám někdo – nejspíš Židi nebo Cikáni – ukřížoval Krista Pána, kdežto po jeho pravici i levici se na křížích médií kroutí samí lotři. Smutný to pohled novopečeného a dosud nezkušeného analytika.

Úvodník

A vidíte, to jsem si myslel, jak Vám dneska poradím, koho máte volit. Já sám mám pro volby v zásobě takový malý fígl. Zvolím toho lotra, co zvolá Bože, buď milostiv mně hříšnému. A bude mi jedno, zda je podle analytiků na pravici či na levici. To totiž stejně záleží na tom, z které strany se díváte, a nepletete-li si pravou a levou ruku.

Karel Čermák

Velikonoce 1998

Důležité upozornění

V čísle 4 Bulletinu advokacie bylo otištěno sdělení, že dosud ne všichni advokáti vyplnili a odeslali dotazník přiložený k č. 1 Bulletinu advokacie, který bude sloužit jako podklad pro zpracování Biografického lexikonu českých právníků 90. let dvacátého století.

Bohužel ani po tomto upozornění nedošly všechny potřebné podklady pro lexikon, a proto znovu upozorňujeme na tuto akci se žádostí o urychlené zaslání vyplněného dotazníku na adresu České advokátní komory.

Podotýkáme, že běží o mimořádně významnou práci, jíž se účastní Česká advokátní komora spolu s Jednotou českých právníků, a jejímž účelem je podat souborný obraz o jednotlivých členech advokátního stavu a jejich odborných aktivitách.

Prosíme proto znovu, abyste této věci věnovali potřebnou pozornost.

JUDr. Vladislav Brož
tajemník Gremia JČP

prof. JUDr. Marie Kalenská,
Právnická fakulta UK v Praze, advokátka

Ještě k povinnosti podnikatelů zajišťovat plnění běžných úkolů svými zaměstnanci

Kolega Dr. Pavel Blažek se ve svém článku otištěném v č. 4/98 Bulletinu advokacie („K povinnosti podnikatelů zajišťovat plnění běžných úkolů svými zaměstnanci“) zamýšlí nad zákonností rozhodnutí finančního úřadu, které zpochybňuje mandátní smlouvy členů představenstva určité akciové společnosti s odkazem na ust. § 1 odst. 4 zák. č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, v platném znění. Své stanovisko zdůvodňuje finanční úřad tím, že poradenská činnost, která je předmětem činnosti podle mandátní smlouvy, patří podle jeho názoru mezi běžné úkoly, které musí být zajišťovány v pracovněprávních vztazích. Snaha autora poukázat na nezákonnost rozhodnutí finančního úřadu je chvályhodná, stejně jako jeho úsilí nalézt k tomu teoretické i praktické argumenty. S jeho závěrem, že jde o rozhodnutí nezákonná, souhlasím, ovšem domnívám se, že argumenty, o které jmenovaný své závěry opírá, de lege lata neobstojí, pokud nedojdou uznání Ústavním soudem. Mohou mít značný význam de lege ferenda. V dalším se budu snažit nalézt další příčiny nezákonnosti rozhodnutí finančního úřadu.

1) Zásadně nelze souhlasit s tím, že ust. § 1 odst. 4 zák. č. 1/1991 Sb. v platném znění ukládající povinnost fyzickým a právnickým osobám zajišťovat plnění běžných úkolů vyplývajících z předmětu jejich činnosti svými zaměstnanci v pracovních vztazích podle zákoníku práce, je pouze deklaratorní součástí zákona. Jde o povinnost jasně formulovanou kogentního charakteru. Úmysl zákonodárce potvrzuje i směrnice – (podrobný výklad) přijatý Federálním ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR a Ministerstvem práce a sociálních věcí SR. Tento výklad byl odborem zaměstnanosti Ministerstva práce a sociálních věcí ČR dne 31. ledna 1991 rozeslán úřadům práce a dalším orgánům. Citované ustanovení tak odstartovalo boj proti tzv. švarcsystému.

V citované směrnici se uvádí, že se uvedené ustanovení přijímá „na základě poznatků o postupu některých soukromých podnikatelů, ale i státních podniků, které nesjednávaly pracovní smlouvy i na práce prodavače, skladníka nebo různých výrobních nebo obslužných činností, podmiňovaly výkon těchto prací registrací obča-

na jako soukromého podnikatele a potom mu takovéto práce zadávaly jako zakázku v rámci jeho podnikatelské činnosti. Tímto způsobem dochází k rozsáhlým únikům daňovým a únikům odvodů do státního rozpočtu. Zejména se však tím zaměstnavatel zprošťuje plnění povinností vyplývajících pro něj ze zákoníku práce vůči pracovníkům a vylučuje se ochrana občana v pracovněprávních vztazích, pokud jde o ustanovení zaručující v souvislosti s výkonem práce pracovněprávní nároky.“

Ve směrnici bylo podrobněji rozebíráno, co to jsou běžné úkoly. Běžné úkoly byly charakterizovány jako úkol přímo související se zajištěním výroby nebo s poskytováním služeb anebo s obdobnou činností při podnikání, jestliže je právnická nebo fyzická osoba provádí pod vlastním jménem a na vlastní odpovědnost na místech obvyklých pro jejich výkon. Není tedy vyloučeno uskutečňovat dílčí dodávky při podnikání mezi osobami. Podle směrnice může být dílčí dodávkou pro účely výkladu § 1 odst. 4 určité dílo (celek), jehož součástí vedle účtované ceny živé práce je také hodnota s touto prací dodaného majetku, která byla realizována vlastním jménem a na vlastní odpovědnost dodávajícího podnikatele. Dílčí dodávkou může být také dílo (celek) duševní povahy, např. projekt, jakož i to, co je předmětem majetkových vztahů vznikajících z výsledků duševní tvořivé činnosti, např. podle autorského zákona. Naproti tomu není možno považovat za dílčí dodávku (závazkový obchodní vztah) jen pouhou dodávku živé práce za smlouvenou cenu bez dodání díla (celku). Tak např. jestliže fyzická osoba, která vystupuje jako podnikatel, prodává v obchodním zařízení zboží, které je majetkem jiné osoby podle pokynů této osoby a za jí určené ceny nebo provádí-li fyzická osoba zednické práce pro třetí osobu z materiálu, který byl zakoupen jinou osobu, již náleží, půjde o rozpor s § 1 odst. 4. Tento protiprávní vztah půjde na vrub osoby, která kontrolou zjištěnou činnost nesprávně provádí.“

Ve směrnici se uváděly i případy, kdy je zpravidla nutné zaměstnat fyzickou osobu v pracovněprávním vztahu, např. písařku u advokáta nebo pracovníky skladu, který je součástí zaměstnávajícího subjektu. Naopak vedení účetnictví, zajišťování závodního stravování anebo ostraha podniku může být podle směrnice zajišťována i mimo pracovněprávní vztahy.

V závěru směrnice bylo úřadům práce uloženo během měsíce ledna, února a března (v r. 1991) provést kontroly a zaměstnavatelům zjištěné nedostatky vytknout, dát jim tříměsíční lhůtu k jejich odstranění bez uložení pokuty. Pokuty tedy začaly úřady práce ukládat za porušení dané povinnosti později. Ukládání pokut pak nebylo ojedinělé a zejména drobní podnikatelé, kteří provozovali opravárenské služby v bytech zákazníků z toho byli často nešťastní. Nezřídka byla příčina v tom, že zaměstnavatelé nedovedli připravit smlouvy o dílo nebo smlouvy mandátní tak, aby byly věcně nenapadnutelné.

Nezůstalo jen u sankcí ukládaných úřady práce. Objevila se i snaha stíhat porušení shora uvedené povinnosti jako trestný čin. Tak např. známý podnikatel

JUDr. F. S. byl obviněn, že prý zajišťoval plnění běžných úkolů smlouvami podle hospodářského zákoníku a poté podle obchodního zákoníku a nikoliv v pracovním poměru, jak mu přikazoval zák. č. 1/1991 Sb. ve znění zák. č. 231/1992 Sb. Tím se měl dopustit trestného činu porušování závazných pravidel hospodářského styku podle § 127 odst. 1 trest. zák., neboť jeho jednáním došlo ke zkrácení odvodů na nemocenské pojištění ve výši nejméně 200 000,- Kč. Stíhání se však ukázalo bezdůvodné. Jednak se jmenovaný podnikatel tímto způsobem neobohatil, neboť pojištění si platili či platit měli pracovníci – podnikatelé, kteří pro něj pracovali na základě registrace. Ke zkrácení pojistného ze strany podnikatele nemohlo dojít. Je sice pravda, že osoby samostatně činné si tehdy mohly volit základ pojištění nižší, ale to vyplývalo z platné právní úpravy. Právní stav v r. 1991 byl totiž takový, že zák. č. 100/1988 Sb. o sociálním zabezpečení a zák. č. 54/1956 Sb. o nemocenském pojištění zaměstnanců ve znění zák. č. 110/1990 Sb. v ust. § 145 b) ukládal osobám samostatně výdělečně činným povinnost platit na své nemocenské a důchodové zabezpečení pojistné a podávat přihlášky a odhlášky k tomuto pojištění. Podle odst. 2 téhož ustanovení výše pojistného činila 25 % z přihlášeného vyměřovacího základu, který směl činit nejméně 400,- Kč měsíčně. Právní úprava dávala tedy možnost osobám samostatně výdělečně činným zvolit si nízký základ s tím rizikem, že případné dávky nemocenského pojištění budou nízké. Pokud si osoba výdělečně činná takovýto základ zvolila, byla to její věc právem dovolená. Nešlo tedy o nějaké krácení odvodů na nemocenské pojištění ze strany obviněného. Ostatně k tomu neměl sám ani možnost. V r. 1993 byla přijata právní úprava, podle níž se pojištění osob výdělečně činných přiblížilo systému placení pojistného u zaměstnanců. Bylo zavedeno jednak pojištění zdravotní na straně jedné a pojištění nemocenské, důchodové a příspěvek na politiku zaměstnanosti na straně druhé. Pojistné je stanoveno procentně k vyměřovacímu základu a nemocenské pojištění je u osob samostatně výdělečně činných zcela dobrovolné. Obvinění z trestného činu bylo tedy, pokud jde o skutkovou podstatu, zcela vyloučeno.

Ani rozhodnutí o sankci uložené příslušným úřadem práce neobstálo. Shora jmenovaný zaměstnával 15 osob na základě jejich podnikatelských smluv a nikoliv v pracovním poměru. Šlo o tyto činnosti: práce redaktorů, polygrafická práce, novinářská propagační a zprostředkovatelská činnost, technická inzerce, reklamní činnost, grafická úprava tisku, vydavatelská činnost. Kontroloři kvalifikovali uvedené činnosti jako běžné úkoly, které mají být prováděny v pracovním poměru. Toto své tvrzení prostě vyvodili z toho, že některé z uvedených osob mají předmět činnosti v živnostenském listu stejný jako podnik obviněného nebo že vykonávané činnosti vyplývají z předmětu činnosti podniku. Kontroloři nepochopili pojem „běžných úkolů“ v pravém slova smyslu.

Za běžné úkoly se podle shora citovaného zákona považují úkoly přímo související se zajištěním výroby nebo s poskytováním služeb a obdobnou činností při

podnikání podle zvláštních předpisů, které právnická nebo fyzická osoba provádí v zařízeních určených pro tyto činnosti nebo na místech určených pro jejich výkon, a to pod vlastním jménem a na vlastní odpovědnost. Z toho plyne, že běžný úkol musí splňovat všechny uvedené znaky. Pokud některý znak chybí, nejde o běžný úkol.

Když byly přezkoumány jednotlivé smlouvy, na jejichž základě pracovali fyzické osoby pro podnikatele JUDr. F. S., uzavřené s jinými podnikateli bez zaměstnanců, ukázalo se, že k žádnému porušení právního předpisu nedošlo. Tak např. smlouva p. N. týkající se novinářské, propagační a zprostředkovatelské činnosti předpokládala, že práce je určena každý měsíc zadáním, v němž jsou požadavky na množství, kvalitu, rozsah a tematiku, tj. že pracovní úkol je určen výsledkem. Nebyla tam ani dispoziční pravomoc a nadřízenost objednatele, ani požadavek osobního výkonu práce dodavatele, ale jeho samostatnost a nezávislost. Je pravda, že p. N. měl bezplatně propůjčenou místnost v redakci, protože pro jeho činnost byl užitečný pobyt v redakci, nebyla však určena ani pracovní doba, ani její rozvržení atd. Byly tam samozřejmě určité dispozice ohledně požárních předpisů, předpisů o bezpečnosti práce atp., čímž však postavení p. N. nebylo dotčeno. Jednalo se v podstatě o mandátní smlouvu, byl odměňován měsíčním paušálem.

Obdobně vyznělo posouzení i dalších smluv, např. smlouvy na redakční práci nebo smlouvy na technologické a grafické zpracování tiskových předloh. V některých případech pro uvedený závěr mluvilo nejen znění smlouvy, ale i skutečnost, že šlo o činnost, jejíž výsledky mohly být chráněny autorským zákonem.

Při novelizaci zákoníku práce v r. 1994 již bylo vypuštěno ust. § 24 odst. 1, že občané uskutečňují své právo na práci především jako pracovníci v pracovním poměru k organizaci. Ministerstvo práce a sociálních věcí bylo také ochotno navrhnout vypuštění povinnosti stanovené v § 1 odst. 4 zák. o zaměstnanosti ukládající zaměstnavatelům zaměstnávat fyzické osoby běžnými úkoly toliko v pracovněprávních vztazích. Pro námitky odborů, že by tím byla oslabena ochrana pracujících, k tomu nedošlo.

Úřady práce dnes již pochopily, že je především nutno vyjít ze smluv a teprve tam, kde by šlo o zastřený pracovní poměr, mohou zasáhnout. Ostatně úřady práce také pochopily, že i různé neobvyklé a neúplné formy zaměstnávání mohou pomáhat snižovat nezaměstnanost.

Dnes se zpochybňování pracovní činnosti na základě mandátní smlouvy zřejmě ujímají finanční úřady, pro které je pochopitelně nejjednodušší a nejvýhodnější z hlediska daní závislá práce, a proto se snaží vše do této kategorie zahrnout. Jejich přístup je ovšem nekalifikovaný a vychází ze stejných omylů, jaké jsem ukázala na případech ukládaných a zrušených sankcí podnikateli dr. F. S. Kontrolní zjištění finančního úřadu ohledně akciové společnosti je toho dokla-

dem. Skutečnost, že akciová společnost ve svém názvu uvádí, že se zabývá pojišťovacími a finančním poradenstvím neznamená, že členové společnosti či jejího představenstva jsou povinni osobně tyto služby poskytovat. Členové představenstva mají postavení statutárních orgánů, za to dostávají odměny. Jejich povinností není provádět pojišťovací a finanční poradenství. Jistě by bylo možné ujednat s některými z nich pracovní vztah, zejména podmínky, za jakých budou poskytovat porady, vypracovávat expertizy atp. Ovšem provádění takové činnosti na základě jejich členství ve společnosti by muselo být výrazem jejich vůle. Zákon o zaměstnanosti dovoluje členům společností se účastnit svou pracovní aktivitou na plnění jejich úkolů, a to i běžných. Pokud se ovšem členové společnosti nechtějí na činnosti společnosti podílet jako její členové na základě členského poměru, mohou volit jiné formy. Zvolí-li si pracovní účast na základě mandátní smlouvy, je nutno pouze zkoumat, zda nejde o skrytý pracovní poměr.

Pracovní poměr je vyloučen zejména tam, kde je prolomena podmínka výlučně osobního výkonu práce a je-li přípustné i případně na základě ústního ujednání, aby si mandant přizval případně ke splnění úkolu (vypracování expertizy či udělení porady) další osoby. V praxi se sice tato zásada striktně nedodržuje ani u domáckých zaměstnanců (nebo u osob pracujících na základě dohod o práci konané mimo pracovní poměr), což ovšem není argument. U pracovního poměru (včetně domáckého pracovníka) je osobní výkon práce pojmovým znakem pracovního poměru, a pokud tento znak chybí, nemůže být takovému pracovnímu vztahu připisován charakter pracovního poměru. Dalším pojmovým znakem bude podřízenost pracujícího příkazům a pokynům zaměstnavatele, tedy musí jít o tzv. závislou práci. Není-li zde taková podřízenost (která může být různé síly a intenzity), pak lze sotva takový pracovní vztah charakterizovat jako pracovní poměr. S tím souvisí i povinnost dodržovat stanovenou pracovní dobu. Může se jednat i o pružnou pracovní dobu. Jestliže jsou mandantovi stanoveny úkoly na určité časové období, např. měsíčně, mandant vystupuje samostatně, provedené úkoly (produkt své činnosti) druhému podnikateli předává a vystavuje na ně fakturu, pak vystupuje jako samostatný podnikatel s vlastní odpovědností. Není rozhodné, že mandant užívá zařízení mandatáře, např. počítače atp. a případně i jeho místností. Není také rozhodné, pokud mandatář poskytuje mandantovi na dílčí dodávky paušál.

Má-li jmenovaná akciová společnost ve svém názvu a předmětu činnosti „finanční a pojišťovací poradenství“, neznamená to, že členové společností radí. Rady a expertizy mohou obstarávat a udělovat různým způsobem, tedy i pomocí produktů osob odlišných od osoby společnosti, tedy i od členů svého předsednictva. Uplatní se tady výklad shora citované směrnice: „Díličí dodávkou může být také dílo (celek) duševní povahy, např. projekt, jakož i to, co je předmětem majetkových vztahů vznikajících z výsledků duševní tvořivé činnosti...“

Naproti tomu kdyby dotyčná akciová společnost zaměstnávala sekretářku, která by měla vymezenou pracovní dobu, podléhala řediteli, dostávala od něj příkazy, pracovala s pracovními prostředky akciové společnosti, v jejích místnostech, na základě mandátní smlouvy, šlo by nepochybně o zastřený pracovní poměr. Administrativní práce patří zřejmě mezi běžné úkoly, i když i zde mohou být různé rozdíly a výjimky. Každý případ je nutno posuzovat individuálně. Složitější situace by nastala, kdyby některý z členů představenstva měl manažerskou smlouvu na vedení společnosti, např. jako ředitel. Tato smlouva by měla jednak charakter pracovněprávní, ale i obchodněprávní, pokud jde o zvláštní podmínky výkonu funkce. Z hlediska zdaňování by šlo nepochybně o tzv. závislou a nikoliv samostatnou činnost. Ust. § 1 odst. 4 zák. o zaměstnanosti by tak bylo dodrženo.

Z hlediska současného právního stavu docházím k závěru, že povinnost daná ust. § 1 odst. 4 shora cit. zákona o zaměstnanosti je součástí současného platného právního řádu a nedostatky s ním spojené jsou nedostatky v jeho aplikaci. Pochybnost může nastat, jestliže uvedenou povinností konfrontujeme s Listinou základních práv a svobod, popř. některých mezinárodněprávních dokumentů. To je však už otázka spíše *de lege ferenda*.

2) Citovaná povinnost patří mezi instrumenty přímého administrativního řízení, jaké byly velmi často užívány v totalitním režimu. Přitom lze mít za to, že citovaná povinnost porušuje čl. 26 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, který stanoví, že každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost. Je pravda, že v odst. 2 téhož ustanovení se stanoví, že zákon může stanovit podmínky a omezení pro výkon určitých povolání a činností. Řada právníků patrně namítne, že zákon o zaměstnanosti je takovým zákonem, který výkon samostatného podnikání omezuje ve prospěch pracovního poměru. Jde ovšem o to, zda toto omezení je v souladu s ust. čl. 4 odst. 4 Listiny, v němž se stanoví: „Při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Taková omezení nemohou být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena.“ Tuto otázku by patrně musel řešit Ústavní soud, který by jistě musel v souvislosti s tím řešit i otázku, zda sledovaného cíle není možno dosáhnout jinými právními postupy a metodami, a to tak, aby nebyl omezován výkon samostatného podnikání. Lze předpokládat, že by dospěl k závěru, že uvedená povinnost stanovená v zákoně o zaměstnanosti je v rozporu s Listinou základních práv a svobod.

Nutno připomenout, že i v západní Evropě přinášejí určité potíže pracovní vztahy samostatných podnikatelů k jiným podnikatelům mnohdy zastírající pracovní poměr. Tyto vztahy se v teorii zahrnují mezi tzv. pracovní poměry „prekér-

ní“, což znamená nejisté, dočasné, přechodné částečné, atd. Všeobecně se uznává, že i tyto překerní vztahy pomáhají do jisté míry snižovat nezaměstnanost a že je třeba s nimi počítat. Za hlavní úkol se však považuje zajistit těmto osobám sociální zabezpečení.

Domnívám se, že de lege ferenda je citované ustanovení zákona o zaměstnanosti neudržitelné. Neobstojí ani argument, že občané coby drobní podnikatelé se nepojistí a tudíž se oslabí jejich právní jistoty. Mám za to, že současné filozofii našeho zřízení odpovídá zvyšování odpovědnosti každého občana za sebe sama a tudíž i za své sociální zabezpečení. Ostatně lze předpokládat, že veřejné pojištění (zdravotní, sociální, úrazové a v nezaměstnanosti a o příspěvku na politiku zaměstnanosti) se již vžilo, takže by povinnost podnikatele pracujícího pro jiného zaměstnavatele se pojistit měla být plněna. Jistě mohou předpisy o pojištění pamatovat i na dodatečné doplacení pojistného za určitou omezenou dobu. Mám za to, že pojišťovací předpisy dnes nezvýhodňují samostatné podnikání ve srovnání s pracovním poměrem a naopak postavení pojištěnce – osoby samostatně výdělečně činné ve vztahu k úřednímu místu je často velice svízelné, zejména časově náročné. Obcházení zákoníku práce brání již dnes obecně platná zásada, že pro právní úkon je rozhodující jeho obsah, který je určující. Je také obecně uznávané, že předstíraný úkon (učiněný tzv. na oko) je neplatný pro nedostatek vážnosti vůle. Nicméně de lege ferenda by bylo užitečné doplnit do zákoníku práce ustanovení, které by bylo obdobou ust. § 41 odst. 2 obč. zákoníku. Jde o to stanovit, že pokud simulovaným právním úkonem měl být zastřen jiný právní úkon (dissimulace), platí tento zastřený úkon, má-li všechny náležitosti požadované pro jeho platnost a odpovídá-li tomu, co účastníci chtěli a co zastírali. Zastřený úkon může být protiprávní a tudíž neplatný.

Závěr:

1) Ust. § 1 odst. 4 zák. č. 1/1991 Sb. o zaměstnanosti je doposud platnou součástí našeho právního řádu, i když je zřejmý jeho rozpor s ust. čl. 6 Mezinárodního paktu o ekonomických, sociálních a kulturních právech a zejména s ust. odst. 1 čl. 26 Listiny základních práv a svobod. Jde o právo ekonomické, takže zrušit ust. cit. zákona by mohl Ústavní soud.

2) Kontrolní opatření finančního úřadu ve věci rozebírané shora je protiprávní z toho důvodu, že je v rozporu s obsahem a účelem cit. ustanovení. Cit. ustanovení je porušeno protiprávní aplikací.

3) De lege ferenda je shora uvedené ustanovení neudržitelné a vzhledem k rozporu s mezinárodním paktem o ekonomických, sociálních a kulturních právech a vzhledem k rozporu s Listinou základních práv a svobod mělo by být z našeho právního řádu odstraněno. Sociální ochrana práv pracujících by měla být zajištěna jinými prostředky a metodami.

Mgr. Pavel Vrcha,
advokátní koncipient, Brno

K ustanovení § 157 odst. 2 OSŘ (odůvodnění soudního rozhodnutí)

Již po delší dobu lze převážně z publikované judikatury Ústavního soudu České republiky zaznamenávat právní názory, které se dotýkají v nadpise tohoto příspěvku uvedené věci. Jedná se tedy o náležitě – občanskému soudnímu řádu odpovídající – odůvodnění soudního rozhodnutí v civilním řízení, kterýžto kogentní požadavek – jak lze zaznamenat již z mnoha náleží Ústavního soudu – ne vždy je v soudní praxi náležitě dodržován. Jinak právě díky publikované judikatuře Ústavního soudu dostává se účastníkům zcela konkrétního (nepřímého) návodu, jak lze dosáti zjednání nápravy, pokud stanovené limity pro odůvodnění soudního rozhodnutí, tvořící součást práva na spravedlivý proces, nejsou v řízení před obecnými soudy respektovány.

ODŮVODNĚNÍ SOUDNÍHO ROZHODNUTÍ

Ustanovení § 157 odst. 2 občanského soudního řádu stanoví, že **v odůvodnění rozsudku uvede soud podstatný obsah přednesů, stručně a jasně vyloží, které skutečnosti má prokázány a které nikoliv, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil, proč neprovedl i další důkazy, posoudí zjištěný skutkový stav podle příslušných ustanovení, jichž použil.** Následující poznámky budou směřovány zejména k ustanovení § 157 odst. 2 OSŘ, takže toliko pro úplnost poznamenávám, že podle třetího odstavce cit. ustanovení **v zájmu výchovného působení rozsudku dbá soud o to, aby odůvodnění rozsudku bylo přesvědčivé a zabývalo se i příčinami sporu.** Konečně podle čtvrtého odstavce téhož ustanovení **v odůvodnění rozsudku pro uznání nebo rozsudku pro zmeškání uvede soud pouze předmět řízení a důvody, pro které rozhodl rozsudkem pro uznání nebo rozsudkem pro zmeškání.**

Pokud tedy soud dodrží náležitosti, které plynou z ustanovení § 157 odst. 2 OSŘ pro odůvodnění soudního rozhodnutí, bude se jednat o rozhodnutí naprosto dostatečné a srozumitelné, v němž budou nejen reprodukovány všechny provedené důkazy, ale též i to, co z takto provedených důkazů soud zjistil za skutečnosti, jakými úvahami se řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů a posléze k jakým právním závěrům dospěl (vlastní aplikace přísl. použitého ustanovení). V neposlední řadě bude v odůvodnění takového rozhodnutí ob-

saženo i hodnocení důkazů, o nichž soud neopřel svá skutková zjištění, resp. v odůvodnění rozhodnutí bude odpovídajícím způsobem vyloženo, z jakých důvodů tyto důkazy nebylo lze převzít pro skutková zjištění, příp. proč tyto důkazy soud nemohl vůbec hodnotit (např. jestliže důkaz byl zajištěn nezákonným způsobem).

PŘÍPADY Z PRAXE

V praxi se lze setkat – jde-li o písemné odůvodnění příslušného soudního rozhodnutí – jak s postupem, kdy soud nejprve reprodukuje jednotlivě provedené důkazy a teprve poté uvádí, co z nich pokládá za zjištěno a prokázáno, tak i s postupem, kdy soud nejprve zjišťuje, co se z kterého důkazu pokládá za prokázáno (příčemž se důkazy řadí tak, aby logicky navazovaly na sebe a vytvářely obraz skutkové podstaty). V další části odůvodnění se soud zaobírá vším, co nebylo lze subsumovat pod shora cit. skutkové zjištění. Půjde tedy o reprodukci toho, co vypověděli ostatní svědci nebo účastníci řízení, dále o vyložení, proč soud pokládá za rozhodné důkazy dříve uvedené a proč naopak neshledává rozhodnými důkazy svědčící opačným závěrům. Konečně v každém rozsudku musí být též obsaženo posouzení zjištěného skutkového stavu podle příslušných zákonných ustanovení, které byly soudem použity a v rámci právního posouzení musí být v odůvodnění rozsudku obsažen též poukaz na právní předpis, ze kterého soud dovoduje právní posouzení¹⁾. Rozsudek v naznačených limitech musí být tedy odůvodněn jak z hlediska meritorního, tak i z hlediska nákladové výrokové znělky.

Není žádným tajemstvím, že v právní praxi se však dosti často objevují rozsudky, jejichž odůvodnění někdy více, někdy zase méně nespňují již shora vyložené limity podle občanského soudního řádu. Jsou to pak povětšinou odvolání, v nichž jsou vyloženy nedostatky takových písemných vyhotovení odůvodnění rozsudků, to vše s očekáváním, že odvolací soud, vycházející z kogentního ustanovení – § 157 odst. 2 OSŘ, dospěje k závěru, že odvoláním napadené rozhodnutí prvoinstančního soudu je právě pro nesplnění podmínek dle již shora cit. ustanovení nepřezkoumatelné²⁾. Někdy však – což budí určitou právní nejistotu či přímo nebývalé znepokojení – odvolací soud buďto se vůbec nezabývá odvolacími námitkami shora vyloženého charakteru nebo se sice jimi zabývá, avšak dospěje k závěru, že kupř. i přes určitou kusost odůvodnění rozsudku nelze mít za to, že by rozhodnutí nebylo možno přezkoumat, resp. že by rozhodnutí nespňovalo limity dle ust. § 157 odst. 2 OSŘ. V naznačené linii jsou pak takto napadené rozsudky odvolacími soudy jako věcně správné potvrzovány, a to někdy i za situací, kdy odvolatel nejen přesně specifikuje vady odůvodnění rozsudku vedoucí k tvrzené nepřezkoumatelnosti, ale tyto odvolací námitky též argumentačně podepírá příslušnou obecnou judikaturou, či dokonce judikaturou Ústavní

ho soudu, to vše s vědomím, že právě ve světle odkazu na takovou judikaturu bude napadený rozsudek a řízení jemu předcházející předmětem pečlivého posouzení (přezkoumání) a že – pokud soud dospěje k závěru, že cit. judikatura se skutečně na danou materii vztahuje – budou k tíži takto napadeného rozsudku vyvozeny procesní důsledky, povětšinou tedy s výsledkem, jenž bude spočívat ve zrušení napadaného rozsudku a vrácení věci k dalšímu řízení.

S určitým zjednodušením lze konstatovat, že námitky směřující proti odůvodněním rozsudků jsou velmi často následujícího charakteru:

- nerespektování zásady volného hodnocení důkazů dle § 132 OSŘ, zejména stran „nesprávného“ vyhodnocení provedených důkazů, případně opomenutí vyhodnocení části důkazů ve vztahu k důkazům, které jsou v písemném vyhotovení rozsudku reprodukovány a zhodnoceny, a v tomto světle tedy rozvedeno dále:
- extrémní nesoulad se zjištěným skutkovým stavem věci,
- nesouhlas s právními závěry soudu nebo absence vyložení, proč soud nepřistoupil, resp. nepovažoval za důvodnou právní kvalifikaci (argumentaci), která byla užita účastníkem,
- absence vyložení, proč soud neprovedl navržené důkazy, resp. námitka, že soud neprovedl navržený důkaz, případně o takto navrženém důkazu ani v průběhu řízení nerozhodl,
- jiná procesní pochybení soudu (např. nevypořádání se s procesním rozhodnutím o rozšíření návrhu, nesplnění poučovací povinnosti)

Skutečnost, že po dlouhodobém a právně složitým sporu soud vydá rozsudek s velmi stručným odůvodněním, kde – stran zjištění skutkového stavu věci a následné právní kvalifikace (aplikace příslušné právní normy) – reprodukuje jen určitou (pro závěry soudu subsumovatelnou) výseč důkazů, někdy dokonce jen s poukazem, jaké důkazy byly provedeny a co z nich – souhrnem (aniž by v rozsudku bylo blíže rozvedeno, o které důkazy soud opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil) – bylo zjištěno, kdy na straně druhé jsou naprosto nepovšimnuty jiné důkazy, které někdy více a někdy zase méně jsou kontradiktorní s důkazy v odůvodnění rozsudku vyloženými, však ještě nemusí vždy znamenat, že by se soud jimi ve skutečnosti nezabýval, avšak že – z různých důvodů – závěry z nich vyplývající (§ 132 OSŘ) nereprodukoval do písemného vyhotovení rozsudku, takže účastník může jen spekulovat (protože neví, proč důkazy jiné soud nevzal jako relevantní podklad pro svůj následně učiněný právní závěr), jak tyto zbylé (opomenuté) důkazy soud vyhodnotil³⁾. Nicméně, pakliže je založena taková procesní situace, je zde pro účastníka, jehož se dotýká shora naznačený postup soudu, založena velká pravděpodobnost procesního úspěchu v opravném řízení, jak ostatně bude ještě vyloženo níže. Často dochází i k situaci, kdy z různých důvodů je účastník ve sporu neúspěšný (ro-

zuměno typicky po proběhnuvším prvoinstančním řízení), kdy byl např. coby žalobce ve sporu pasivní, neměl právní zastoupení, nepředložil dostatek důkazů, jimiž by byl s to podepřít svá skutková tvrzení a prokázat tak soudu, že jím tvrzené právo skutečně svědčí jemu etc., a tedy právě z tohoto důvodu podrobuje písemné vyhotovení rozsudku náležitému zkoumání, to vše s cílem dosáhnout vrácení věci k novému projednání, kde by v rámci tohoto řízení odstranil nedostatky, jichž se jako účastník v prvoinstančním řízení dopustil. Převážně jde však o případy, kdy ve velmi právně složitých, např. restitučních věcech, účastník (zpravidla prostřednictvím svého právního zástupce) navrhl množství důkazů, z nichž část byla soudem provedena, část byla soudem jako nadbytečná zamítnuta, případně na zbývající část navržených důkazů účastníkem nebylo soudem procesně vůbec reagováno (nebylo rozhodnuto, že takové důkazní návrhy se zamítají). To vše za situace, kdy ve spise je obsaženo i účastníkem poměrně obsáhlé právní zhodnocení případu s odkazem na příslušnou judikaturu a kdy účastník právem očekává, že na všechny tyto jeho důkazní návrhy, odkazy na judikaturu, resp. právní zhodnocení věci bude adekvátně reagováno právě v odůvodnění meritoriální výrokové znělky soudního rozhodnutí, takže účastník z takto vyhotoveného rozhodnutí bude informován nejen o tom, jakým způsobem byl soudem zjištěn skutkový stav věci, tj. jaké skutečnosti byly soudem prokázány a které nikoliv, kterými důkazy soud opírá svá skutková zjištění, jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil, jakou právní normu v daném případě se rozhodl soud aplikovat, ale též, proč např. soud neprovedl další účastníkem navržené důkazy, proč část jimi navržených a soudem provedených důkazů nebylo lze vzít jako relevantní důkazní podklad, jenž by byl s to negovat, resp. zvrátit údaje vyplývající z důkazů těmto jiným důkazům odporující. Konečně půjde o vyložení, proč právní kvalifikace, resp. právní rozbor účastníka vložený např. do písemného závěrečného návrhu nebylo lze akceptovat, proč účastníkem citovanou judikaturu nebylo možno na daný případ použít, tedy že z odůvodnění takového rozhodnutí bude bez jakýchkoli pochyb zřetelný postup soudu při nalézání práva v daném případě a kdy účastník buďto bude takovým rozhodnutím ve svém subjektivně preferovaném právním názoru na věc „překonán“ vyloženou argumentací, či s takto učiněným rozhodnutím nebude souhlasit a pokusí se tento pro něj nepříznivý procesní výsledek zvrátit v opravném řízení.

Alespoň z mého pohledu za nejzávažnější pochybení na tomto úseku lze považovat takový postup soudu, kdy určité důkazy, které nejsou subsumovatelné pod soudem zjištěný skutkový stav, nebyly v odůvodnění rozsudku vůbec zhodnoceny, případně zhodnoceny byly, avšak takovým způsobem, jenž vzbuzuje pochybnosti o přesvědčivosti a spravedlivosti takového rozhodnutí. Tak např. se může jednat o situaci, kdy z odůvodnění rozsudku se kuse podává, že „soud výpovědi svědka X. Z. neuvěřil“, aniž by již bylo uvedeno „proč“ soud této svědecké

výpovědi neuvěřil, tedy v důsledku čeho soud dospěl k takto učiněnému závěru. Jestliže pak je takovým způsobem opomenuto stran zhodnocení vícero důkazů, které do jisté míry narušují soudem zjištěný skutkový stav, na nějž je posléze aplikováno příslušné ustanovení právního předpisu, lze stěžít hovořit o slučitelnosti takového postupu s ust. § 157 odst. 2 OSŘ. A naopak – jestliže však takto soudem zjištěné skutkové podstatě odporující důkazy budou v odůvodnění rozsudku náležitě zhodnoceny a bude z textu odůvodnění patrné, proč tyto posledně uvedené důkazy nebylo lze převzít pod zjištěný skutkový stav věci, resp. z jakých důvodů soud těmto důkazům neuvěřil, bude zcela nepochybně ustanovení § 157 odst. 2 OSŘ – alespoň v této části – učiněno zadost. Se stejnou pečlivostí mělo by být též náležitě přistoupeno k právní kvalifikaci, resp. k subsumci skutkové podstaty pod příslušnou právní normu a k stručnému odůvodnění, proč právě k takové právní subsumci bylo soudem přistoupeno. Dále je nutno poznamenat, ohlédnuvše od odůvodnění nákladové výrokové znělky, že by odůvodnění rozsudku mělo rovněž obsahovat přesvědčivé argumenty, které budou vyvracet nepřiléhavé, resp. právně nesprávné argumenty ze strany toho kterého účastníka.

Judikatura Ústavního soudu ČR

O tom, že shora popsané nedostatky v rámci soudního řízení, resp. vady rozsudků, jsou závažného procesního charakteru, ostatně svědčí i dosud publikovaná judikatura Ústavního soudu ČR. Z této judikatury pak mimo jiné vyplývají – z hlediska informační využitelnosti pro právní praxi – dva stěžejní závěry. Prvý závěr je v podstatě určen obecným soudům, kdy představuje určité „memento“, že pokud soudy nebudou respektovat právní závěry Ústavního soudu (jak vyplývají z jeho jednotlivých judikátů) při dodržování zásad spravedlivého procesu, může dojít k situaci, že takové rozhodnutí, které bude kolidovat zejména s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, bude jako nezákonné a ústavněprávním limitům odporující Ústavním soudem zrušeno, pakliže za tím účelem bude zaktivizováno podáním návrhu (ústavní stížnosti) příslušné řízení před Ústavním soudem⁴). Druhý závěr pak plyne pro účastníky a mohl by být charakterizován tak, že pokud dojde k pochybením ze strany soudu, na které již dopadají judikáty Ústavního soudu, účastník v takovém případě může předvídat (princip právní jistoty), že jestliže se ani v opravném řízení nenalezne příslušné procesní nápravy (zjednáni nápravy), může účastník v naznačené situaci – při naplnění podmínek pro podání ústavní stížnosti – zaktivizovat řízení před Ústavním soudem a očekávat v tomto řízení procesní úspěch. K tomu se však váže ještě neméně důležité informační upozornění, totiž, že námítky účastníků toho kterého charakteru, které již podobným způsobem byly v jiných případech vzneseny v rámci řízení o ústavních stížnostech před Ústavním soudem, z nichž posléze vzešly tak

to využitelné judikáty, by v případě projednávání před soudy vyšších instancčních stupňů mohly být (resp. by být měly) posouzeny stejným způsobem, jak bylo posouzeno (rozuměno v obdobných věcech) Ústavním soudem.

A právě ve světle dosud publikované judikatury Ústavního soudu bude přistoupeno k náhledu na problematiku, která souvisí, resp. osciluje zejména kolem ustanovení § 157 odst. 2 OSŘ, tedy jednoho z dílčích ustanovení, které ve spojení s jinými ustanoveními nachází ústavní garanci v právu na spravedlivý proces. V tomto smyslu jeví se vhodné poznamenat, že právu na spravedlivý proces – alespoň z mého pohledu – se totiž dostalo nebyvale značného zvýraznění právě díky dosavadní judikatuře Ústavního soudu, která na mnoha místech (rozuměno ve svých jednotlivých rozhodnutích) poukázala na nebezpečí, která plynou z jisté a v soudní praxi zažitě paušalizaci či kusosti při zpracovávání odůvodnění rozsudečných znělek, a to potud, pokud těmito produkty orgánů moci soudní nebyly dodrženy již shora vyložené procesní limity, které se tak dostávají do závažné kolize s přísl. ustanovení Listiny a Ústavy ČR, jak bude lze ostatně odvodit z několika níže citovaných judikátů. Jestliže tedy z mnoha nálezů Ústavního soudu vyplývá, že naznačené vady jsou natolik závažného charakteru, že mohou způsobit porušení práva na spravedlivý proces, měly by obecné soudy z takto vyložených právních závěrů vyvodit – pro svou každodenní aplikační činnost – patřičné závěry, které snad není zapotřebí ani dále rozvádět, neboť jejich podrobného „návodu“ se v bohaté míře dostane každému, kdo se alespoň stručně seznámí s dosavadní judikaturou Ústavního soudu. Pokud však již jednou vyřčené právní názory Ústavního soudu (rozuměno v právní praxi) zůstávají obecnými soudy nepovšimnuty (ať již proto, že se o nich vůbec neví nebo proto, že se jejich významu nepřikládá patřičná váha), nemůže takový stav v žádném případě přispívat k naplňování primárního znaku právního státu – tedy principu právní jistoty⁵⁾. Budiž proto v tomto smyslu poznamenáno, že ústavní zásadě spravedlivého procesu obsažené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod je pak *„třeba rozumět tak, že prohlášené právo na soudní (a jinou právní) ochranu zaručuje každému zákonné a ústavnímu pořádku odpovídající posouzení jeho (byť i jen tvrzeného) práva, a to za plného respektování kautel vyplývajících z čl. 95 Ústavy ČR (úst. zák. č. 1/1993 Sb.), dle něhož je soudce při rozhodování vázán zákonem“* [z odůvodnění nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 28. 4. 1994 sp. zn. III. ÚS 114/93, publikovaného pod číslem 23 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu České republiky (dále jen „Sb. nál. a usn.“), svazek 1].

Námítky spojené s prováděním a hodnocením důkazů

Jsou to právě námítky spojené s prováděním a hodnocením důkazů, které se velmi frekventovaně vyskytují v podaných opravných prostředcích. Mnohdy

je však zcela opomíjeno, že hodnocení důkazů je výsostnou složkou nezávislé justice, takže pokud obecné soudy nevybočí z ústavně právních limitů, nelze úspěšně brojit proti takovému zhodnocení důkazů. Posuzováno podle judikatury Ústavního soudu – jestliže „*obecné soudy při svém rozhodování respektují kautely dané ustanovením § 132 občanského soudního řádu, nespadá do pravomoci Ústavního soudu hodnotit hodnocení důkazů obecnými soudy, a to ani tehdy, kdyby se s takovým hodnocením sám neztotožňoval*“ (**nález Ústavního soudu ČR ze dne 1. 12. 1994, sp. zn. III. ÚS 23/93, publ. pod č. 5 Sb. nál. a usn., svazek 1**). Dále je zapotřebí poznamenat, že účastník řízení nemá žádné „právo“, aby bylo vyhověno všem jeho důkazním návrhům či snad aby soud dodržoval jakousi procesní proporcionalitu v provádění dokazování k návrhu té které strany. Proto také Ústavní soud již mnohokrát vyložil, že „*obecné soudy v každé fázi řízení zvažují, které důkazy je třeba provést, zda a nakolik je potřebné dosavadní stav dokazování doplnit a posuzují důvodnost návrhu na doplnění dokazování. Vlastní rozhodování o rozsahu dokazování spadá do výlučné pravomoci obecných soudů*“ (**nález Ústavního soudu ze dne 6.12. 1995, sp. zn. II. ÚS 101/95, publ. pod č. 81 Sb. nál. a usn., svazek 4**). Jinak řečeno – „*Samotná skutečnost, že po provedeném dokazování soud návrh zamítl a toto rozhodnutí opřel o právní názor, se kterým se stěžovatelka neztotožňuje, nezakládá sama o sobě důvod k ústavní stížnosti*“ (**nález Ústavního soudu ČR ze dne 12. 2. 1997, sp. zn. IV. ÚS 215/96, publ. pod č. 17 Sb. nál. a usn. svazek 6**).

Vždy je však nutno – z hlediska procesní čistoty a dodržení litery zákona – aby všechny tyto důkazní návrhy účastníků, jakož i to, jak a proč bylo soudem o těchto návrzích rozhodnuto, byly obsaženy v odůvodnění soudního rozhodnutí. Vyjádřeno prostřednictvím dalšího judikátu: „... je povinností soudů důkazy odporující důkazům jiným hodnotit, tj. zdůvodnit, proč je odmítají, či pokládají za nevěrohodné, případně musí vysvětlit, proč se některými důkazními návrhy odmítají zabývat vůbec. Jinak zatěžují řízení vážnou vadou a jednájí tak v rozporu s povinnostmi, které vyplývají z čl. 95 odst. 1 Ústavy ČR a porušují právo na řádný proces zakotvené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod“ (**nález Ústavního soudu ze dne 29. 11. 1996, sp. zn. IV. ÚS 185/96, publ. pod č. 131 Sb. nál. a usn., svazek 6**). K nastíněné problematice tzv. opomenutých důkazů, případně důkazů, jimiž se soud vůbec nezabýval, lze pak poznamenat, že: „*Takzvané opomenuté důkazy, tj. důkazy, o nichž v řízení nebylo soudem rozhodnuto, případně důkazy, jimiž se soud při postupu podle § 132 OSŘ (podle zásady volného hodnocení důkazů) nezabýval, proto téměř vždy založí nejen nepřezkoumatelnost vydaného rozhodnutí [§ 221 odst. 1 lit. c), § 243b odst. 1 al. 2 OSŘ], ale současně též jeho protiústavnost (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, čl. 95 odst. 1 úst. zákona č. 1/1993 Sb.)*“ (**nález Ústavní-**

ho soudu ČR č. 10 ze dne 16. 2. 1995, sp. zn. III. ÚS 61/94, Sb. nál. a usn., svazek 3). Stejně nepříznivá situace může nastat i v případě, že soud v průběhu řízení sice návrh účastníka na provedení důkazů zamítl, avšak z odůvodnění rozsudku se již nepodává, jaké důvody vedly tento soud k zamítnutí takových důkazních návrhů. Jakkoli by se tudíž mohlo případně jevit, že i přes splnění tohoto zákonného limitu (odůvodnění posledně naznačeného způsobu s důkazními návrhy) by v podstatě předmětný spor byl soudem meritorně rozsouzen stejným způsobem, je třeba si uvědomit, že právě tato okolnost a absence vyložení postupu stran rozhodnutí o vnesených důkazních návrzích mohou způsobit, že v důsledku podání opravného prostředku instančně vyšší soud dospěje k závěru, že právě pro absenci vyložení takového postupu soudu může být takto napadené rozhodnutí považováno za nepřezkoumatelné a tudíž zákonu odporující. O tom, že tato posledně uvedená pochybení jsou posuzována jako velmi závažná, vypovídá dosavadní judikatura Ústavního soudu. Ta – ostatně ve světle již shora citovaných judikátů – k uvedené problematice poznamenává, že: *„Jestliže občanský soudní řád obecným soudům kogentním způsobem předepisuje náležitosti rozsudku (§ 157 občanského soudního řádu) a jestliže mezi ně řadí i povinnost v odůvodnění rozsudku vyložit, jakými úvahami se obecný soud řídil, jestliže neprovedl i další důkazy (§ 157 odst. 2 občanského soudního řádu), vyplývá z toho podle přesvědčení Ústavního soudu nepřípustnost návrhy na soudem odmítnuté důkazy v odůvodnění rozhodnutí opomíjet“ (nález Ústavního soudu ČR č. 129 ze dne 28. 11. 1996, sp. zn. III. ÚS 113/96, Sb. nál. a usn., svazek 6)*. Konkrétnějšího náhledu stran postupu soudu, jenž může založit již shora vyloženou kolizi zejména s čl. 36 odst. 1 Listiny, je možno využít příkladmo z odůvodnění následujícího nálezu Ústavního soudu, v němž je vytýkáno obecným soudům pochybení na úseku nezabývání se dalšími důkazními návrhy následujícím způsobem: *„Na druhé straně se rozsudky naprosto nezabývaly takovými důkazy, jako je prohlášení O. ze 13. 7. 1994, které obsahuje tvrzení o užívání objektu (...) a obsahem přiložené hospodářské smlouvy. Bez povšimnutí zůstala i vyjádření O. z 31. 1. 1994 a 14. 2. 1994 o tom, že sporný objekt užívala, prováděla na něm opravy a běžnou údržbu a platila za něho daň (...) Soud se dále nezabýval tím, kdo hradil provozní náklady (spotřeba el. energie apod.), ač takový důkaz byl navrhován vedlejším účastníkem a jeho provedení by mělo pro posouzení věci nesporný význam. Pokud jde o svědecké výpovědi, lze obecně konstatovat, že soud si z nich vybral pouze ty, které svědčí pro jeho závěry, aniž by odůvodnil, proč nepřihlédl ke zjištěním opačným, resp. proč v rozporných výpovědích uvěřil jen jedné straně či části výpovědi“*. Zbývá pak dodat, že mimo jiné i v důsledku shora uvedených okolností došlo ke zrušení ústavní stížnosti napadených rozsudků soudu I. a II. stupně a že z rozhodnutí (nálezu) Ústavního soudu vzešla následující – k této materii se vztahující

– právní věta: „Ze zásady vyjádřené v § 132 občanského soudního řádu vyplývá, že je povinností soudů důkazy odporující důkazům jiným hodnotit, tj. zdůvodnit, proč je odmítají, či pokládají za nevěrohodné, případně musí vysvětlit, proč se některými důkazními návrhy odmítají zabývat vůbec. Jinak zatěžují řízení vážnou vadou a jednájí tak v rozporu s povinnostmi, které vyplývají z čl. 95 Ústavy a porušují právo na řádný proces zakotvené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod“ (**nález Ústavního soudu ČR č. 131 ze dne 29. 11. 1996, sp. zn. IV. ÚS 185/96, Sb. nál. a usn., svazek 6**). Pozorný účastník ve sporu, resp. jeho právní zástupce, má tudíž k dispozici velmi citelný argumentační podklad k tomu, aby případně vzniklé vady shora uvedeného charakteru, obsažené v soudním rozhodnutí soudu I. stupně, byly v opravném řízení v souladu s občanským soudním řádem odstraněny, resp. aby díky aktivní účasti účastníků již v prvoinstančním řízení byly takto hypotetické vady vytěsňeny či jinak vyjádřeno – aby vůbec nepřicházely v úvahu.

Extrémní nesoulad právních závěrů se zjištěným skutkovým stavem věci a extrémní nesoulad zjištěného skutkového stavu věci s provedeným dokazováním

Někdy, jak ostatně bylo zaznamenáno v praxi prostřednictvím písemného vyhotovení rozsudku, který čítal v tzv. běžné právní věci 19 stran, ani obsáhlé odůvodnění rozhodnutí neznamena ještě, že ust. § 157 odst. 2 OSŘ bude učiněno zadost. Dochází tak někdy k situacím, kdy právní závěry soudu jsou v hrubém (extrémním) nesouladu se zjištěným skutkovým stavem věci, dále že takto v odůvodnění vyložený právní závěr nelze zjištěným skutkovým stavem vůbec podepřít nebo že zjištěný skutkový stav je v extrémním nesouladu s provedeným dokazováním, resp. je v rozporu s obsahem spisu. I tato okolnost nejenže koliduje zejména s ust. § 157 odst. 2 OSŘ, ale současně zakládá porušení čl. 36 odst. 1 Listiny. Jak totiž judikoval Ústavní soud: „*Jedním z principů, představujícím součást práva na řádný proces, jakož i pojmu právního státu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, čl. 1 Ústavy České republiky) a vylučujícím libovůli při rozhodování, je nezbytná návaznost mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé. V případě, kdy jsou právní závěry soudu v extrémním nesouladu s vykonanými skutkovými zjištěními anebo z nich v žádné možné interpretaci odůvodnění soudního rozhodnutí nevyplývají, nutno takovéto rozhodnutí považovat za stojící v rozporu s čl. 90 Ústavy České republiky a s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod... Stejně tak nutno považovat za rozpor s principy řádného a spravedlivého procesu situaci, jestliže v soudním rozhodování jsou skutková zjištění v extrémním nesouladu s vykonanými důkazy“ (**nález Ústavního soudu ze dne***

30. 11. 1995, sp. zn. III. ÚS 166/95, publ. pod č. 79 Sb. nál. a usn., svazek 4). Jestliže tedy hodnocení důkazů je výsostnou složkou nezávislé justice, pak jsou to shora naznačené limity, které – právě pro extrémní nesoulad mezi skutkovými zjištěními a právními závěry, resp. mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními – se mohou dostat nejen do kolize s občanským soudním řádem, ale též do kolize s Listinou základních práv a svobod a v důsledku toho i do kolize s Ústavou ČR. Uceleně shrnuto dalším judikátem – „... v případech, kdy interpretace právního předpisu obecným soudem, byť na první pohled zákonná, by byla natolik extrémní, že by vybočila z mezí ústavnosti (např. tehdy, pokud by výklad určitého ustanovení byl natolik extenzivní, že by zasáhl do některého ústavně garantovaného práva), bylo by právem Ústavního soudu takové rozhodnutí zrušit...“, avšak na straně druhé „Z postavení Ústavního soudu vůči nezávislým obecným soudům nevyplývá jeho oprávnění vytýkat těmto soudům jako neústavní to, že odmítly právní konstrukci uplatněnou žalobou, a to dokonce ani tehdy, pokud by sám považoval takovou konstrukci za možnou a přijatelnou“ **(náleží Ústavního soudu ČR ze dne 12. 2. 1997, sp. zn. IV. ÚS 215/96, publ. pod č. 17 Sb. nál. a usn., svazek 6).**

Námítky a právní argumentace účastníka, jimiž se soud v odůvodnění rozsudku nezabýval

Ve výčtu vad, které stíhají odůvodnění rozsudku, je možno dále pokračovat. Tak např. v praxi byl řešen případ, který posléze našel procesní vyústění dokonce v rámci řízení o ústavní stížnosti před Ústavním soudem a jehož podstata spočívala v tom, že obecný soud se nezabýval námitkami účastníka řízení, tedy, že zhodnocení těchto námitek nebylo obsaženo v odůvodnění rozsudku. Z níže citovaného judikátu vyplývá, že právě takové opomenutí soudu může mít dokonce relevanci z hlediska porušení normy nejvyšší právní síly. V daném případě totiž Ústavní soud vytkl krajskému soudu, že se „...při svém rozhodování nikterak nezabýval námitkami stěžovatele, které se jeví jako nikoliv nepodstatné. Při jednání před odvolacím soudem totiž žalobce poukázal na „okolnost, že k podepsání smlouvy, na jejímž základě žalovaní majetek nabyli, došlo ještě před převedením majetku do správy ONV Praha-západ, takže tento orgán nebyl oprávněn smlouvu uzavřít“. Krajský soud toto závažné tvrzení žalobce nejen nezkoumal, ale v odůvodnění rozsudku ani neuvedl, proč tak neučinil. Na věci nic nemění skutečnost, že na tuto okolnost poukázal žalobce až ve svém závěrečném návrhu. Uvedeným postupem byl porušen čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod o právu občana na soudní ochranu a v konečném důsledku i ustanovení čl. 90 Ústavy ČR, podle kterého jsou soudy povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu prá-

vům“ (nález Ústavního soudu ČR ze dne 12. 10. 1995, sp. zn. III. ÚS 55/95, publ. pod č. 61 Sb. nál. a usn., svazek 4). O tom, že k případným připomínkám a dotazům ze strany účastníka řízení by se mělo dostat též adekvátní reakce v odůvodnění soudního rozhodnutí, svědčí kupř. následující právní závěry Ústavního soudu: „*Další námitka navrhovatelky se týká porušení (...) čl. 36 Listiny postupem obou soudů. Navrhovatelka především poukazuje na to, že přes její opakované žádosti nebyl soudy proveden revizní znalecký posudek z oboru nemovitostí, který by vyřešil sporné otázky kolem původního znaleckého posudku, jenž dle názoru navrhovatelky vykazuje základní technické a právní závady. Tím, že tento posudek nebyl vůbec proveden, nemohl být ani objektivně zhodnocen předmět soudního sporu. Jak ze spisu vyplývá, navrhovatelka v průběhu řízení vznesla řadu připomínek a dotazů k posouzení stavu a ceny nemovitostí, ke kterým soud nepřihlédl. Vzhledem k povaze sporu i zásadám restitučních zákonů, jejichž cílem má být zmírnění majetkových křivd, je Ústavní soud přesvědčen, že i v tomto případě soudy obou stupňů v řízení neposkytly náležitou ochranu právům navrhovatelky, čímž došlo k porušení čl. 36 odst. 1 Listiny*“ (nález Ústavního soudu ze dne 5. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 177/95, publ. pod č. 115 Sb. nál. a usn., svazek 6). V právní praxi se též velmi hojně stává, že na účastníkem zvolenou právní argumentaci není v odůvodnění soudního rozhodnutí reagováno a že tedy soud k příslušným právním závěrům toho kterého účastníka nezaujme v odůvodnění své výrokové znělky žádné stanovisko. O tom, že tento nedostatek může být posuzován jako nedostatek vážného charakteru a může dokonce způsobit rozpor s již frekventovaně vyloženým čl. 36 odst. 1 Listiny, svědčí i následující judikát, v němž Ústavní soud vyložil následující právní závěry: „*Má-li být splněn jeden z účelů soudní jurisdikce, totiž požadavek „výchovy k zachování zákona... k účtě k právům spoluobčanů“ (§ 1 občanského soudního řádu), je zcela nezbytné, aby rozhodnutí obecných soudů nejen odpovídala zákonu v meritu věci a byla vydávána za plného respektu k procesním normám, ale aby také odůvodnění vydaných rozhodnutí ve vztahu k zmíněnému účelu odpovídalo kritériím daným ustanovením § 157 odst. 2 in fine, odst. 3 občanského soudního řádu, neboť jen věcně správná (zákonu zcela odpovídající) rozhodnutí a náležitě, tj. zákonem vyžadovaným způsobem odůvodněná rozhodnutí naplňují – jako neoddělitelná součást „stanoveného postupu“ – ústavní kritéria plynoucí z Listiny základních práv a svobod (čl. 38 odst. 1); jestliže zejména ve správním soudnictví jsou procesní prostředky žalobce (navrhovatele) založeny nikoli na skutkové, ale na právní argumentaci, je tato pojmovým znakem „(soud) posoudí zjištěný skutkový stav podle příslušných ustanovení, jichž použil“, jemuž je rozuměti tak, že se obecný soud v odůvodnění svého rozhodnutí, zejména jestliže předestřenou argumentaci odmítá, se dostatečným a výstižným způsobem s ní vypořádá, a to natolik, aby bylo zcela*

---

zřejmé, jaké důvody jej k tomu vedly. Obdobně jako ve skutkové oblasti, i v oblasti nedostatečně vyložené a zdůvodněné právní argumentaci nastávají obdobné následky vedoucí k neúplnosti a zejména k nepřesvědčivosti rozhodnutí, což je ovšem v rozporu nejen s požadovaným účelem soudního řízení, ale též i se zásadami spravedlivého procesu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod), jak jim Ústavní soud rozumí“ (nález Ústavního soudu ČR ze dne 26. 9. 1996, sp. zn. III. ÚS 176/96, publ. pod č. 89 Sb. nál. a usn., svazek 6).

Závěr

Z výše uvedených skutečností vyplývá, že náležitostem soudních rozhodnutí je věnována značná pozornost i v rámci judikatury Ústavního soudu. Jestliže rozsudek soudu – coby individuální akt aplikace práva – má splňovat zákonná kritéria, musí být též odůvodněn v intencích ustanovení § 157 občanského soudního řádu. Pokud však tato zákonná kritéria dodržena nejsou, mohou se k tíži takového soudního rozhodnutí dostavit negativní následky, a to minimálně v takovém rozsahu, jaký byl příkladmo – ve světle citované judikatury Ústavního soudu – uveden shora. Z toho si pak dovoluji usoudit, že informace vyplývající z uvedených judikátů mohou být v právní praxi reálně (úspěšně) využitelné, a to jak ze strany právníků činných v praxi, tak i (zejména) ze strany soudů. Frekvence podaných ústavních stížností, které obsahují ústavněprávní argumentaci postavenou na námitkách brojících proti rozhodnutím obecných soudů, jejichž výrokové znělky nejsou zákonem stanoveným způsobem odůvodněny, vypovídá o tom, že na tomto úseku dochází (podotýkám v některých případech) – ze strany soudů – k stále stejným procesním pochybením. Přitom pochybení shora naznačeného charakteru jsou někdy až přespříliš bagatelizovány, resp. opomíjeny, takže procesně neúspěšná strana mnohdy opravdu neví, jakými úvahami byl soud při zjišťování skutkového stavu věci a následně učiněné právní kvalifikaci předmětu sporu veden. Takové výsledné „produkty“ orgánů moci soudní však v žádném případě nemohou přispívat k naplňování předmětu a účelu občanského soudního řízení, resp. k naplňování práva na spravedlivý proces. Tomuto stavu, možná, do jisté míry, přispívá i menší procesní aktivita účastníků ve sporu, z nichž – snad typicky znázorněno – procesně neúspěšná strana po proběhnuvším prvoinstančním řízení obrací pozornost na řadu odvolacích námitek, přičemž námitky, které by se zaměřovaly kupř. na nepřezkoumatelnost rozhodnutí pro nerespektování zásad uvedených v ustanoveních § 157 a § 132 OSŘ jsou – kupř. odvozeno z dosud publikovaných soudních rozhodnutí (viz Právní rozhledy, Soudní rozhledy, Sběrka soudních rozhodnutí a stanovisek aj.) – dle mého názoru spíše výjimečné. A právě s ohledem na posledně přijaté subjektivní závěry jsem považoval za vhodné se alespoň v krátkosti zmínit o uvedené problematice a tuto in-

formačně zvýraznit (a pochopitelně přijaté závěry argumentačně podložit) výběrem z dosavadní judikatury Ústavního soudu.

Poznámky:

- 1) srov. R V/68
- 2) viz B 19/93: Jestliže rozhodnutí soudu prvního stupně je nepřezkoumatelné, protože tento soud nerespektoval zásady uvedené v ustanoveních § 157 a § 132 OSŘ, nejsou splněny předpoklady pro opakování dokazování, popřípadě jeho doplňování odvolacím soudem, ale nezbývá, než takové rozhodnutí zrušit.
- 3) Soud sice není žádným právním předpisem omezován v tom smyslu, jak by měl (má) příslušný důkaz jednotlivě a všechny důkazy ve svém souhrnu hodnotit, to však pochopitelně neznamená, že by hodnotící úvaha soudu mohla být libovolná a co do propojenosti dílčích úsudků soudce nelogická. Aby bylo lze vůbec přezkoumat skutkové a právní závěry soudu a současně aby byly vytěsněny jakékoli snahy o případnou libovůli při rozhodování, je právě z těchto důvodů stanoven kogentní požadavek pro zpracování odůvodnění rozsudku, v němž musí být zcela srozumitelně reprodukován nejen postup při zjištění skutkového a následně právního základu rozhodnuté věci (jistěže jen v intencích ustanovení § 157 odst. 2 OSŘ), ale též i přesvědčivě vyloženo, proč jiné důkazy, které byly předmětem dokazování, nemohly být podkladem pro jiné skutkové a právní závěry a proč účastníkem zvolená právní argumentace jevila se soudu jako nedůvodná. Jen při zachování těchto limitů může takové odůvodnění rozsudku vypovídat o učiněném postupu soudu při nalézáni práva. To, zda pak půjde o rozhodnutí přesvědčivé či nepřesvědčivé, je pochopitelně další otázkou. Někdy však, jak ostatně v minulosti bylo již při rozbořech ze strany soudů vyšších instancčních stupňů mnohokrát vyloženo, může být kusé odůvodnění rozsudku též příčinou toho, že soud jednoduše přesně nevěděl, jak by (podle jaké právní normy) věc měl rozhodnout. Stejně to platí při zjišťování skutkového stavu věci, kdy se soud v odůvodnění soustřeďuje kolem důkazů, které jsou začlenitelné pod jeho právní závěry, přičemž všechny ostatní důkazy, které by takto zjištěný skutkový stav věci narušovaly, jednoduše v odůvodnění svého rozhodnutí ponechá zcela bez povšimnutí. Zajímavá situace pak často nastává tehdy, když např. odvolání je vlastně koncipováno jako polemika s přijatými právními závěry soudu I. stupně, aniž by v odvolání byla zmínka o nedostatečném odůvodnění napadeného rozsudku, resp. o jeho nepřezkoumatelnosti. Alespoň z mého dílčího náhledu se mi jeví, že ne vždy se odvolací soudy zaměřují na tyto nedostatky. Jestliže se však odvoláním napadají i vady odůvodnění takového rozsudku, odvolací soud je tak upozorněn, že odvolatel – mimo jiné – spatřuje vadu rozhodnutí i v této jeho části, a proto v drtivé většině jsou pak tyto limity ze strany odvolacího soudu pečlivě posuzovány. Pokud hovořím o drtivé většině, naznačuji tím, že jsem se setkal i s tím, že jednoduše odvolací soud se s takovými námitkami nezabýval, což ve svém důsledku – pro předmětný případ ve značné časové souvislosti a s nebyvalým martyriem pro účastníky – vedlo nakonec k podání ústavní stížnosti a k následnému zrušení (právě z důvodů již shora vyložených) nejen rozhodnutí odvolacího soudu, ale též i rozhodnutí soudu I. stupně. Snad pro do-

kreslení poznamenávám, že v jiném případě se odvolací soud podobnými námitkami rovněž nezabýval a nadto – což je už opravdu zarážející – nereagoval ani na účastníkem podložené odvolací námitky judikaturou Ústavního soudu, jako by jich odvolatel v tomto řízení vůbec neučinil. Sluší se však dodat, že převažují rozsudky, kde soud jasně a zřetelně vyloží vše, co podle ust. § 157 odst. 2 OSŘ vyložit má, takže účastník prostřednictvím takto odůvodněného rozsudku ví zcela přesně, z jakého důkazního materiálu byl soudem zjištěn skutkový stav věci, že poznatky, údaje vyplývající z dalších provedených důkazů, byly soudem vyhodnoceny jako nevěrohodné a že soud právě ve světle přesně uvedených důvodů přikročil k té které aplikaci přesně vyloženého právního předpisu, resp. přísl. právní normy. A naopak právní argumentaci účastníka v odůvodnění své rozsudečné meritorní znělky rozebral jako zjevně nedůvodnou, resp. pochybenou včetně kupř. i jím použité judikatury, která dle názoru soudu byla na daný případ zjevně nepřiléhavá.

- 4) To pochopitelně souvisí s otázkou (všeobecně) závaznosti rozhodnutí Ústavního soudu. Jakkoli se v odborné literatuře objevily zcela protichůdné názory na tuto materii, je zapotřebí poukázat zejména na nález Ústavního soudu ze dne 18.3. 1997 sp. zn. I. ÚS 70/96, publ. ve Sb. nál. a usn. pod č. 29, v němž se praví: „*Čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky stanoví, že vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány i osoby. Ve věci samé rozhoduje Ústavní soud nálezem, který musí být odůvodněn a v jeho výroku je obsaženo, o čem a s jakým výsledkem Ústavní soud rozhodl. Právní názor Ústavního soudu uvedený v odůvodnění takového nálezu není bez jakéhokoliv právního významu, protože je výrazem či obrazem aplikace ústavy, Listiny základních práv a svobod, či odpovídající mezinárodní smlouvy o lidských právech, která má bezprostřední závaznost a přednost před zákonem ve smyslu čl. 10 ústavy. Nespektování takového právního názoru vyvolává nejistotu, zda obecný soud skutečně plní dispozici čl. 90 ústavy, že je povolán především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytoval ochranu právům. Z toho vzniká dopad na pocit právní jistoty občanů, která je nezbytným důsledkem demokratické povahy ústavního státu a jí musí odpovídat i chování právního státu, které je nejen ve shodě s formálněprávními předpisy, ale je také spravedlivé.*“
- 5) Ostatně je skutečně již na pováženou, jestliže předseda Ústavního soudu JUDr. Zdeněk Kessler připouští, že „...zatímco na mezinárodním fóru je Ústavní soud České republiky vnímán a hodnocen jednoznačně pozitivně, byla zaznamenána ve vnitrostátních poměrech zejména v poslední době snaha po zpochybňování nebo ignorování kompetence a poslání Ústavního soudu a jeho pravomoci“, přičemž závěrem dodává, že „*tyto ve své podstatě destabilizační tendence ohrožují podstatu právního státu. Provázeny stupňujícími se konfrontacemi na politické scéně znesnadňují vytváření stability tolik potřebné pro rozvoj našeho státu*“ (in: Editoriál JUDr. Zdeňka Kesslera, Právní rádce č. 2/1998, s. 3). K tomu z posledního období srov. článek prof. Frant. Šamálka: Pokus o puč uvnitř „třetí moci“? Kauza zločinů komunismu, Právník č. 3/1998, s. 216–231).

JUDr. Martin Doubrava,
advokát, Praha

Zástavní právo k předmětu leasingu – automobilu jako zajištění pohledávky

V Bulletinu advokacie č. 2/98 byl otištěn právní komentář k problematice zástavního práva k předmětům leasingu. Považuji za vhodné tento příspěvek právníků Asociace leasingových společností doplnit.

Aktuální právní problém zástavního práva k předmětům leasingu ve prospěch bank, které poskytují refinanční úvěry leasingovým společnostem, se týká zejména automobilů. Právě osobní automobily totiž v portfoliu českých leasingových smluv tvoří svým počtem nejvýznamnější položku předmětů leasingu.

Pro zřízení zástavního práva k předmětu leasingu je zapotřebí podle § 151b/3 O. Z. zápis o vzniku zástavního práva v listině, která osvědčuje vlastnictví a která je nezbytná pro nakládání s věcí. V praxi tedy v minulosti pracovníci banky při „zřízení“ zástavního práva k automobilu nechali vyznačit existenci zástavního práva do tzv. velkého technického průkazu (VTP). Právní závěry na téma zástavního práva k předmětu leasingu – automobilu byly již mnoho let odlišné a i přes zpochybňující právní názory na zástavní právo zřízené zápisem do VTP (např. *Bureš/Drápal: Zástavní právo v soudní praxi, C. H. Beck 1997*) banky v České republice ochotně „zřizovaly“ zástavní právo k automobilům v držení zástavních dlužníků a event. leasingových automobilů v držení leasingových nájemců.

Zhruba od poloviny roku 1997 se v praxi právní výklad významu velkého technického průkazu konečně dostal zásluhou pokynů Policejního prezidia ČR jednotlivým dopravním inspektorátům do správné roviny, neboť tzv. velký technický průkaz není „listinou, která je potřebná k nakládání s věcí“. Jde o listinu, která je ve smyslu § 3 a 5 zák. 38/95 o technických podmínkách provozu silničních vozidel pouze „dokladem o technickém stavu vozidla“. Podle této vyhlášky (§ 5) dokonce „výrobce silničního vozidla“ velký technický průkaz „vystavuje pro každé jim vyrobené vozidlo“. Ve smyslu § 88 vyhl. 145/56 U. L. jsou evidovány pouze údaje o „držiteli“, nikoli o vlastnických právech. Jakékoli nakládání s vozidlem je možné i beze změn v tzv. velkém technickém průkazu nebo i evidenci vozidel příslušného dopravního inspektorátu. Změny zápisů ve VTP jsou právně deklaratorní a pouze odráží právní realitu nakládání s věcí/automobilem. Od minulého roku tedy dopravní inspektoráty nezapisují do VTP údaje o vlastnictví k automobilu či o jiných právech, která omezují vlastníka s argumentem, že k zápisům soukromoprávních vztahů nejsou ze zákona zmocněny. Skutečnost, že tzv. vel-

ký technický průkaz není dokladem o vlastnictví automobilu a není zajištěna publicita vlastnického práva k automobilům, vede ke vzniku dalších právních problémů v případě prodeje automobilu a umožňuje nabytí vlastnického práva třetím subjektem v dobré víře k předmětu leasingu ještě za doby trvání leasingu, pokud budou splněny podmínky dle § 446 Obch. Zák.

Protože VTP právně není dokladem o vlastnictví automobilu a vlastnictví k automobilu není vázáno na změnu zápisu ve VTP, nepřipadá v úvahu aplikace § 151b O. Z. o zřízení zástavního práva k automobilu. (Obdobný postup je obvyklý např. v SRN a naše právní úprava o VTP není v rozporu s právem zemí EU.)

Z věci tedy vyplývá, že leasovaný automobil nemůže být předmětem zástavního práva (pokud nedojde k předání automobilu do úschovy zástavnímu věřiteli, což v případě leasingu je vyloučeno samým principem leasingové smlouvy). Hypotetická úvaha (vyslovená článkem v Bulletinu advokacie 2/98) o úschově věci (podle § 747 O. Z.), tedy automobilu mezi bankou/složitelem a nájemcem/schovatelem nemůže právně obstát mj. pro rozpor mezi aplikovatelnými ustanoveními § 151b) odst. 3, posl. věta O. Z. o a zadržovacím právem nájemcem dle § 151s O. Z. Nelze ani očekávat, že by leasingové splátky řádně hradící leasingový nájemce vydal dobrovolně (dle § 749, odst. 1 a 2 O. Z.) bance předmět leasingu, aby mohl být prodán třetímu zájemci a z výtěžku prodeje byla uspokojena banka. V konkurenčním prostředí leasingových společností není ani složitě jednání banky/složitele a nájemce/schovatele v praxi představitelné.

Již ustanovení § 747 O. Z. o řádném opatrování uschované věci odporuje svojí konstrukcí (v citovaném článku zmíněné) hypotetické možnosti úschovy u nájemce. Ten nepochybně užíváním předmětu leasingu snižuje hodnotu předmětu leasingu. Použití (v předmětném článku zmíněné) nepojmenované smlouvy pro zřízení úschovy předmětu leasingu – automobilu u leasingového nájemce nemůže pro zástavního věřitele efektivně vyřešit možné poškození, ev. zničení předmětu leasingu nájemcem po dobu trvání leasingové smlouvy, příp. odcizení předmětu leasingu. Již užívání předmětu leasingu, ke kterému je leasingový nájemce oprávněn dle leasingové smlouvy, snižuje hodnotu předmětu leasingu a tím i hodnotu takového předmětu zástavy.

Automobil jako předmět leasingu užívaný leasingovým nájemcem může v praxi velmi těžko sám o sobě splnit požadavek § 151 b) odst. 4 O. Z. o označení zastavené věci tak, aby její zastavení bylo každému zjevné.

Nemohu právně souhlasit s (v citovaném článku publikovaném) názorem, že všeobecné podmínky finančního leasingu vydané Asociací leasingových společností by mohly „hrát úlohu podpůrného pramene práva“. Každá leasingová smlouva je dvoustranným závazkovým vztahem, který může odkazovat na konkrétní obchodní podmínky, které jsou stranám známy nebo jsou přílohou smlouvy. Nejčastěji uzavírané leasingové smlouvy o finančním leasingu jsou téměř

vždy v praxi uzavírány jako nepojmenované smlouvy podle § 269/2 Obch. zák., kde obě smluvní strany dostatečně určí předmět svých závazků. Případné soudní rozhodnutí o právech a povinnostech účastníků leasingové smlouvy bude vždy vycházet pouze z konkrétní leasingové smlouvy a případných stranami akceptovaných podmínek. Všeobecné podmínky Asociace leasingových společností mohou být snad vzorem pro sepis konkrétních podmínek leasingové smlouvy, ale nemohou splnit význam „obchodních zvyklostí zachovávaných obecně v příslušném odvětví“ jak určuje § 264/1 Obch. zák.

V publikovaném článku zmíněná možnost zřídit zástavní právo k pohledávce leasingové společnosti za leasingovým nájemcem podle § 151 h) odst. 2 O. Z. je pro zástavního věřitele – refinancující banku co do efektivity zajištění pohledávky z úvěrové smlouvy diskutabilní a pro refinancující banku i nevýhodná. Tento způsob zajištění nijak nezatěžuje předmět leasingu, ale nesolventní leasingový nájemce, který není schopen včas a v plné výši dodržet své závazky vůči leasingové společnosti, nebude schopen splnit závazky ani vůči zástavnímu věřiteli – refinancující bance. Tato nemá právní možnost – při praktické nemožnosti existence zástavního práva k leasingovému automobilu – získat (bez odstoupení od leasingové smlouvy pronajímatelem pro neplacení leasingových splátek, vrácení předmětu leasingu a jeho následného prodeje) efektivně a rychle finanční plnění.

Závěr

V právní praxi nepřipadá zřízení zástavního práva k leasovanému automobilu v úvahu a případné stále existující časté zápisy ve VTP o existenci zástavního práva ve prospěch bank jsou neplatné.

Mgr. Michal Chrůma,
advokátní koncipient, Praha

Zelená tunelářům?

Dne 18. prosince 1997 rozhodl Městský soud v Praze ve druhém stupni jako soud odvolací, rozsudkem sp. zn. 11 C 52/97–13, že se ztotožňuje s rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2.

O co vlastně šlo a proč si myslím, že stojí za to čtenáře o tomto případě informovat?

Pokusím se být stručný a zmínit pouze nejdůležitější okolnosti případu, které mohou být v mnoha situacích podobné.

Podstatou sporu bylo posouzení otázky, zda dohoda o ukončení pracovního poměru, kterou se dvěma zaměstnanci společnosti uzavřel předseda představenstva společnosti, je platná.

Celkem banální otázka, řekne si většina čtenářů. Stačí se přece podívat do výpisu z obchodního rejstříku a hned je jasné, kdo a jak je oprávněn za právnickou osobu – v tomto případě akciovou společnost – jednat.

Jenže nic není tak jednoduché, jak se na první pohled zdá.

Dohodu o skončení pracovního poměru totiž uzavřel za společnost předseda představenstva, který byl těsně před svým odvoláním, čehož si byl dobře vědom a činil kroky, které, mírně řečeno, měly neblahý účinek pro dotčnou společnost. Podle tvrzení ostatních členů představenstva dokonce řekl: „Je mi jedno jestli půdu sedět, jen když společnost poškodím.“

Řeknete si nepravý člověk na nepravé místě, ale co se dá v tuhle chvíli dělat, když svolání valné hromady vyžaduje určité procedury a čas. A co teprve zápis do obchodního rejstříku?

Je jasné, a každý to může namítnout, že nemusí být za společnost oprávněn jednat samostatně předseda představenstva, a že dotčná společnost si o takový problém přímo koledovala. Ale v každodenní praxi se někdy může ukázat jako velmi nepraktické, když je místo jednoho člověka, který má podepsat důležitou listinu, třeba shánět osoby dvě nebo dokonce tři. A vždyť i obchodní zákoník předvídá, že jménem společnosti, není-li stanoveno jinak, jedná každý člen představenstva samostatně.

Ale zpět k našemu případu. Poškozená společnost tvrdila, že dohody o ukončení pracovního poměru byly uzavřeny za pro ni velmi nevýhodných podmínek, jak finančních, tak personálních. Oba zaměstnanci byli totiž pro společnost klíčoví a jejich odchod ze společnosti značně zkomplikoval práci na zakázkách, které tito zaměstnanci měli jako vedoucí pracovníci na starosti. Ani poskytnuté „odstupné“, aniž by se v tomto případě jednalo o situaci podle § 60a zákoníku práce, nebylo nejnižší. Není také divu, vždyť podle tvrzení ostatních členů představenstva se předseda představenstva s odcházejícími zaměstnanci „dohodl“.

Ani jeden z obou soudů, které případ projednávaly, neprovedl zástupcem společnosti navrhovaný důkaz výsledkem ostatních členů představenstva. Podle názoru obou soudů není tento důkaz relevantní:

„Dotčená dohoda o ukončení pracovního poměru je platná. Podepsal ji člen statutárního orgánu, který je podle zápisu v obchodním rejstříku uveden jako člen oprávněný jménem společnosti jednat“. Není co řešit.

Z tohoto závěru, alespoň pro mne, vyplývají ad absurdum následující závěry:

1. Představenstvo, které je podle obchodního zákoníku statutárním orgánem společnosti, vlastně postrádá jako kolektivní exekutivní orgán smysl.

2. Jákýkoliv člen představenstva, není-li ve stanovách společnosti stanoveno jinak, může v podstatě za představenstvo jménem společnosti sjednat prakticky cokoliv a společnosti potom nezbyvá, než vymáhat mnohdy milionové sumy na „všemohoucím“ členovi představenstva po stokorunách.

Jím učiněný právní úkon „za představenstvo jménem společnosti“ však již, podle názoru uvedených soudů, zpochybnit nelze.

Nikoho nezajímá, že člen představenstva vlastně nejedná za představenstvo, tedy po důkladném předchozím projednání a odhlasování záležitosti v představenstvu. To se jaksi všeobecně presumuje. Je potom už jen starostí takového člena představenstva, aby jednal za představenstvo po rozhodnutí věci v představenstvu, aby se tak vyhnul případným postihům ze strany společnosti.

Nicméně, podle názoru soudu je v této souvislosti nejdůležitější zápis v obchodním rejstříku, podle něhož v dobré víře zaměstnanec, nebo jakákoliv třetí osoba, jednají.

Podle mého názoru z této souvislosti vyplývá jediné spravedlivé řešení. Toto řešení lze právě nepřímó oprít o ustanovení obchodního zákoníku o obchodním rejstříku a provedených zápisech v něm.

Nově například obchodní zákoník, a dlužno říci díky bohu, upravil materii, od kdy vlastně je jednání nových statutárních orgánů jednáním podnikatele. V této souvislosti obdobně třetí osoby jednají v dobré víře v zápis v obchodním rejstříku. Připouští se však, aby dobrá víra třetích osob byla „poopravena“ tím, že se předloží například usnesení valné hromady a potvrzený návrh na zápis změn do obchodního rejstříku, aby se objasnilo, kdo že je to vlastně oprávněn jednat.

Vůči třetím osobám nesporně platí to základní, tedy to, že je třeba ochránit jejich dobrou víru.

Tato jednoduchá konstrukce podle mého názoru platí analogicky i v našem případě.

Jestliže třetí osoba nemůže předpokládat, že v představenstvu akciové společnosti existují rozpory, a neexistuje důkaz o opaku, pak souhlasím, právní úkon zpochybnit nelze.

Jestliže však určitý člen představenstva „po dohodě“ s třetí stranou podepisuje „pochybnou“ milionovou smlouvu a existují důkazy o tom, že třetí strana v době takového právního úkonu věděla o nejasné situaci v představenstvu, nebo dokonce věděla o záporném stanovisku ostatních členů představenstva, pak je podle mého názoru situace úplně jiná.

Myslím tedy, že bylo nesprávné, jestliže se soud nezabýval okolnostmi případu a spokojil se se zjednodušujícím – „podpis toho, kdo je na výpise jako osoba oprávněná jednat jménem společnosti, vždy platí“.

Na závěr bych chtěl podotknout, že výše popsaná problematika se netýká zdaleka pouze představenstev akciových společností, ale analogicky například společností s ručením omezeným. Tam lze také v případě více jednatelů spatřovat jakýsi nepojmenovaný kolektivní orgán. Ale toto téma by vyžadovalo další rozbor, a já jsem přece v úvodu slíbil, že nebudu dlouho nudit.

Doufám, že laskavý čtenář neshledá můj názor zcela nesmyslným a děkuji za čas, který věnoval jeho četbě a věnuje zamyšlení nad tímto, myslím si, docela zajímavým tématem.

Vždyť dnes je téma „tunelářství“ přece tak diskutované a aktuální a výše uvedená rozhodnutí dávají potenciálním „tunelářům“ pozitivní signál.

JUDr. Tomáš Pohl,
advokát, Praha

K příspěvku Mgr. Michala Chrůmy „Zelená tunelářům?“

Kolega Chrůma se ve svém příspěvku zamýšlí nad systémem podpisu statutárních orgánů jednajících jménem obchodní společnosti. Jako příklad uvádí konkrétní spor, kdy šlo o posouzení dohody o rozvázání pracovního poměru, kterou patrně proti vůli zbylých členů představenstva uzavřel pouze jeden z nich, tedy předseda představenstva společnosti. Touto dohodou došlo podle zjištění kolegyně Chrůmy k poškození společnosti. V daném případě soud posoudil uvedenou dohodu jako platnou, protože ji podepsal člen statutárního orgánu, oprávněný podle obchodního rejstříku jednat jménem společnosti.

Smyslem příspěvku je závěr, že se v daném případě měl soud zabývat okolnostmi případu a neměl se spokojit pouze se zjednodušujícím závěrem, že podpis byl učiněn k tomu oprávněnou osobou.

Ve své dlouholeté praxi, která se pomalu, ale jistě stává praxí pamětníka, jsem se s problematikou podpisování jménem právnických osob, tehdy ještě s názvem socialistické organizace, setkal mnohokrát. Uvedený problém má jako každý dvě stránky. Nikdy nebylo jednodušší námitky neplatnosti právního úkonu, než argumentovat tím, že určitý právní úkon učinil někdo, kdo k němu nebyl oprávněn. Bývalý hospodářský zákoník se snažil těmto námitkám předejít, podobně jak to činí zákoník občanský institutem dodatečného zhojení právního úkonu. Podle hos-

podářského zákoníku totiž stačilo, když na základě takového úkonu oba jednáající subjekty jednaly, a otázka oprávněnosti podpisu nemusela být zkoumána. V podstatě se tato úprava řídila heslem „hospodářská smlouva za každou cenu – jen když je písemná“. Obchodní zákoník nemohl tento striktní systém převzít. Naopak, na rozdíl od hospodářského zákoníku umožňuje, aby za právní úkon právnické osoby – podnikatele byl pokládán i ten, kdy statutární orgán překročí předmět podnikání zapsaný v obchodním rejstříku a registrovaný u živnostenského úřadu. Něco takového hospodářský zákoník neznal. Ten zásadně pokládal jakékoli překročení předmětu činnosti úkonem statutárního orgánu za neplatné. Výjimky byly pouze řídké a taxativně stanovené zákonem. Naproti tomu obchodní a občanský zákoník jsou založeny plně na dobré víře druhé strany. Navíc zde podle mého názoru neustále přežívá představa, že jedině statutární orgán je ten, kdo může za právnickou osobu něco podepsat. Něco takového je ovšem archaické a zavání to skutečně minulostí. Ale ani v minulosti takováto zásada nebyla v právním řádu zakotvena.

Z tohoto důvodu bych tedy například dohodu o rozvázání pracovního poměru vůbec nevázal na skutečnost, zda byla za zaměstnavatele podepsána členem jeho statutárního orgánu. Kdyby například takovou dohodu podepsal vedoucí personálního útvaru, který je k tomu oprávněn, či dokonce je to pro jeho pracovní náplň obvyklé, vůbec bych nezaváhal pochybovat o platnosti tohoto úkonu. Navíc je zvolený příklad nepraktický, protože dohoda o rozvázání pracovního poměru může být učiněna i ústně bez sankce neplatnosti.

Kolegoví Chřumoví však nejde o výlet do minulosti, ale o polemiku týkající se dohody podle zákoníku práce. Kolegoví jde o něco jiného. Jde mu o pocit jakési spravedlnosti, kdy by bylo postupem soudu či dokonce právním předpisem zabráněno tomu, aby určitý statutární orgán nebo kdokoli v rámci jednání právnické osoby mohl bez vědomí ostatních tuto právnickou osobu nějakým zvláště nevýhodným způsobem zavázat. Otázka je, jak tento pocit spravedlnosti vtělit do konkrétní rozhodovací praxe soudu, či dokonce do zákona. Domnívám se, že do zákona tento pocit vtělit nelze. To by znamenalo naprosté oslabení dobré víry jednájících subjektů v jednání právnické osoby. Jednájící subjekt přece není povinen zkoumat, zda určitá fyzická osoba jednájící jménem právnické osoby je k tomu oprávněna. Žádný zákon neukládá jednájícímu subjektu si před učiněním právního úkonu vyžádat výpis z obchodního rejstříku či nějaký jiný výpis z nějakého jiného registru. Takový postup silně zavání byrokracií a byl by spíše brzdou než přínosem. Pokud jde o rozhodování soudu, co by podle názoru kolegy Chřumy měl v daném případě jednájící soud prvního stupně či dokonce odvolací soud dělat? Měl by vyslyšet zbylé členy představenstva? Tito by pouze mohli vypovědět, že o nějakém podpisu dohody o rozvázání pracovního poměru nebyli vůbec informováni a kdyby o ní informováni byli, určitě by s ní nesouhlasili. Výsle-

dek sporu by však byl stejný, pouze soudní řízení by patrně v důsledku výpovědí zbylých členů představenstva bylo delší.

Právní řešení nevidím v dané situaci v tom, že by u právního úkonu učiněného statutárním orgánem jménem právnické osoby měl soud k námitce nejednotnosti názorů jednotlivých členů statutárního orgánu zkoumat motivy a důvody, proč takovýto úkon byl učiněn. Důvody neplatnosti právního úkonu by musely být zkoumány jedině ve smyslu § 39 občanského zákoníku. To znamená, že by se musel zkoumat úmysl osoby, která s právnickou osobou reprezentovanou statutárním orgánem jednala. Na dvoustranný a vícestranný úkon musí být vždy minimálně dva účastníci. Úkon druhého účastníka právního úkonu by se musel zkoumat například z hlediska, zda se nejednalo o právní úkon simulovaný nebo o úkon vedoucí ke spáchání trestného činu. V takovém případě by byly výpovědi ostatních členů statutárního orgánu namístě. Předpokladem uvedeného postupu v soudním řízení je však věcná a řádná argumentace advokáta. Pouhý povzdech nad nepravdivostí postupu soudu či právního řádu sám o sobě nestačí.

Vůbec si nemyslím, že mladý kolega Mgr. Chráma vybral téma okrajové. Naopak je to téma čím dál více aktuální. Pouze bych pro příští příspěvky doporučil kolegovi, aby více zdůraznil spíše právní než morální aspekty. Rovněž bych uvítal, kdyby se k tomuto problému vyjádřili i ostatní kolegové a kolegyně.

Mgr. Jaroslav Novák,
advokátní koncipient, Praha

K pojmu cenný papír jako věc důležitá pro trestní řízení podle § 78 a násl. trestního řádu

(k diskusi)

Úvod

V poslední době slýcháváme často od orgánů činných v trestním řízení a obecně od exekutivy názor, že trestná činnost se přesouvá z oblasti násilných trestných činů do oblasti majetkové a zejména hospodářské trestné činnosti, přičemž přibývá trestné činnosti bílých límečků nazývané „tunelování“. V souvislosti s novelou trestního zákona provedenou zákonem č. 253/1997 Sb. došlo ke změně náhledu na pojem věc v oblasti trestního práva, neboť od 1. ledna tohoto

roku § 89 odst. 16 tr. zákona zní: „Věci se rozumí i ovladatelná přírodní síla. Ustanovení o věcech se vztahují i na cenné papíry“.

V trestním řízení se začíná právě v souvislosti výše uvedeným používat institut vydání věci (§ 78) a odnětí věci (§ 79) ohledně majetkových hodnot, u nichž je sporné, jsou-li nebo nejsou-li věcmi v požadovaném smyslu. Doplnění výše uvedené nenápadné věty do textu § 89 odst. 16 trestního zákona v souvislosti s aplikací § 78 a násl. tr. řádu má několik problematických aspektů, kterými se tato krátká úvaha zabývá.

Pojem „věci“ a „věci důležité pro trestní řízení“

Trestní řád vlastní definici pojmu věc nemá. V praxi je tendence používat hmotněprávní definice pojmu věc dle § 89 odst. 16 tr. z., což však s ohledem na účel a charakter některých ustanovení trestního řádu přináší problémy. Nicméně z ustálené judikatury a komentářů vyplývá, jakými věcmi jsou věci důležité pro trestní řízení, jak je chápe ustanovení § 78 odst. 1 trestního řádu. Těmito věcmi tedy jsou:

- a) předměty, které mohou být **věcnými** důkazy ve smyslu § 112 odst. 1 tr. řádu,
- b) listiny, které mohou být listinnými důkazy ve smyslu § 112 odst. 2 tr. řádu,
- c) věci, ohledně kterých může být uložen trest propadnutí věci podle § 55 trestního zákona nebo vysloveno zabrání věci podle § 73 trestního zákona (viz Komentář k trestnímu řádu, C. H. Beck, 1. vydání 1995, str. 320).

První otázkou tedy je, zda definice pojmu **věc** uvedená v § 89 odst. 16 trestního zákona jako definice svou povahou hmotněprávní je použitelná pro účely výkladu ustanovení trestního řádu, když trestní řád vlastní definici pojmu věc nemá. Druhou otázkou je, zda vůbec nedochází ke smíšení dvou rozdílných pojmů, a to *věci dle § 89 odst. 16 trestního zákona a věci důležité pro trestní řízení ve smyslu § 78 a násl. tr. řádu*, jež však jako pojem přímo definování není.

Domnívám se, že se musíme přiklonit k druhému názoru, tedy že definice pojmu věc daná v § 89 odst. 16 tr. zákona se nemůže vztahovat k pojmu věci důležité pro trestní řízení podle § 78 a násl. trestního řádu. Důvodem kromě dále uvedeného je systematický a logický výklad § 89 tr. zákona a obsah uvedených ustanovení.

Paragraf 89 trestního zákona definuje pojmy, které jsou obsaženy v popisu skutkových podstat jednotlivých trestných činů zvláštní části trestního zákona. Je umístěn v obecné části trestního zákona a je jeho účelem precizovat v obecné rovině skutkové podstaty jednotlivých trestných činů zvl. části tím, že přesně definuje pojmy použité při popisu jednotlivých skutkových podstat. Pojmy v něm obsažené nejsou procesní povahy, nýbrž pojmy hmotněprávní, „z běžného života“,

pojmy „popisné“, které skutkové podstaty umožňují popsat. Takto je definován jeho účel a stejně musíme pohlížet i na definici pojmu věc v odst. 16.

Dostáváme se tak vlastně k problému, kdy pojem věci důležité pro trestní řízení není v trestním řádu přímo definován a definici pojmu věc z hlediska hmotného práva podle § 89 odst. 16 tr. z., jak vyplývá z výše uvedeného, můžeme použít jen podpůrně. Není účelem této úvahy zde tento pojem definovat, nýbrž v souvislosti s novelou § 89 odst. 16 se pokusit odstranit interpretační těžkosti způsobené absencí definice pojmu věci důležité pro trestní řízení právě v souvislosti s cennými papíry.

Pojem listinného cenného papíru jako věci důležité pro trestní řízení

Podle ustálených právních výkladů k zák. č. 591/1992 Sb., o cenných papírech (dále jen ZCP), obchodnímu zákoníku, zákonu směnečnému a šekovému a dalším předpisům, je cenný papír svou povahou souborem majetkových práv osoby, jež je jeho majitelem a je z cenného papíru oprávněna (viz § 7 ZCP). Je **majetkovou hodnotou sui generis**, jejíž charakter, náležitosti, způsob nabývání atd., nejsou upraveny obecnými předpisy (občanským zákoníkem, obchodním zákoníkem), ale mají svou speciální právní úpravu obsaženou v ZCP.

Nosičem souboru práv z nich oprávněné osoby je pak listina, pro niž se vžil termín **listinný cenný papír**. Tedy u listinných cenných papírů, pomineme-li dále uvedené, není pochyb, že již před novelou trestního zákona provedenou zákonem č. 253/1997 Sb., byly coby **listiny – nosiče práv a povinností z nich oprávněné osoby** – způsobilé k vydání na základě výzvy podle § 78 tr. řádu. Listina je věc movitá, její užitečnost není v ní samé, ale v právu, které je v ní inkorporováno. Listina, osvědčující existenci cenného papíru, je věcí ve fyzikálním i právním smyslu, lze s ní jako s věcí manipulovat, tedy ji ukrást, zašantročit, pozměnit, falšovat apod. Může být věcným i listinným důkazem trestné činnosti.

I v případě vydání a odnětí listiny jako listinného cenného papíru je však také nezbytné maximálně šetřit práv osob oprávněných z takových cenných papírů, tedy oprávněných držitelů listin (není-li však předmětem šetření orgánů činných v tr. řízení právě oprávnění listinu držet). U listinných cenných papírů nelze po jejich oprávněném držiteli, který sám není osobou v dané souvislosti trestně stíhanou, spravedlivě žádat takové dlouhodobé omezení výkonu jeho práv z listinného cenného papíru, jimiž by mu mohla vzniknout újma. Jde o to, že právě své oprávnění z listinného cenného papíru vůči společnosti, která tento listinný cenný papír emitovala, a vůči třetím osobám, prokazuje taková osoba tímto listinným cenným papírem. Lze tedy omluvit veřejným zájmem dočasné omezení výkonu práv z listinného cenného papíru na nezbytnou dobu, nikoliv však např. omezení v délce trvání půl roku a déle. Během takového dočasného omezení mohou

orgány činné v trestním řízení prověřit všechny skutečnosti, např. podrobit listinu kriminalistické expertize, sejmutí otisků prstů apod. I v takovém případě dočasného omezení by si však měly orgány činné v trestním řízení počínat tak, aby oprávněnému držiteli takového listinného cenného papíru nevznikla jakákoliv újma v důsledku té skutečnosti, že listinu nemá u sebe. Nezapomínejme v této souvislosti na čl. 11 odst. 4 Listiny opravňující takovou osobu žádat případně náhradu tohoto svého zákonného omezení.

Není-li držitel listinného cenného papíru jeho oprávněným držitelem, resp. pokud jeho oprávnění k takovému cennému papíru, jehož je listina nosičem, je předmětem šetření orgánů činných v trestním řízení, lze pak ve veřejném zájmu jeho práva k ní vydáním, resp. odnětím věci dle tr. řádu, v nezbytné míře pro účely trestního řízení omezit i na delší dobu. V takovém případě si lze ohledně takové listiny představit uložení pachateli trest propadnutí věci podle § 55 trestního zákona nebo vyslovení zabránění věci podle § 73 trestního zákona. V případě, že listina byla původnímu oprávněnému majiteli odebrána trestnou činností a o právu takové osoby k listině není pochyb, bylo by namístě postupovat podle § 80 tr. řádu, tedy listinný cenný papír takové osobě vydat.

K pojmu zaknihovaného cenného papíru jako věci důležité pro trestní řízení

Kromě listinných cenných papírů zná náš právní řád i jinou *podobu záznamu existence práv a povinností osoby oprávněné z cenného papíru* (majitele cenného papíru) než na listině, a to *záznamem v evidenci vedené Střediskem cenných papírů*.

Cenné papíry v zaknihované podobě nejsou „předmětem“ ani „listinou“ ve smyslu § 112 trestního řádu a nejsou ani „věcmi, ohledně kterých může být uložen trest propadnutí věci“ podle § 55 trestního zákona a ani nemůže být vysloveno zabránění věci podle § 73 trestního zákona. Jak jsem již výše uvedl, je cenný papír souhrnem práv osoby z něj oprávněné. Nosičem těchto práv, na kterém jsou zaznamenána jako cenný papír, může být listina, nebo existence těchto práv může být zaznamenána v evidenci Střediska cenných papírů. A zde jsme u základního interpretačního problému novely trestního zákona provedené zákonem č. 253/1991 Sb. Má-li se ustanovení o věcech vztahovat na cenné papíry i v procesní smyslu, mělo by se čistě teoreticky vztahovat jak na listinné cenné papíry (jako listiny), tak na zaknihované cenné papíry. Dostáváme se tak k interpretačním a ústavním mezím trestního zákona a trestního řádu.

Domnívám se, že vztáhnout pojem věci důležité pro trestní řízení tak extenzivním výkladem i na souhrn práv osoby oprávněné z cenného papíru, tedy na zaknihovaný cenný papír, o jehož existenci je záznam v SCP, není přípustné ne-

jen vzhledem k výkladu (viz dále), ale interpretovat tento pojem takto by bylo i v rozporu s konkrétními ustanoveními Listiny, ZCP a obchodního zákoníku. Tento výklad mimo výše uvedené vylučuje i naznačená povaha cenného papíru.

Kromě všeho uvedeného nelze zaknihovaný cenný papír považovat za věc z následujících výkladových důvodů:

A) Gramatický výklad § 78 a § 79 tr. řádu:

„**Mít věc u sebe**“ nemůže mít jiný význam než ten, že *povinná osoba má fyzicky věc ve své moci, nejčastěji ve svém držení. To umožňuje této osobě s věcí manipulovat.* Je tedy vyloučeno fyzicky držet a mít jako věc u sebe například takové právo, jako je pohledávka (ovšem listinu osvědčující pohledávku **ano**). Stejně tak je vyloučeno mít u sebe počítačový program, je však možno mít u sebe disketu, na níž je tento program zaznamenán. Dále je jasné, že u sebe nemůže povinná osoba mít pozemek, neboť tato věc je sice věcí ve fyzickém smyslu, avšak pojmově je vyloučeno ji fyzicky držet u sebe. Paradoxem je, že je vyloučeno mít u sebe i ovladatelnou přírodní sílu, jako např. 10 kV elektrické energie, ačkoliv trestní zákon v § 89 odst. 16 tuto sílu za věc definuje. Stejně tak **není možné „mít u sebe“ zaknihované cenné papíry.**

Povinnost věc na vyzvání „předložit“ státnímu zástupci nemůže mít jiný význam než ten, že *povinná osoba věc fyzicky přinese státnímu zástupci nebo jinému oprávněnému orgánu činnému v trestním řízení.* Je pojmově vyloučeno např. předložit nemovitost. Stejně tak je vyloučeno předložit peníze na účtu v bance (maximálně listiny osvědčující práva k nim jako pohledávku za peněžním ústavem), předložit právo na vyplacení dividendy jako samostatně oddělitelné právo, předložit 400 V elektřiny, předložit e-mailovou adresu, předložit pohledávku apod. Stejně tak **je vyloučeno „předložit“ zaknihované cenné papíry.**

Povinnost věc na vyzvání „vydat“ nemůže mít jiný význam než ten, že *povinná osoba věc stejně jako u jejího předložení ji fyzicky přinese (přiveze, dopraví, předá, odevzdá...) oprávněnému orgánu činnému v trestním řízení. Je však vyloučeno „vydat“ zaknihované cenné papíry.* Při gramatickém výkladu slova **vydat** bychom museli aplikovat synonyma darovat a dát, tedy převést na někoho jiného, vydat do držení někomu jinému bezúplatně. Z tohoto extenzivního a nepřipustného výkladu by mohlo vyplynout, že *povinný by musel své cenné papíry převést na účet u SCP státního zástupce, soudu nebo policejního orgánu.* Tedy musel by ve smyslu § 21 ZCP dát příkaz k registraci bezúplatného převodu cenného papíru, tento cenný papír převést podle § 7 ZCP a pozbyt tak k němu všechna práva ve smyslu § 58 odst. 7 ZCP. To by znamenalo pro takového majitele cenného papíru přestat být jeho majitelem a ztratit všechna práva a povinnosti s tímto cenným papírem související, jako je právo zúčastnit se valné hromady jako akcionář, obdržet dividendu, splatit upsanou hodnotu akcie ne-

ní-li splacena atd... Všechna uvedená práva a povinnosti by v takovém absurdním případě tedy přešla na státního zástupce, který např. ohledně povinnosti k doplacení emisního ážia v termínu dle stanov, by mohl použít prostředky státního rozpočtu. Jak z uvedeného plyne, jedná se o **zcela absurdní konstrukci, hrubě neústavní.**

Právo orgánu věc „odejmout“ má ten význam, že věc bude proti vůli povinného odňata (tedy přivezena, dopravena, fyzicky převzata apod.). Odejmutí provádí nejčastěji policejní orgán. Je nutno věc v protokolu dobře popsat, aby bylo možno určit její totožnost. Je tedy vyloučeno odejmout 500 kV elektřiny, pozemky u Prahy a stejně tak zaknihované akcie, neboť je nelze fyzicky převzít a tak odejmout. Navíc jde často o zastupitelné cenné papíry (jako u zastupitelných věcí, nebo u peněz na účtě u banky), u nichž nelze odlišit, které jsou kterými a nelze je ani popsat, jak ukládá zákon.

Z uvedeného plyne, že zákonodárce neměl na mysli předložení, vydání a odnětí zaknihovaných cenných papírů ani jiných práv a majetkových hodnot, ani nemovitých věcí, a ani většiny ovladatelných přírodních sil, ale pouze věcí odnositelných a odvozitelných, tedy zejména movitých věcí a listin. Po novele zákonem č. 253/1997 Sb. lze s jistotou dovodit, že věcmi důležitými pro trestní řízení jsou i listinné cenné papíry.

B) Logický a systematický výklad § 78 a násl. tr. řádu:

Peníze na účtě u banky mají povahu pohledávky za touto bankou. Protože zákonodárce si byl vědom toho, že nelze aplikovat ustanovení § 78 a § 79 tr. řádu na pohledávky a jiná práva (jako peníze na účtě), zvolil pro tento případ zvláštní postup upravený v § 79a trestního zákona. Z logického a systematického uspořádání zákona tak dospějeme k názoru, že ustanovení § 78 a § 79 se týká pouze věcí ve fyzickém smyslu, jak uvedeno výše, a nikoliv např. pohledávek za peněžním ústavem jako souhrnu práv a povinností majitele běžného účtu u banky nebo souhrnu práv a povinností majitele zaknihovaného cenného papíru, jako v tomto případě.

Tedy ani ze systematického ani logického výkladu nevyplývá, že se § 78 a § 79 tr. řádu má vztahovat na zaknihované cenné papíry.

C) Účelový (teleologický) výklad § 78 a § 79 tr. řádu:

Účelem ustanovení § 78 a násl. tr. řádu bylo zajistit pro orgány činné v trestním řízení přístup k věcem a listinám, které by mohly být důležité pro probíhající trestní řízení. Jedná se především o potřebu zajištění důkazů ohledně prostředků sloužících (použitých) k páčání trestné činnosti a ohledně samotných předmětů trestné činnosti (zde půjde zejména o listiny, páčidla, diskety, balíčky s drogou, ukradené zboží a další movité věci) a dále o potřebu zajištění případného výnosu z trestné činnosti (hotové peníze, ukradené auto). Pro potřebu zajistit pe-

něžní prostředky na účtě jako výnos z trestné činnosti bylo včleněno ustanovení § 79a tr. řádu. V této souvislosti nezbyvá, než připomenout určitou podobnost mezi peněžními prostředky na účtě u banky a zaknihovanými cennými papíry na účtě v SCP, jejichž úprava navazující na § 27 ZCP však chybí (viz dále).

Ani z důvodu a účelu uvedené zákonné úpravy nevyplývá, že by se § 78 a § 79 měly vztahovat na zaknihované cenné papíry.

V současné době se ojediněle objevuje právní názor, podle kterého lze § 78 a § 79 tr. řádu na zaknihované cenné papíry aplikovat, a to s poukazem na ustanovení § 27 odst. 3 písm. d) ZCP. Je tak prezentována konstrukce, kdy státní zástupce nebo policejní orgán s jeho souhlasem vydá příkaz k registraci pozastavení výkonu práva majitele nakládat se zaknihovanými cennými papíry podle uvedeného ustanovení ZCP. SCP by podle těchto názorů mělo takový příkaz zaregistrovat. Podle této konstrukce bylo dokonce ojediněle v trestním řízení postupováno (!).

Jedná se o hrubě zkrslý pohled na institut upravený v § 78 a § 79 tr. řádu, ale i o nepřipustný výklad institutu registrace pozastavení výkonu práva nakládat se zaknihovanými cennými papíry dle § 27 ZCP. Pozastavení výkonu práva nakládat se zaknihovanými cennými papíry je totiž *velmi závažným zásahem do oprávnění majitele CP*, jež mu *fakticky znemožňuje realizaci jeho některých majetkových ústavně zaručených práv, jako CP převést, darovat atd...* Z uvedeného důvodu jsou podmínky takového omezení velmi striktně zákonem popsány a **nelze je jakýmkoliv rozšiřujícím výkladem rozšiřovat na v zákoně neupravené případy** (viz čl. 4 odst. 4 Listiny).

Podle § 27 odst. 3 písm. d) ZCP může příkaz k registraci pozastavení práva nakládat s cennými papíry vydat **příslušný státní orgán, pokud to vyplývá ze zvláštního zákona**. Zákon o cenných papírech v poznámce pod čarou k § 27 odst. 3 písm. d), obsahuje odkaz na § 313 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů. Samotný obsah této poznámky není právní úpravou a celý obsah této poznámky nemá normotvorný charakter. Zákon o cenných papírech tudíž předpokládá existenci zvláštní zákonné úpravy, která by mohla upravit právo orgánů činných v trestním řízení dát Středisku cenných papírů příkaz k registraci pozastavení výkonu práva nakládat se zaknihovanými cennými papíry. Taková zvláštní úprava však nebyla přijata. V návaznosti na tyto skutečnosti pak většina výkladů k uvedené normě (jako např. Dědič/Štenglová, Komentář k ZCP, C. H. Beck 1. vydání 1997, str. 66) je při vědomí intenzity takového zásahu do práv majitele cenného papíru *silně restriktivní*. Ani policejní orgán podle zákona o polici ČR, ani státní zástupce podle zákona o státním zastupitelství a podle trestního řádu, ale ani trestní soudce v přípravném řízení podle trestního řádu, nemají v uvedených normách výslovně upravenou pravomoc příkaz k registraci pozastavení práva nakládat s cennými papíry vydat. *Úprava v § 27 odst. 3 písm. d) totiž vyžaduje výslovné zákonné zmocnění k takovému rozhodnutí*, jež však ani do

jedné z uvedených právních norem nebylo zařazeno. Výklad, že oním zákonným zmocněním, na něž odst. 3 písm. d) odkazuje, je právě § 78 a § 79 je nepřipustný, protože zaknihovaný cenný papír, jak výše uvedeno, nemůže být věcí důležitou pro trestní řízení ve smyslu uvedených ustanovení tr. řádu.

Je tedy jasné, že v některých případech státními zástupci zvolený postup, kdy tito vydali ve formě opatření příkaz k registraci pozastavení práva nakládat s CP, došlo k pochybení ze strany těchto orgánů a nezákonné ingerenci do práv a svobod dotčených osob.

Závěr

JUDr. Jiří Teryngel uveřejnil v čísle 1/1998 Bulletinu advokacie článek nazvaný „K tzv. balíčkové novele trestního zákona (I.)“. V tomto článku na str. 22 časopisu **dovozuje, že státní zástupce má nejen právo příkazem pozastavit výkon práva nakládat se zaknihovanými cennými papíry, ale navíc tvrdí, že podle současné úpravy po novele trestního zákona může státní zástupce dát příkaz k převodu zaknihovaných cenných papírů na nedefinovaný zvláštní účet.**

Podle mého názoru jde o extenzivní výklad překračující platnou právní úpravu, a to z důvodů uvedených výše. Při naznačeném postupu by nejen došlo k několikerému porušení Listiny základních práv a svobod, zákona o cenných papírech a obchodního zákoníku, ale zejména k porušení platných předpisů upravujících trestní řízení a upravujících pravomoc orgánů v něm činných.

De lege ferenda by bylo proto vhodné, a je škoda, že se tak nestalo již v rámci balíčkové novely provedené zákonem č. 253/1997 Sb., začlenit do trestního řádu obdobnou úpravu, jaká je v § 79a tr. řádu ohledně zajištění peněžních prostředků na účtu u banky. Tedy včlenit do tr. řádu další paragraf obsahující výslovné zmocnění pro příslušný orgán činný v trestním řízení, na základě kterého by tento orgán mohl příkaz k registraci pozastavení práva nakládat s CP vydat. Uvedené rozhodnutí by v navrhované úpravě analogicky, jak je upraveno v § 79a, měl mít pravomoc vydat jen státní zástupce, nebo by musel být jím odsouhlasen. Samozřejmě s právem podat stížnost a úpravou přezkoumatelnosti tohoto postupu soudem. Taková úprava by byla v zájmu jak orgánů činných v trestním řízení, tak obchodby a kapitálového trhu, neboť by transparentně upravila dosud neupravenou problematiku a zabránila tak možnosti nezákonných zásahů do práv a svobod.

Z výše uvedeného tedy lze učinit závěr, *že ani velmi rozšiřujícím výkladem ani jinak nelze dospět k tomu, že by zaknihovaný cenný papír mohl být věcí důležitou pro trestní řízení, již lze v režimu dle § 78 a § 79 tr. řádu vydat nebo odejmout. Není tedy možné, aby státní zástupce nebo policejní orgán vydal vůči Středisku cenných papírů příkaz k registraci pozastavení výkonu práva nakládat se zaknihovanými cennými papíry obviněnému nebo třetí osobě.*

JUDr. Jana Wurstová,
Česká advokátní komora

Znovu k problematice praní peněz (stanovisko CCBE)

Česká republika je od 1. března 1997 členským státem Úmluvy Rady Evropy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu z 8. listopadu 1990 (publikována pod č. 33/1997 Sb.) a tím se zavázala přijmout odpovídající vnitrostátní právní úpravu. Tou se stal § 251a tr. zák., jímž je postihováno praní peněz pocházejících z jakéhokoliv trestného činu a dále zákon č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů.

Na mezinárodním fóru existuje celá řada dokumentů pojednávajících o vztahu povinností vyplývajících členským státům z této úmluvy (ale i dalším státům, které se snaží podobným způsobem vypořádat s touto aktuální a choulostivou problematikou) a povinností advokáta vůči klientovi (zachování povinnosti mlčenlivosti ve věcech týkajících se klienta). Ty podrobně rozebral článek JUDr. Jiřího Muchy „Česká advokacie a praní peněz“, publikovaný v Bulletinu advokacie č. 2/1998. Dále se v č. 3/1998 Bulletinu advokacie zabývá prof. dr. Milan Bakeš případnými důsledky příslušné směrnice Evropské unie na další vývoj domácí legislativy.

Z obou článků je zřejmé, že v rámci Evropských společenství existuje již od roku 1991 Směrnice Rady ES o zamezení využívání finančního systému k praní peněz z 10. 6. 1991 (91/308/EEC) a dále i to, jak se některé členské státy Evropské unie s požadavky Směrnice vypořádaly.

Dr. Jiří Mucha vyjadřuje názor, že je zřejmý potenciální vztah definice „praní peněz“ v článku 1 Směrnice („účast, sdružení, spolčení, pokus, návod, **usnadnění a rady**“) k profesi advokáta. K tomu přistupuje citace preambule Směrnice zavazující členské státy rozšířit její ustanovení plně nebo částečně „**na takové profese nebo podnikání, jež se angažují v aktivitách, u nichž je zvláště pravděpodobné, že jsou využívány pro účely praní peněz.**“

Prof. Bakeš znění této Směrnice podrobněji rozebírá a vyslovuje názor, že bude-li se Česká republika i nadále ucházet o členství v Evropské unii, bude ustanovení čl. 12 Směrnice „představovat jeden z důležitých momentů sblížování práva České republiky s právem Evropské unie, **které bude Česká republika při vstupu do Evropské unie nucena přijmout.**“

Jak se ovšem zdá, nehodlají se s takovým zásahem do ochrany advokátního tajemství spokojit někteří představitelé advokacie v členských státech Evropské unie.

Citlivost vztahu mezi povinnostmi členských států Směrnice a nutností zachovat důvěryhodnost pozice advokáta vůči jeho klientovi vyvolala zřejmě snahu CCBE (Council of the Bars and Law Societies of the European Community, tj. Rady advokátů a právních společností EU), formulovat stanovisko **týkající se profesního tajemství advokáta a právní úpravy praní špinavých peněz, přijaté plenárním zasedáním CCBE 14. a 15. listopadu 1997.**

Konstatuje se v něm, že evropské, ale i další státy, vyvinuly značné úsilí v boji proti kriminalitě týkající se praní špinavých peněz. CCBE má k tomuto úsilí velký respekt, obává se však nicméně některých souvislostí, které nelze opominout.

Tím, že se nově, tímto bojem vyvolané právní úpravy, zaměřují na boj proti praní špinavých peněz, je podle názoru CCBE zároveň ohrožena ochrana profesního tajemství advokáta. Ukládá se mu totiž podávat zprávy o podezřelých aktivitách klientů. Tak byla zřejmě v posledních letech vyvolána snaha společnosti omezit rozsah základního profesionálního tajemství advokáta.

CCBE prohlašuje, že profesionální tajemství advokáta není prvním a jediným privilegiem advokáta nebo klienta. **Jde však o nezbytnou podmínku fungování demokratické společnosti.**

Občan, organizace nebo instituce musí být v takové společnosti jisti, že to, co je klientem advokátovi svěřeno, zůstává jeho tajemstvím. Jak jinak by klient mohl advokátovi věřit. Byl by ochuzen o jeho profesionální rady ve chvíli, kdy to nejvíce potřebuje. Klient musí mít možnost volně s advokátem diskutovat o tom, zda je určitá aktivita zákonná, nebo ne. Svobodná a důvěryhodná diskuse každodenně zabraňuje nezákonným činnostem. Mnoho z nich by však bylo patrně uskutečněno, kdyby tu nebylo advokátovy rady, a ta by zase nemohla být poskytnuta, kdyby se klient neodvážil mu zcela svěřit své problémy proto, že by se obával důsledků povinnosti advokáta hlásit to, co vyslechl.

Svobodná demokratická společnost může být hodnocena právě mírou ochrany klientova tajemství advokátem. Právo mít advokáta, který chrání klientovy zájmy, a má na mysli pouze tyto zájmy, je jedním ze základních práv takové společnosti.

Je proto podle přesvědčení CCBE nezbytné, aby společnost chránila profesionální tajemství a jeho dodržování advokátem, a to nejen jde-li o obhajobu ve věcech trestních, ale ve všech advokátních činnostech u soudů i mimo ně.

Moderní společnost nemá menší potřebu chránit takové tajemství. Naopak. Tam, kde jsou občané kontrolováni a sledováni elektronicky způsobem, který byl ještě před několika lety neznámý, je advokátní kancelář jednou z posledních „svátostí“.

Proto je ochrana nedotknutelnosti její činnosti důležitější, než kdy dříve. Státy tedy volí, a je to volba politická, podporu jednoho z nejdůležitějších fenoménů Evropského sociálního a demokratického způsobu života. Tolik stručně k obecné pasáži prohlášení CCBE, která dále pokračuje kapitolou o případech, kdy je základní pravidlo ochrany profesionálního tajemství.

Dlouhé léta bylo obecně akceptováno právo advokáta osobně uvážit, rozhodnout a za toto rozhodnutí osobně odpovídat, kdy má porušit tajemství: pouze když je to nezbytné k zabránění vážnému zločinu, který přímo ohrožuje život člověka.

V posledních letech však legislativa řady evropských států porušuje, nebo se pokouší toto pravidlo porušit, a to v zájmu potírání zločinů, které by podle obecného mínění potírány být měly (incest, vážné daňové podvody, praní špinavých peněz). Ačkoliv CCBE se nesnaží vyslovit sebemenší nesouhlas s bojem proti takovým trestným činům, je více a více znepokojeno vlivem takových právních úprav na dodržování advokátova profesionálního tajemství. Osoba, organizace či instituce, které si budou nejisté právností, legitimitou či jinými aspekty takových aktivit, se nebudou pak moci dotázat advokáta na radu ze strachu, že informace bude předána policii, či jinému místu. To se může často stát v momentě, kdy je rady potřeba nejvíce a kdy tato rada může dokonce trestným činům předejít. Takové důsledky legislativních kroků jsou politováníhodné a vedou často k destrukci ochrany profesionálního tajemství.

CCBE prohlašuje, že v žádném případě nechce chránit trestnou činnost jakéhokoliv advokáta pod rouškou ochrany profesionálního tajemství. Žádný advokát se nesmí zúčastnit jakéhokoliv trestné činnosti. Advokáti jsou vázáni striktními etickými pravidly (na rozdíl od řady jiných profesí), chráněnými disciplinárními systémy. CCBE proto nic nemá proti postihu advokátů, kteří jsou podezřelí z účasti na trestné činnosti, ovšem za předpokladu, že právní úprava nebude činit z běžné porady kriminální činnost.

CCBE nicméně cítí, že tu chybí obecné pochopení souvislostí užitečnosti moudré legislativy se záměry ochrany profesionálního advokátního tajemství.

Necítí žádné nebezpečí vyplývající z toho, že ochranou profesionálního tajemství advokáta by mohl být oslaben boj proti praní špinavých peněz, jsou-li dodrženy shora uvedené etické zásady. Každý advokát má povinnost nepracovat na případech, které by mohly být praním špinavých peněz. Je třeba rozlišit, kdy se advokát takové činnosti zúčastňuje a kdy na případu pracovat nemůže: kdy jde o situaci, kdy se praní špinavých peněz nezúčastňuje ani nezúčastnil, ale obhájuje klienta obviněného z takového trestného činu.

Problémy týkající se praní peněz vedly k vypracování návrhu nového pravidla, které by v rámci revize mělo být zařazeno do Etických pravidel CCBE (Code of Conduct). To by mělo advokáta zavazovat k identifikaci klienta, resp. toho, pro koho klient pracuje. Ochrana profesionálního tajemství advokáta se musí týkat i jeho spisů. Advokáti potřebují alespoň minimum ochrany pro spisy klientů, když k nim policie či jiné autority požadují přístup.

Neměly by být přístupné pro „lovecké“ expedice: je třeba alespoň podezření popsat a specifikovat. Je rovněž velmi žádoucí, aby takovému zjišťování ve spi-

sech byla přítomna neutrální osoba schopná posoudit, zda je požadovaný dokument chráněn profesionálním tajemstvím. V některých právních systémech by takovou osobou mohl být vyšetřující soudce. V jiných systémech by to mohl být místní předseda advokátní komory, jeho zástupce či jiný nezávislý advokát. Současné právní úpravy v různých státech ukazují nejen značné rozdíly, ale zároveň i užitečnost případné společné právní úpravy členských států EU.

CCBE proto chce působit v rámci svých pravomocí na členské organizace tak, aby se jejich názory na tuto věc sladily a aby do svých etických pravidel zařadily **následující závazek:**

- 1. V jakémkoliv případě, který je mu svěřen, advokát musí zjistit identitu klienta, nebo jeho zprostředkovatele, pro kterého advokát pracuje.**
- 2. Je-li advokát žádán o nakládání s financemi, je mu zakázáno přijmout či nakládat s jakýmkoliv prostředky, které striktně nesouvisí se spisem označeným konkrétním jménem,**
- 3. Musí odstoupit z právní transakce, pokud má vážné podezření, že plánovaná operace vyústí v praní špinavých peněz a klient není připraven se jí zdržet.**

CCBE také zamýšlí zahrnout tato ustanovení do svého vlastního etického kodexu pro transnacionální právní obchod.

Závěrem CCBE prohlašuje, že ochrana advokátního profesionálního tajemství má fundamentální důležitost pro svobodnou demokratickou společnost, je dále principem komunitárního (evropského) práva. Důvěryhodnost má každému zaručit, pokud je subjektem soudního řízení, aby mohl hovořit svobodně (volně).

Toto profesionální tajemství je ohroženo legislativou založenou na důležitých cílech, ale přehlíží se negativní dopad na profesionální tajemství a fungování svobodné a demokratické společnosti. Je tu proto zřejmá potřeba daleko opatrnější analýzy. Je nutné se zaměřit v dalším právě na tento opomíjený aspekt, aby se nové právní úpravy nestaly kontraproduktivními. **Profese advokáta by proto neměla být podřízena ustanovením Nařízení 91/308/CEE Rady z 10. 6. 1991, zejména jejího článku 12.**

CCBE varuje legislativce před zevšeobecňováním legislativních akcí proti praní špinavých peněz a zasazuje se o společnou evropskou legislativu ochraňující profesionální tajemství správným způsobem, odpovídajícím jeho společenské důležitosti.

Tolik ke snahám CCBE, pokud jde o kontroverzní pozici zmíněného Nařízení vůči tradiční a nutné ochraně advokátního tajemství. Česká advokátní komora se ve svých analýzách tohoto ožehavého problému bude nepochybně i tímto materiálem podrobně zabývat s ohledem na přípravu České republiky ke vstupu do Evropské unie.

JUDr. Jan Matějka,
advokát, Praha

Uznání a výkon cizích soudních rozhodnutí v USA

V procesu rozšiřování ekonomických a právních styků se zeměmi Evropy i dalších kontinentů nabývá na významu otázka vykonatelnosti cizích soudních rozhodnutí na území České republiky a výkon rozhodnutí českých soudů v zahraničí. Je to celý komplex problémů, u nichž chceme zmínit jen jednu dílčí část, a to výkon rozhodnutí českých soudů v USA. Proč právě tato oblast se nám jeví významná a současně problematická? Její význam je dán frekvencí ekonomických a právních styků České republiky s USA, která je zřejmě větší než s mnoha jinými často mnohem geograficky bližšími zeměmi. Její problematičnost je dána faktem, že USA patří k oblasti s jiným systémem práva a zejména tím, že USA nejsou členem bruselské konvence a až na výjimky nepřistoupily ani k jiným mezinárodním smlouvám týkajících se obecně uznání a výkonu rozhodnutí cizích soudů. Uvedenými výjimkami jsou „Haagské konvence o civilních aspektech mezinárodních únosů dětí“ a dále vnitřní legislativní výjimky, které se mohou vztahovat na rozhodnutí cizích soudů, jako je „Jednotný zákon o opatrovnictví k dětem“ (United Child Custody Jurisdiction Act), „Novelizovaný jednotný zákon o výkonu rozhodnutí ve věcech výživy“ (Revised Uniform Reciprocal Enforcement of Support Act).

Uznání a výkon rozhodnutí cizích soudů americkými soudy záleží tedy obecně na tom, jak jednotlivé státy Unie, resp. soudy vykládají a uplatňují tzv. doktrínu „comity“ (mezinárodní zdvořilosti, tj. i uznávání cizích rozhodnutí). Výklad a aplikace tohoto pojmu není jednotný v různých státech Unie ani ve dvanácti oblastních apelačních obvodech federálního soudního systému.

Rozsudky jednotlivých soudů států Unie mají u soudů jiných států Unie „plnou víru a důvěru“ (full faith and credit) stejně jako rozsudky federálních soudů, což je mimo jiné dáno ústavou USA.

Uznání rozsudků soudů jiných států je nicméně omezeno na případy, kdy soud uznávající rozsudek shledá, že soud, který rozsudek vydal, měl osobní i věcnou pravomoc, a že povinný byl předvolán a měl příležitost být vyslechnut v řádném řízení.

Spojené státy uzavřely řadu bilaterálních smluv s některými svými obchodními partnery a v nich zakotvily ujednání, že rozsudky soudů těchto států jsou postaveny na roveň rozsudkům států Unie, pokud jde o jejich uznání a vykonatelnost.

Pokud jde o rozsudky soudů ostatních zemí, v zásadě platí předpoklad jejich platnosti, pokud soudní řízení, jehož jsou výsledkem, nebylo v rozporu s americkou koncepcí řádného soudního řízení. To zahrnuje zejména přiměřenost předvolání (adequacy of notice) a možnost být vyslechnut (opportunity to be heard). Dále cizí rozsudek nesmí být v rozporu s americkým veřejným pořádkem (American public policy).

Přestože USA nejsou vázány závazky z mezinárodních smluv, patří mezi státy, které jsou přístupné uznávání a výkonu cizích soudních rozsudků. To se však netýká všech rozsudků, nýbrž platí zde určitá významná omezení. Většina států Unie včetně těch největších a nejvýznamnějších, přijala tzv. Jednotný zákon o uznávání zahraničních rozsudků na peněžité plnění. (Uniform Foreign Money – Judgments Recognition Act, VFMJRA). Podle tohoto dokumentu lze uznat cizí rozsudky týkající se přisouzení nebo nepřisouzení určité částky peněz. Netýká se to rozsudků jiných, zejména poskytujících tzv. „equitable relief“, tj. nápravu určitého stavu podle zásad spravedlnosti, zabavení majetku apod.

U cizích rozsudků týkajících se nepeněžitých plnění ve státech Unie, kde byl přijat „VFMJRA“, a u všech rozsudků cizích států, se uplatňuje doktrína „the comity of nations“ – respektování svrchovaných států, která byla definována Nejvyšším soudem USA již v r. 1895.

Principy respektování svrchovaných států byly zakotveny do třetího restatementu, tzv. „Foreign Relations Law of the United States“, vydaného American Law Institute. Tento dokument nemá povahu pozitivního práva, ale je fakticky aplikován velmi široce jak soudy jednotlivých států Unie, tak i soudy federálními. Zde je nutno připomenout, že Nejvyšší soud USA rozhodl ve věci *Eric v. Tappkins* v r. 1938, že uznání a výkon cizích soudních rozsudků se děje podle práva jednotlivých států Unie, a ne podle práva federálního, a to ani v případě, že by byl příslušný federální soud.

Shora uvedený restatement „Foreign Relations Law of the United States“ konkrétně upravuje uznání a výkon cizích rozsudků takto:

a) § 481 Uznání a výkon cizích rozsudků

„S výhradou § 482 pravomocný rozsudek soudu cizího státu, přisuzující nebo zamítající navrácení částky peněz, zakládající nebo potvrzující osobní stav osoby nebo určující subjektivní právo k majetku, je mezi stranami konečný a může být uznán soudy Spojených států.

b) Rozsudek, který může být uznán podle odstavce 1, může být vykonán kteroukoli stranou nebo jejím právním nástupcem nebo postupníkem proti kterékoli straně, jejímu právnímu nástupci nebo postupníku v souladu s pravidly výkonu rozhodnutí platnými v místě, kde máý k výkonu dojit.“

Uvedený dokument dále stanoví uznání cizího rozsudku, a to jak obligatorní, tak fakultativní.

§ 482 důvody pro neuznání cizího rozsudku:

- 1) Soud Spojených států neuzná rozsudek cizího státu, pokud:
  - a) rozsudek byl vydán v právním systému, který neposkytuje nestranný soud nebo řízení v souladu s pravidly řádného procesu, nebo
  - b) soud, který vydal rozsudek, neměl pravomoc nad žalovanými v souladu s právem příslušného státu a s pravidly uvedenými v § 421.
- 2) Soud Spojených států nemusí uznat rozsudek soudu cizího státu, pokud:
  - a) soud, který vydal rozsudek, neměl pravomoc rozhodovat o předmětu žaloby;
  - b) žalovanému nebylo doručeno předvolání k jednání dostatečně včas a zne-možnilo mu se bránit;
  - c) rozsudek byl získán podvodem;
  - d) právní důvody, na jejichž základě byl rozsudek vydán, nebo samotný roz-sudek odporuje veřejnému pořádku Spojených států nebo státu, kde je uznání požadováno;
  - e) rozsudek je v rozporu s jiným konečným rozsudkem, který má být uznán;
  - f) řízení u cizího soudu bylo v rozporu s ujednáním stran předložit spor, kte-rého se rozsudek týká, jinému soudu.

Důležitou podmínkou uznání je spravedlivý proces. Nejvyšší soud Spojených států specifikoval nutné náležitosti spravedlivého procesu ve věci *Hilton v. Guyot*.

Jeho hlavní zásadou je, že cizí rozsudek má dávat zcela jasný důkaz pravdivosti rozhodnutí věci v procesu před cizím soudem a nesmí nic nasvědčovat tomu, že by rozsudek mohl být zpochybněn, například, že byl ovlivněn podvodem nebo byly porušeny principy mezinárodního práva nebo vzájemnosti.

Nejvyšší soud ve shora uvedené kauze také hovoří o tom, že pravděpodobnost vzájemnosti by byla významným argumentem k uznání v rámci doktríny „comity“, přestože americké soudy obecně nepožadují vzájemnost jako podmínku pro uznání cizího rozsudku.

Z toho, co bylo řečeno, vyplývá, že soudy USA obecně řečeno uznají cizí soudní rozhodnutí ve smyslu doktríny „comity“, pokud okolnosti, za kterých byl cizí rozsudek vydán, neporušují pravidla řádného procesu v USA, a pokud cizí soudní spor nebyl založen na snaze vyhnout se jurisdikci amerických soudů nebo dosáhnout cílů, které porušují důležitý veřejný zájem USA.

Shora pojednaný rozbor uznání o výkonu cizích soudních rozhodnutí nemohl být úplný a vyčerpávající. To ani nebylo jeho cílem. Tím bylo spíše upozornit na fakt, že cizí rozsudek, např. rozsudek českého soudu, je vůbec v USA použitelný.

Pokud se v praxi s takovým případem setkáme (a ty případy se mohou stát), neobejdeme se bez podrobnější porady a případně další pomoci nějakého amerického kolegy.

K vypracování článku byla použita přednáška Stephana L. Dreyufusse přednesená na XLI. kongresu UIA ve Philadelphii v roce 1997.

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

Heřmanová, M.: Námitka podjatosti soudce v občanskoprávním řízení a v trestním řízení. Právní rozhledy č. 2/98, str. 81–82.

Autorka předestírá procedurální úpravu vyloučení orgánů činných v trestním řízení podle novely tr. řádu, zavedené v roce 1993. Poukazuje na to, že v trestním řízení rozhodne o námitce podjatosti orgán, kterého se tyto důvody týkají a o vyloučení soudce nebo přisedícího, pokud rozhodují v senátě, tento senát. Proti rozhodnutí je přípustná stížnost, o níž rozhodne orgán bezprostředně nadřízený orgánu, jenž napadené rozhodnutí vydal. Smyslem této úpravy je dosáhnout výrazného zrychlení při rozhodování o námitkách podjatosti, resp. vyloučení obtíží, které vznikají zjevně nedůvodnými námitkami zejména osob obviněných. Obdobné potíže se mnohdy objevují i v řízení civilním. Někteří účastníci ve snaze prodloužit řízení vznášejí často účelově zjevně bezdůvodné námitky. Spis je nutno předložit vyššímu soudu k rozhodnutí a teprve poté lze v řízení pokračovat. Nic však účastníkovi nebrání, aby vznesl jinou zjevně bezdůvodnou námitku podobného charakteru. Řízení by pak prakticky mohlo trvat do nekonečna. Ve spojení s dalšími procesními instituty umožňujícími jejich zneužití, např. ustanovení o doručování, může účastník záměrně řízení prodloužovat velmi dlouho. Soudce je pak bezmocný. Bylo by proto namístě upravit řízení o námitce podjatosti v o. s. ř. obdobným způsobem, jako je tomu v řízení trestním, tedy tak, aby mohl rozhodnout přímo sám soudce, a proti jeho rozhodnutí připustit odvolání. Soud vyššího stupně by pak mohl současně rozhodovat o námitce podjatosti i o případném odvolání ve věci samé. ■

Kincil M., Varvažovský P.: Ještě jedno a více vlastnických práv k těžce věci. Právní rozhledy č. 1/98

Jde o prohloubení popisu a řešení problémů vznikajících tím, že vlastnictví k nemovitosti přechází po vkladu do katastru zpětně dnem, kdy byl podán návrh na vklad, čímž vzniká často i relativně dlouhé období, kdy lze hovořit o jakémsi „dvojím vlastnictví“. Tímto problémem se autoři zabývali již dříve v Právních rozhledech č. 6/97 a v Právniku č. 10–11/96. Tentokrát řeší otázky náhrady případné škody a vztahu budoucího nabyvatele a dřívějšího vlastníka jako držitele věci. ■

Salač, J.: Smluvní svoboda nebo smluvní spravedlnost. Právní rozhledy č. 1/98

Autor, který je asistentem na univerzitě v Regensburgu, se zabývá velice fundovaně základním dilematem smluvního práva – zda nepřiměřená nevyváže-

nost plnění a protiplnění ze smlouvy může být důvodem neplatnosti smlouvy či nevymahatelnosti z ní. Fundované odkazy na právní historii i na současné moderní úpravy v západních zemích i prokazatelné tendence v připravovaných úpravách naznačují podle autora, že vzájemný vztah smluvní svobody a smluvní spravedlnosti zejména s ohledem na oprávněnost ochrany tzv. „slabší strany“ povede zejména v obchodním právu k širší aplikaci různých omezení dnes nevázané smluvní svobody, a to nejen zákonnými zákazy a korektivy, ale i mimo-právními standardy. Moderní smluvní právo by mělo rozvíjet nepřipustnost smluv, které jsou zřejmě nevýhodné pro jednu ze stran, jsou pro ni nesrozumitelné, či jsou ne zcela jasné co do právních následků, které jedna ze stran nemůže ovlivnit. Smluvní vztah bude muset být vyvážený, úměrně zohledňující zájmy obou stran. ■

Eliáš K.: Veřejné obchodní společnosti. Právník č. 1/98 (str. 30–57).

Autor v tomto soustavném pojednání konstatuje, že „v moderní době ztratily veřejné obchodní společnosti mnoho ze své staré slávy“; náš obchodní zákoník „sleduje obvyklé pojetí v. o. s. jako klasické osobní společnosti, jejíž existenční důvod stojí víc na spojení personálních kvalit a pracovního nasazení společníků než na jejich kapitálové síle“. Učebnicově pojatá stať obsahuje bohaté odkazy na odbornou literaturu a na judikaturu a podrobně se zabývá založením a vznikem veřejné obchodní společnosti (zakladatelé – společníci; společenská smlouva; vznik v. o. s.), členstvím ve veřejné obchodní společnosti (vznik a zánik členství, práva a povinnosti společníků), vnitřními poměry veřejné obchodní společnosti (statutární orgán, obchodní vedení, sbor společníků), právními vztahy společnosti vůči třetím osobám, ručením společníků a zrušením společnosti. Ve stati chybí oddíl V. – doufejme, že jde jen o technické nedopatření a že čtenář nebyl o ně které autorovy názory ochuzen. ■

Veselý, J.: Bude nový zákon o nadacích přínosem nadační praxi? Právní rozhledy č. 1/98.

Autor se zamýšlí nad zákonem č. 227/97 Sb., o nadacích a nadačních fondech. Podrobně řeší v této souvislosti problematiku destinářů nadačních příspěvků, nadačního fondu, pravidla pro omezení režijních nákladů nadace (maximální procenta), restrikce pro nakládání s nadačním majetkem, omezení použití nadačního daru. Zabývá se otázkami majetku nadace zřízení závětí v případě, že nedojde ke vzniku nadace. Probírá i smlouvu o sloučení a fungování orgánů nadace. Závěrem tlumočí obecné uspokojení právnické veřejnosti nad přijetím zmíněné právní úpravy. ■

Doralt, P.: Přeměna obchodních společností. Právní rádce č. 1/98.

Autor se zabývá novelizací obchodního zákoníku v uvedené oblasti (zák. č. 142/96 Sb.). Probrá mj. problémy právní úpravy a principy přeměny – otázky ochrany jednotlivých společníků (menšiny) při změně jejich právního postavení, ochranu smluvních partnerů, především věřitelů společnosti. Práce obsahuje řadu podnětných myšlenek a poznámek k citované novele, zejména k otázce přeměny veřejné obchodní společnosti na akciovou společnost. Postupně uvádí vypracování projektu přeměny odstupujícími orgány společnosti, přezkoumání projektu dvěma nezávislými znalci (včetně požadavků na jejich zprávu pro společníky), povinnost přezkoumat účetní závěrky, rozhodnutí valné hromady. Zabývá se přípravou a založením akciové společnosti a návrhem na zápis do obchodního rejstříku a soudním řízením o tomto zápisu. Nadhazuje i nejasné otázky jednomyslnosti podle § 69/2 obch. zák. a možnosti společníků zříci se použití předpisů, jejichž smyslem je ochrana společníků. ■

Soušková, M.: Podnikatelé a zaměstnávání Ukrajinců a Slováků. Ekonomický a právní poradce podnikatele (EEP) č. 4/98, str. 21–25.

Základní informace o zaměstnávání Ukrajinců a Slováků podle zákona o zaměstnanosti a podle zákoníku práce a Slováků též podle speciální úpravy, obsažené v bilaterální smlouvě mezi ČR a SR z 29. 10. 1992 (č. 227/93 Sb.).

Oficiálně toho času v ČR pracuje kolem 30 000 ukrajinských občanů, ve skutečnosti je to však podstatně více – jde však o práci na černo. Pro zaměstnávání Ukrajinců neplatí žádné speciální předpisy – je proto třeba aplikovat ust. zákona o zaměstnanosti a zákoníku práce.

K uzavření pracovního poměru s pracovníkem ze zahraničí je třeba souhlas úřadu práce (podle místa sídla zaměstnavatele). Je třeba nahlásit Úřadu práce pracovní místo jako volné a zdůvodnit žádost o zaměstnání cizince. Cizince lze na základě povolení zaměstnat jen pokud nelze na volné místo přijmout českého občana. Ukrajinci – stejně jako ostatní cizinci – mohou pracovat v ČR jen mají-li povolení k pobytu a k zaměstnání (ledaže bylo uděleno povolení k trvalému pobytu v ČR, k čemuž dochází zejména z humanitárních důvodů). Úřad práce uděluje povolení vždy jen na dobu určitou, maximálně na jeden rok, lze však žádat o prodloužení. Pro účely zaměstnání musí Ukrajinec požádat o povolení k dlouhodobému pobytu. Při povolení k trvalému pobytu není třeba povolení k zaměstnání.

Pracovněprávní vztahy se řídí zásadně zákoníkem práce – platí tedy stejné předpisy o pracovněprávních vztazích jako při zaměstnávání českých občanů. Za porušování předpisů o zaměstnanosti nebo i předpisů, týkajících se pracovněprávních vztahů, může být zaměstnavatel postižen pokutou.

Pro zaměstnávání Slováků platí speciální úprava obsažená ve shora uvedené smlouvě. Smlouva se vztahuje na občany SR s trvalým pobytem v SR, nikoliv na slovenské občany trvale bydlící a pracující v ČR (v tomto ohledu může být slovenský občan zaměstnán bez dalších podmínek). K zaměstnávání slovenských občanů se nevyžaduje povolení zaměstnání, ale zaměstnavatel má povinnost registrovat je u úřadu práce. U každého zaměstnance je třeba nahlásit mimo jiné i profesi a dobu, na kterou se pracovní poměr uzavírá. Předepsané údaje musí zaměstnavatel nahlásit úřadu práce též nejpozději do 8 kalendářních dnů od ukončení zaměstnání slovenského zaměstnance. Povinnost registrace se nevztahuje mj. na příležitostné zaměstnání, čímž je míněno zaměstnání, které netrvá déle než 7 kalendářních dnů po sobě jdoucích. Po dobu zaměstnání mají slovenští občané v ČR právo pobytu. Povolení pobytu uděluje příslušný orgán Ministerstva vnitra. Pracovněprávní podmínky jsou stejné jako u českých zaměstnanců. Zaměstnavatel tedy musí plně respektovat zákoník práce a jiné předpisy, které upravují tyto jeho povinnosti. Nedodržení zásady registrace slovenských občanů může být již postíženo uložením pokuty. ■

Skála, J.: Český ombudsman. Právník č. 2/98, str. 89–118.

Autor se zabývá institutem ombudsmana jak obecně (z hlediska jeho vývoje a uplatnění ve světě), tak vzhledem k pokusům o jeho uplatnění v ČSFR a zejména pak v České republice (podobně zaměřená je dvoudílná stať V. Sládečka ve Správním právu č. 1 a č. 2/1998). Autor patří k čelným odborníkům na tuto problematiku u nás a stať je proto zasvěcená a poučná: stojí nejen za přečtení, ale dává i řadu podnětů k zamyšlení. Autor obecně konstatuje, že „ombudsman patří k nemnohým státoprávním inovacím, které v posledních desetiletích získaly nejenom všeobecnou vážnost, ale které se dočkaly také rozsáhlé akceptace. Ombudsman se úspěšně prosazuje zejména proto, že podle koncepce, jež ho uvádí v život, má občan právo na nezávislé přezkoumávání správních rozhodnutí rovněž neformální, časově a finančně nenáročnou cestou“. U nás se ovšem tento institut (v poslaneckých návrzích zákonů označovaný jako „veřejný ochránce práv“) zatím neprosadil podle autora také proto, že „idea zřízení úřadu ombudsmana je v České republice výrazně chápána jako politikum“. Bude-li znovu navržen a schválen zákon, jenž ombudsmana vřadí do českého právního řádu (autor zjevně nepochybuje, že se tak stane), „český ombudsman to nebude mít lehké“, protože ve veřejné správě nenalezne bezvýhradně vlídné přijetí: někteří státní úředníci jej už předem denuncovali tvrzením, že „institut ombudsmana je rafinovaným pokusem o revizi volebních výsledků a o ovládnutí politické scény“. ■

**Sládeček, V.: Ombudsman: Charakteristika instituce (I. část).
Správní právo č. 1/98, str. 1–17.**

Práce doc. Sládečka je integrálního charakteru a její pokračování zjevně jde v následujícím čísle časopisu. Autor vychází ze svých studií z dřívější doby (zvláště cenný je tu i rozsáhlý poznámkový a odkazový aparát k článku, shrnující prakticky vše podstatné, co bylo o instituci ombudsmana napsáno). Přes definici a systematické zařazení v ústavních systémech se v první části rozebírá zejména složitý vztah ombudsmanské instituce k soudnictví (obecnému, správnímu i ústavnímu). Pro další úvahy de lege ferenda je Sládečkova práce významným přínosem. ■

**Ondruš, R. a Nedorost, L.: Živá minulost (K vybraným judikátům
Nejvyššího správního soudu). Správní právo č. 1/98, str. 18–19.**

S ohledem na to, že vydávání aktuálních judikátů současných správních soudů přešlo do samostatného periodika (Soudní judikatura ve věcech správních v nakladatelství CODEX), seznamují autoři čtenáře se svým záměrem publikovat napříště v příloze Správního práva vybrané judikáty z Bohuslavovy sbírky nálezů nejvyššího správního soudu (zřejmě z její administrativní řady) s aktualizovanou anotací. Upozorňují i na zařazení vybraných rozhodnutí do počítačového systému ASPI a na to, že nakladatelství Linde připravuje výběr těchto judikátů v knižní podobě na rok 1999. ■

**Ondruš, R.: Ještě jedno pozastavení nad postavením České národní
banky jako státního orgánu. Správní právo č. 1/98, str. 20–23.**

Stručný, ale pro advokáty (kteří se setkávají se zásahy České národní banky proti bankám komerčním), představuje Ondrušův článek (ve vztahu k dřívějším příspěvkům v témže časopise polemický) cenný příspěvek ke správnému vymezení postavení cedulové banky v systému státního mechanismu. Pro praxi přináší nové pohledy na možnosti přezkoumání rozhodnutí ČNB učiněných při výkonu správy měny a při bankovním dohledu soudem. ■

**Mikule, V.: Rejstřík k výběru soudních rozhodnutí ve věcech správních.
Správní právo č. 1/98, str. 25–38.**

Od č. 3/1993 do č. 6/1997 vycházely ve Správním právu jako vyjímatelná příloha judikáty soudů ve věcech správního soudnictví. Po založení specializované sbírky judikatury (Soudní judikatura ve věcech správních v nakladatelství CODEX), uzavírá toto období doc. Mikule kvalitně zpracovaným rejstříkem všech

173 rozhodnutí, který bude představovat pro ty, kteří přílohu uschovávali, znamenitou pomůcku. ■

Eliáš, K.: Cenné papíry vydávané akciovými společnostmi (I. část).

Ad notam č. 6/97.

Autor se v této prvé části zabývá akciami. Akcii označuje za ústřední pojem akciového práva. Charakterizuje ji jako deklaratorní cenný papír, kauzální cenný papír, podílnický, a to členský cenný papír, soukromý cenný papír, je cenným papírem přinášejícím proměnlivý důchod (výnos z akcie není pevný), cenným papírem spekulacním (dividenda není zaručená a je závislá na hospodářském výsledku). S ohledem na svou převoditelnost jsou akcie cennými papíry obchodovatelnými.

Akcie není věcí, je považována za tzv. jinou majetkovou hodnotu. V důsledku toho se může stát předmětem majetkových práv, nikoli však předmětem vlastnictví.

Dále se autor zabývá podobou akcií (listinné a zaknihované), formou akcií (na jméno a na majitele), kde vymezuje tři podstatné rozdíly – způsob převodu, převoditelnost a evidenci. Popisuje druhy akcií (kmenové, zaměstnanecké a prioritní) včetně tzv. zlatých akcií vydávaných podle zák. č. 210/93 Sb. spojených se zvláštními právy Fondu národního majetku nebo Pozemkového fondu.

Podle dalších kritérií se akcie dělí na hromadné a jednotlivé, veřejně obchodovatelné a veřejně neobchodovatelné, akcie vydávané hromadně a akcie ostatní.

Další část je věnována nabývání akcií. Podrobněji se dále autor zastavuje u pojmu emisní kurs a popisuje postup při upisování akcií ve vztahu k emisnímu ážiu a nominální hodnotě akcií, včetně započítávání plateb upisovatele.

V závěru publikované části článku autor podrobně rozvádí nabývání vlastních akcií společností. ■

Dolenský, A., Písařík, J.: Některé otázky pokračování v trestném činu.

Trestní právo č. 2/98, str. 14–16.

Autoři se zabývají situací, kdy byla ve formě spolupachatelství spáchána řada krádeží, přičemž jeden pachatel byl dopaden brzy a po odsouzení pokračoval v trestné činnosti a byl opětovně odsuzován. Jeho společník unikal spravedlnosti a byl postižen, až když byla následkem značná škoda. Varianta: Jeho společník byl návodcem. V závěru se uvádějí některé velmi kritické hlasy zahraniční nauky proti instituci pokračování (Jeschek, Stratenwerth). ■

**Dolenský, A.: Eventuální úmysl aneb případ slečny ze střelnice.
Právní rozhledy č. 2/98, str. 55–59.**

Některé situace označované za lhostejnost se pokládají za eventuální úmysl – jsou na to u nás tři názory. Pro eventuální úmysl existuje v cizí nauce celá řada konstrukcí. Za vládnoucí názor se pokládá to, že pachatel bere nebezpečí vážně a vyrovná se s tím (kalkuluje s rizikem při svém jednání). Je to vzor pro rekodifikaci, ale jako výklad platného práva to nelze přijmout. ■

**Balík, S.: Předpisy o advokacii v Čechách v letech 1918–1938.
Právněhistorické studie č. 34.**

Autor navazuje na příspěvek z předcházejícího čísla (období 1868–1914). Ve své studii se neomezuje jen na pouhý výčet právních předpisů, který by mohl být ve svém důsledku poněkud zkreslující, ale věnuje se i jejich dobové interpretaci. Ačkoliv je totiž výčet prvorepublikových předpisů poměrně rozsáhlý, neprošla advokacie po r. 1918 žádnou zásadnější změnou, šlo většinou jen o dílčí novelizace. Po celé období byl pak v Čechách spíše prohlubován a precizován výklad předpisů rakouských včetně propracování etických pravidel. Rakouská právní úprava, ač stručná a mezerovitá, byla převzata a v evropském dobovém kontextu byla srovnatelná s úpravou v jiných demokratických zemích. Rekodifikace objektivně vzata nebyla v daném období nevyhnutelná a ani chtěná.

*Do rubriky přispěli A. Dolenský, M. Holub, V. Mandák, M. Mazanec, V. Míku-
le, H. Pokorná*

Z JUDIKATURY

K otázce řádného označení obchodní společnosti v soudní žalobě

V případě, že žalobce uvedl v žalobě některou z přípustných alternativ označení žalovanou společnost, ale ne tu, která je zapsána v obchodním rejstříku, nemá takový nedostatek v označení právní formy zásadní právní význam. Nelze proto dospět k závěru, že by v řízení vystupoval někdo, kdo z tohoto důvodu nemá způsobilost být účastníkem řízení. Uvedenou ne-

přesnost lze odstranit, např. ústně do protokolu při jednání, event. výzvou soudu podle § 43 o. s. ř.

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem z 6. ledna 1998, č. j. 17 Co 214/97–25.

Z odůvodnění:

Okresní soud v Ústí nad Labem usnesením č. j. 14 C 282/96–14 ze dne 2. 5. 1997 zastavil řízení podle § 104 odst. 1 o. s. ř. Dále rozhodl, že žalobci se vrací soudní poplatek ve výši 780,- Kč a že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Zastavení řízení odůvodnil tím, že obchodním jménem právnické osoby je název, pod kterým je zapsána v obchodním rejstříku a pod kterým činí právní úkony při své podnikatelské činnosti. Žalobce nesprávně označil dodatek obchodního jména žalovaného, který dle výpisu z obchodního rejstříku je zapsán jako S. G., spol. s r. o. a nikoli zkráceně s. r. o. V žalobě označený žalovaný proto neexistuje, není způsobilý být účastníkem řízení a nemá procesní subjektivitu. Jelikož se jedná o nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit, bylo řízení podle § 104 odst. 1 o. s. ř. zastaveno. O vrácení příslušné části soudního poplatku rozhodl soud prvního stupně podle § 10 odst. 2 zákona o soudních poplatcích a výrok o nákladech řízení odůvodnil ustanovením § 146 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Proti tomuto usnesení podal žalobce včas odvolání. V něm uvedl, že žalovaná společnost byla označena naprosto jasným způsobem umožňujícím její identifikaci, když v žalobě bylo uvedeno její identifikační číslo. Pokud nedostatek spočíval v tom, že v obchodním rejstříku je zapsána ve druhém slovu malými písmeny a ne velkými a je zapsána jako spol. s r. o. nikoli s. r. o., jde o odstranitelný nedostatek podmínky řízení. Navíc soud prvního stupně nevzal do úvahy, že žalovaná společnost je od roku 1996 v konkurzu. Z uvedených důvodů se žalobce odvoláním domáhal zrušení napadeného usnesení.

Krajský soud v Ústí nad Labem jako soud odvolací přezkoumal, a to bez jednání v souladu s ustanovením § 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř., napadené usnesení a řízení mu předcházející podle § 212 a násl. o. s. ř. a dospěl k následujícím zjištěním a z nich vyplývajícím závěrům:

Soud prvního stupně rozhodnutí o zastavení řízení opřel o skutečnost, že označení právní formy žalované společnosti neodpovídá zápisu obchodního jména této společnosti do obchodního rejstříku, ze které vyvodil právní závěr, že takovýto nedostatek je neodstranitelným nedostatkem podmínky řízení a řízení je třeba podle § 104 odst. 1 o. s. ř. zastavit.

Obchodním jménem obchodní společnosti je podle § 9 odst. 2 obchodního zákoníku název, pod kterým je společnost zapsána v obchodním rejstříku. Podle tohoto ustanovení je součástí obchodního jména právnických osob i dodatek označující jejich právní formu.

Úprava jednotlivých obchodních společností v obchodním zákoníku výslovně uvádí, jaké označení právní formy musí obchodní jméno obsahovat. U společnosti s určením omezeným musí obchodní jméno obsahovat označení „společnost s ručením omezeným“, postačí však i zkratka „spol. s r. o.“ nebo „s. r. o.“ (§ 107 obchodního zákoníku).

Do obchodního rejstříku se mimo jiné zapisuje obchodní jméno (§ 28 odst. 1 písm. a) obch. zák.) a právní forma právnické osoby (§ 28 odst. 1 písm. d) obch. zák.). Po zápisu obchodní společnosti včetně zápisu obchodního jména je pak nutné používat označení právnické osoby v takovém znění, v jakém bylo zapsáno. Je-li např. zapsána v obchodním rejstříku právní forma použitím zkratky „spol. s r. o.“, je nesprávné označovat tuto společnost dodatkem „s. r. o.“ nebo plným označením této právní formy.

V případě, že žalobce označí v žalobě nesprávnou právní formu žalované společnosti, tj. uvede-li některou z přípustných alternativ označení, ale ne tu, která je zapsána v obchodním rejstříku, je zřejmé, že je informován v právní formě společnosti. To je také jedním z hlavních úkolů uvádění tohoto údaje v obchodním jméně. Z tohoto nutně vyplývá, že takovýto nedostatek v označení právní formy nemá zásadní právní význam. V soudním řízení proto nelze dospět k závěru, že by v řízení vystupoval někdo, kdo z tohoto důvodu nemá způsobilost být účastníkem řízení. Uvedenou nepřesnost lze odstranit, např. ústně do protokolu při jednání, event. výzvou soudu podle § 43 o. s. ř.

Závěry soudu prvního stupně uvedené v napadeném usnesení proto nemají oporu v zákoně a odvolací soud se s nimi nemůže ztotožnit. Z předloženého spisového materiálu v dané věci vyplývá, že soud prvního stupně nepostupoval v souladu s ustanovením § 43 o. s. ř. V této souvislosti odvolací soud konstatuje, že důvodem zastavení řízení shledal soud prvního stupně nesprávně uvedenou právní formu žalované společnosti. Je však třeba, aby označení žalovaného zcela odpovídalo ustanovení § 79 odst. 1 o. s. ř. a § 9 odst. 2 obch. zák., tj., aby odpovídalo zápisu, pod kterým má být žalovaná společnost zapsána v obchodním rejstříku, včetně jejího identifikačního čísla. Žalobce totiž označil žalovaného jako S. G., s. r. o., a uvedl její identifikační číslo, dle odůvodnění rozhodnutí soudu prvního stupně zapsané obchodní jméno zní S. G., spol. s r. o., přitom odvolací soud při šetření v obchodním rejstříku zdejšího soudu zjistil, že v oddíle C. vložce 4398 tohoto rejstříku je zapsána obchodní společnost s obchodním jménem S. G., spol. s r. o. Proto postupem podle § 43 o. s. ř. je nutné vyjasnit, koho žalobce jako žalovaného vlastně označil, zda takový účastník existuje a řízení proti němu mohlo být zahájeno.

Další postup řízení závisí na činnosti žalobce, zda nezůstane nečinný a odstraní vytknuté vady žaloby v označení žalovaného. Teprve poté bude možné posoudit i to, zda v souvislosti s odstraněním vad podání po zahájení řízení nenastaly okolnosti, pro které došlo k přerušení řízení. Nepodaří-li se tímto postupem

dosáhnout jistoty, kdo je účastníkem řízení jako žalovaný, za splnění všech podmínek § 43 odst. 2 o. s. ř. bude třeba řízení zastavit.

Z uvedeného vyplývá, že nejsou podmínky ani pro potvrzení, ani pro změnu napadeného usnesení. Proto odvolací soud postupoval podle § 221 o. s. ř., odvoláním napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

*Rozhodnutí zaslala JUDr. Jana Doležalová, advokátka v Ústí nad Labem.
Právní věta redakce*

Ke svolání valné hromady společnosti s ručením omezeným

I. Svolání valné hromady nelze považovat za jednání společnosti ve vztahu ke třetím osobám. Společníci, tedy ti, které jednatelé na valnou hromadu svolávají, nejsou ve vztahu ke společnosti třetími osobami. Svolání valné hromady nelze považovat ani za součást obchodního vedení společnosti. Obchodní vedení směřuje dovnitř společnosti a jde při něm o řízení společnosti, zejména o realizaci její podnikatelské činnosti. Svolání valné hromady je zvláštní, zákonem výslovně stanovenou povinností, kterou jednatelé plní nad rámec obchodního vedení společnosti.

II. Má-li společnost s ručením omezeným více jednatelů, neplatí pro rozhodování o svolání valné hromady ustanovení § 134 obch. zák. Jestliže tedy o svolání valné hromady rozhodl i jen jeden z více jednatelů, nelze se z toho důvodu domáhat vyslovení neplatnosti valné hromady.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 4. 1997 čj. 1 Odon 2/97).

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem potvrdil odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým tento soud vyslovil neplatnost usnesení valné hromady žalované s tím, že připustil dovolání podle ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř. Dovolání připustil odvolací soud pro řešení právní otázky, zda určení dne, místa konání a programu valné hromady patří mezi rozhodnutí o obchodním vedení společnosti, vyžadující souhlasu většiny jednatelů (§ 134 a § 66 odst. 3 obch. zák.), a zda nesplnění podmínky většinového souhlasu způsobuje neplatnost usnesení valné hromady podle ustanovení § 131 odst. 1 obch. zák.

V odůvodnění svého rozhodnutí odvolací soud uvedl, že prvotní otázkou sporu je posouzení možnosti odvolání jednoho ze dvou jednatelů valnou hromadou

společnosti s ručením omezeným, aniž by došlo zároveň ke změně společenské smlouvy. V tomto směru dospěl odvolací soud k jinému závěru než soud prvního stupně. Žalovaná společnost byla založena za účinnosti hospodářského zákoníku a obsah společenské smlouvy se řídil jeho ustanovením § 106o. Jestliže společenská smlouva žalované společnosti určuje, že statutárními orgány společnosti jsou jmenovitě oba společníci, stanoví tím počet těchto orgánů. Změna v osobě jednatele není změnou společenské smlouvy, tou by byla změna počtu společníků nebo v případech podle ustanovení § 125 odst. 1 písm. d) obch. zák., schválení valnou hromadou. Od tohoto postupu je však třeba důsledně odlišit rozhodnutí valné hromady podle § 125 odst. 1 písm. f) obch. zák. o odvolání jednatele, které ve svých důsledcích znamená pouze to, že jedna funkce jednatele zůstane neobsazena až do jmenování nového jednatele. Pokud by ke jmenování nového jednatele nedošlo, má to důsledky podle ustanovení § 68 odst. 6 obch. zák.

Má-li společnost několik jednatelů, potom k rozhodnutí o obchodním vedení společnosti se podle ustanovení § 134 obch. zák. vyžaduje souhlasu většiny z nich. Pojem obchodní vedení společnosti, který není v obchodním zákoníku definován, se vykládá tak, že jde o tzv. vnitřní funkci statutárního orgánu, tj. rozhodování o záležitostech společnosti z hlediska jejího vnitřního organizačního systému. Sem spadá i určení termínu, místa konání a programu valné hromady. V těchto otázkách je zapotřebí k přijetí rozhodnutí souhlasu většiny, přičemž pro kolektivní usnášení jednatelů platí ustanovení § 66 odst. 3 obch. zák.

V daném případě není sporným to, že valnou hromadu a program jejího konání stanovil jeden jednatel společnosti, aniž by k tomu měl souhlas druhého jednatele, tj. žalobce. Odvolací soud proto spatřuje naplnění důvodu pro vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady v porušení ustanovení § 134 obch. zák. dopadajícího i na postup jednatelů při svolání valné hromady.

Odvolací soud tedy, byť dospěl v obou právních otázkách, které řešil soud prvního stupně, k opačnému právnímu názoru, se shoduje se závěrem napadeného rozsudku v tom, že je naplněn důvod pro vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady.

Dále odvolací soud konstatoval, že soud prvního stupně – patrně vzhledem k tomu, že shledal jeden důvod pro naplnění ustanovení § 131 odst. 1 obch. zák. – se již dále nezabýval dalším tvrzeným důvodem, tj. tím, že na pozvánce na valnou hromadu nebylo jako bod programu uvedeno odvolání jednatele. V tom směru tedy nejsou žádné závěry soudu prvního stupně, které by mohl odvolací soud přezkoumávat. Lze pouze obecně konstatovat, že za povinný obsah pozvánky na valnou hromadu zákon označuje mimo jiné i uvedení jejího programu, přičemž ten musí být vymezen konkrétně, určitě a srozumitelně. Záležitost, o níž má být

rozhodováno podle § 125 obch. zák., je třeba výslovně jako bod programu uvést. V dané věci však jakýkoli závěr o tom, zda formulací pozvánky bylo učiněno zadosť předmětu jednání valné hromady podle ustanovení § 125 odst. 1 písm. f) obch. zák. či nikoli, nemůže výsledek sporu vzhledem k výše uvedeným závěrům nijak ovlivnit.

Dále odvolací soud uvedl, že bytí byla i právní otázka, týkající se možnosti odvolání jednoho ze dvou jmenovaných jednatelů, postupem podle ustanovení § 125 odst. 1 písm. f) obch. zák. zásadního významu a oba soudy o ní dospěly k odlišnému závěru, neumožňuje procesní postavení úspěšného žalobce, který brojí proti tomuto závěru odvolacího soudu, připustit dovolání, neboť jeho návrhu bylo vyhověno a ze stanoviska neúspěšně žalované je zřejmé, že v tomto směru názor odvolacího soudu sdílí.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podala žalovaná včas dovolání. Jako důvod dovolání namítla nesprávné právní posouzení věci. Z odůvodnění dovolání vyplývá, že dovolatelka považuje za správný závěr odvolacího soudu, že odvolání jednoho ze dvou jednatelů bez volby nového jednatele není změnou společenské smlouvy, a tedy k němu není třeba souhlasu všech společníků, popřípadě, pokud podle společenské smlouvy rozhoduje o její změně valná hromada, kvalifikované většiny hlasů.

Dovolatelka se však neztotožňuje s názorem odvolacího soudu, podle kterého je svolání valné hromady činností v rámci obchodního vedení ve smyslu ustanovení § 134 obch. zák. Povinnost svolat valnou hromadu ukládá jednatelům obchodní zákoník a pro její splnění postačí dodržení způsobu jednání jednatelů zapsaného v obchodním rejstříku. V projednávaném případě žalobce pozvánku na valnou hromadu obdržel, návrh na její konání akceptoval, jednání valné hromady se aktivně účastnil a o jednotlivých projednávaných bodech hlasoval. Ze zápisu z valné hromady dokonce vyplývá, že žalobce ještě před jejím konáním navrhol další body k projednání. Tímto jednáním podle mínění žalované vyjádřil žalobce konkludentně souhlas s konáním valné hromady a zároveň s jejím programem vyjádřeným v pozvánce. Dovolatelka rovněž připomíná, že formální výklad ustanovení § 128 ve spojení s ustanovením § 134 obch. zák. by prakticky znemožnil svolání valné hromady jednateli pokud jich je dle společenské smlouvy sudý počet a pokud se na svolání valné hromady a jejím programu nedohodnou. Pro společnost pak z toho může v konečných důsledcích vyplývat až její zrušení podle ustanovení § 68 odst. 6 písm. a) obch. zák.

Pokud se týká tvrzení žalobce, že odvolání jednatele muselo být v programu valné hromady uvedeno výslovně jako samostatný bod programu a nebylo-li takto uvedeno, lze o odvolání jednatele rozhodnout pouze se souhlasem všech společníků přítomných na valné hromadě, nemá podle mínění dovolatelky toto

tvrzení oporu ani v obchodním zákoníku, ani ve společenské smlouvě. Podle ustanovení § 129 odst. 1 obch. zák. je nutno oznámit společníkům termín a program valné hromady. Program předmětné valné hromady byl na pozvánce řádně uveden a vyplývalo z něj, že se valná hromada mimo jiné bude zabývat i pravomocemi jednatelů společnosti a jejich činností. Dle názoru dovolatelky je takto formulovaný bod programu dostatečně konkrétní a dává společníkům možnost se na jednání řádně připravit. Projednávání činnosti jednatelů může v případě nespokojenosti společníků vyústit až k odvolání jednatele a bylo by nesmyslné, aby odvolání jednatele bylo z důvodu nedostatečné konkrétnosti programu valné hromady odloženo až do konání následující valné hromady. Navíc by svolání další hromady bylo vzhledem k názoru odvolacího soudu dosti problematické, jelikož odvolávaný jednatel by s konáním valné hromady nesouhlasil.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 239 o. s. ř. Odvolací soud označil za právní otázky zásadního významu, o kterých připustil dovolání to, zda určení dne, místa konání a programu valné hromady společnosti s ručením omezeným patří mezi rozhodnutí o obchodním vedení společnosti, vyžadující souhlasu většiny jednatelů (§ 134 a § 66 odst. 3 obch. zák.), a zda nesplnění podmínky takového většinového souhlasu způsobuje neplatnost usnesení valné hromady podle ustanovení § 131 odst. 1 obch. zák. Tímto vymezením je Nejvyšší soud vázán.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že svolání valné hromady nelze považovat za jednání společnosti ve vztahu ke třetím osobám, jak dovozuje dovolatelka. Společníci, tedy ti, které jednatele na valnou hromadu svolávají, nejsou, pokud jde o výkon jejich práva podílet se na řízení společnosti rozhodováním na valné hromadě, ve vztahu ke společnosti třetími osobami. Svolání valné hromady je vnitřní záležitostí společnosti. Tomu, že při svolávání valné hromady nejde o jednání jménem společnosti ostatně nasvědčuje i dikce ustanovení § 128 odst. 1 obch. zák. – valnou hromadu svolávají jednatele, nikoli tedy společnost, jejímž jménem jednatele jedná.

Svolání valné hromady však nelze považovat ani za součást obchodního vedení společnosti. Obchodní vedení směřuje dovnitř společnosti a jde při něm o řízení společnosti, zejména o realizaci její podnikatelské činnosti. Takovou povahu však svolání valné hromady nemá. Svolání valné hromady je zvláštní, zákonem výslovně stanovenou povinností, kterou jednatele plní nad rámec obchodního vedení společnosti. Z uvedeného vyplývá, že pokud má společnost více jednatelů, neplatí pro rozhodování o svolání valné hromady ustanovení § 134 obch. zák. Jestliže tedy o svolání valné hromady rozhodl i jen jeden z více jednatelů, nelze se z toho důvodu domáhat vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady.

Poznámka k rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky

Jestliže Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že svolání valné hromady společnosti s ručením omezeným nelze považovat ani za jednání společnosti ve vztahu ke třetím osobám, ani za součást obchodního vedení společnosti, ale že svolání valné hromady je zákonem vymezenou povinností, kterou jednatelé plní nad rámec obchodního vedení, měl také dovodit, jakým způsobem jednatelé, je-li jich více, rozhodují o svolání valné hromady. Pouhá konstatace, že pro rozhodování o svolání valné hromady neplatí ustanovení § 134 obch. zák., není dostatečná. Z uvedeného rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky vyplývá pouze negativní závěr, že jednatelé, je-li jich více, nerozhodují o svolání valné hromady ani způsobem, jakým je jejich jednání upraveno ve společenské smlouvě a zapsáno v obchodním rejstříku, ani způsobem většinovým ve smyslu § 134 obch. zák. Protože obchodní zákoník rozhodování o svolání valné hromady společnosti s ručením omezeným výslovně neupravuje a ustanovení o způsobu jednání jménem společnosti a o rozhodování o obchodním vedení společnosti jsou neaplikovatelná, jedná se o mezeru v právu, kterou je třeba řešit podle ustanovení § 1 odst. 2 obch. zák. Protože normy občanského práva tuto situaci neřeší a obchodní zvyklosti v této věci patrně neexistují, je třeba takovou situaci řešit podle zásad, na nichž spočívá obchodní zákoník. Přes zásady, na nichž spočívá obchodní zákoník, se lze patrně dostat na ustanovení § 66 odst. 3 obch. zák. nebo na ustanovení § 134 obch. zák.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky v této věci nelze vztáhnout na případy, kdy společnost s ručením omezeným bude mít dva společníky, z nichž každý má 50 % hlasů a každý z nich je jednatelem. Pokud každý z nich svolá valnou hromadu sám, na stejný den a stejnou hodinu do různého místa s různým programem, a dostaví se na valnou hromadu sebou svolanou, bude valná hromada usnášeníschopná (neboť je přítomna alespoň polovina všech hlasů – viz § 127 odst. 1 obch. zák.) a může přijmout všechna rozhodnutí, která nevyžadují k přijetí alespoň dvouřetinové většiny hlasů všech společníků. Podle výše citovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky by obě valné hromady byly platně svolány a rozhodnutí na nich přijatá (byť diametrálně odlišná či protichůdná) by byla platná a žádnou z těchto valných hromad by nebylo možno napadnout žalobou pro neplatnost. Domnívám se, že rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky by měla být natolik právně zargumentována, aby se dala použít na genericky stejné případy.

doc. JUDr. Miroslava Bartošiková, CSc.

Z ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

1) Informace o schůzi představenstva ČAK konané dne 10. 3. 1998

V pořadí patnáctá schůze představenstva se konala dne 10. 3. 1998 v sídle ČAK. Po kontrole a schválení zápisu z minulé schůze a zprávě o činnosti předsedy a ostatních členů představenstva následovaly tyto kroky programu:

Usnesení o výchově. Představenstvo přijalo usnesení o výchově advokátních koncipientů a dalším vzdělávání advokátů. Usnesení bude publikováno ve Věstníku ČAK a předloženo Ministerstvu spravedlnosti ČR.

Postavení advokáta s pozastaveným výkonem advokacie. Dr. Zoulík odkázal na písemný materiál, který se stal předmětem diskuse. Představenstvo schválilo předběžný materiál a uložilo jej Dr. Nykodýmovi a Dr. Zoulíkovi dopracovat a předložit jej na schůzi představenstva v květnu 1998.

Smírčí řád. Byly dále diskutovány otázky koncepce smírčího řádu, jehož proformování bude uskutečněno na příští schůzi představenstva.

Rozbor kárné činnosti ČAK a došlých a vyřízených kárných žalob v r. 1997. Dr. Krym odkázal na písemný rozbor kárné činnosti ČAK. Tento materiál vzalo představenstvo na vědomí. Na příštím sněmu bude předložen návrh na zvýšení paušální částky nákladů při uložení kárného opatření napomenutí zveřejněním advokátům.

Rozbor kontrolní činnosti ČAK. Představenstvo vzalo na vědomí písemný materiál přednesený Dr. Mikšem. Bylo revokováno doporučení z minulé schůze tak, že kontrolní rada informuje stěžovatele o stavu stížnosti do doby, než bude podána kárná žaloba, o průběhu řízení před kárnou komisí bude stěžovatel informován oddělením pro věci kárné. Kontrolní rada podá konečnou zprávu o uložení kárného opatření, a to před archivací spisu.

Integrovaný informační systém ČAK. Představenstvo vzalo na vědomí informace podané Dr. Šolcem. Vyslovalo souhlas s tím, aby příprava HS proběhla ve třech stupních. Uložila Dr. Šolcovi připravit zadání do konce dubna 1998.

Následovaly **běžné věci Komory**, mj. byla schválena zpráva o hospodaření s finančními prostředky ČAK za rok 1997 s tím, že přebytky z minulých let budou převedeny do stavu jmění Komory.

Příští schůze představenstva ČAK bude 14. dubna 1998 v Praze.

JUDr. PhDr. Stanislav Balík

2) Priority představenstva ČAK pro rok 1998

Představenstvo ČAK se na únorové schůzi zabývalo hlavními úkoly na rok 1998. Přijalo dokument, jehož podstatné znění spolu s časovým harmonogramem pro širší informaci advokátní veřejnosti přetiskujeme.

Priority představenstva ČAK pro rok 1998

(schváleno na schůzi dne 10. 2. 1998)

I. Reorganizace kanceláře Komory

1. Výchova administrativních pracovníků ČAK

Proběhne podle představenstvem schváleného projektu od 15. 1. 1998 do 25. 6. 1998.

Odpovídá: Dr. Nykodým, Dr. Klouza, určení lektorů

2. Personální doplnění kanceláře ČAK

- a) V odboru pro věci advokacie (vedoucí JUDr. Václav Mandák) obsadit místa
  - vedoucího útvaru legislativy JUDr. Františkem Zoulíkem,
  - referenta pro vnitřní legislativu JUDr. Květou Slavíkovou
  - vedoucího útvaru odborné výchovy advokátů a advokátních koncipientů vhodným pracovníkem nebo pracovnící s vysokoškolským právnickým vzděláním,*)
  - útvar studijní a publikační povede nadále přímo vedoucí odboru JUDr. Václav Mandák.

b) Útvar pro mezinárodní styky (vedoucí JUDr. Václav Král) byl již doplněn JUDr. Janou Wurstovou, která vyřizuje agendu mezinárodních advokátních organizací (multilaterální styky); další přechodnou spolupráci poskytne JUDr. Jiří Mucha (problematika lidských práv); útvar spolupracuje s výborem pro mezinárodní styky, představenstvu odpovídá za jeho činnost Dr. Šolc.

c) Oddělení pro věci kárné (vedoucí JUDr. Vladimír Horný) bude doplněno JUDr. Jiřím Melicharem, který zajistí evidenci a publikaci pravomocných rozhodnutí kárné komise včetně vhodného třídění a statistiky kárných rozhodnutí.

Tajemník Dr. Klouza zajistí věcné i případné administrativní vybavení všech těchto pracovníků.

---

*) Toto místo bylo od 1. 4. 1998 obsazeno JUDr. Jaroslavou Vanderkovou.

II. Vnější legislativa

3. Rovnost přístupu k právům na území České republiky

(výpomoc s náklady právních služeb potřebným)

- srovnávací studii se zahraničními úpravami včetně statistiky nákladů vynakládaných ze státní rozpočtů k těmto účelům připraví Dr. Wurstová pro schůzi představenstva v dubnu 1998,
- legislativní zásady příslušného právního předpisu připraví Dr. Zoulík (útvár legislativy) do schůze představenstva v září 1998 s doporučením dalšího postupu,
- o dalším postupu rozhodne představenstvo na schůzi v září 1998.

Hlavní garant projektu: Dr. Nykodým.

Spolupráce: výbor pro vnější legislativu.

V kanceláři odpovídá: Dr. Zoulík.

4. Kvórum na sněmu ČAK

- srovnávací studii se zahraničními úpravami připraví Dr. Wurstová pro schůzi představenstva v květnu 1998,
- legislativní zásady novely zákona o advokacii připraví Dr. Zoulík (útvár legislativy) do schůze představenstva v říjnu 1998 s doporučením dalšího postupu,
- o dalším postupu rozhodne představenstvo na schůzi v říjnu 1998.

Hlavní garant projektu: Dr. Nykodým.

Spolupráce: výbor pro vnější legislativu.

V kanceláři odpovídá: Dr. Zoulík.

5. Postavení advokáta s pozastaveným výkonem advokacie

- přípravnou studii připraví Dr. Zoulík pro schůzi představenstva v březnu 1998; zhodnotí, zda je třeba novely zákona o advokacii nebo zda lze věc vyřešit ve stavovských předpisech a navrhne vhodné řešení,
- o dalším postupu rozhodne představenstvo na schůzi v březnu 1998.

Hlavní garant projektu: Dr. Nykodým.

Spolupráce: výbor pro vnější legislativu.

V kanceláři odpovídá: Dr. Zoulík.

6. Povinnosti advokáta v souvislosti s praním špinavých peněz (omezení povinnosti mlčenlivosti?)

- přípravnou studii Dr. Muchy případně doplní Dr. Wurstová (mezinárodní oddělení) nejnovějšími srovnávacími informacemi z evropských advokacií do 15. 6. 1998,

- Dr. Zoulík připraví pro schůzi představenstva v říjnu 1998 rozbor, zda lze čelit nebezpečí praní špinavých peněz, případně i jiným nebezpečím organizovaného zločinu v souvislosti s poskytováním právních služeb prostředky stavovského práva (a jakými), či zda je třeba se připravit na zákonná omezení (a jaká) při výkonu advokacie,
  - o dalším postupu rozhodne představenstvo na schůzi v říjnu 1998.
- Hlavní garant projektu: Dr. Nykodým
Spolupráce: výbor pro vnější legislativu.
V kanceláři odpovídá: Dr. Zoulík

7. Povinné zastoupení advokátem v civilních řízeních

- srovnávací studii se srovnatelnými evropskými právními řády připraví Dr. Wurstová (mezinárodní oddělení) na schůzi představenstva v září 1998,
  - ke studii připojí Dr. Zoulík informaci o stavu příprav nového občanského soudního řádu se zvláštním zřetelem k možností prosazování povinného zastoupení advokátem a k rozsahu takového povinného zastoupení.
- Hlavní garant projektu: Dr. Nykodým.
Spolupráce: výbor pro vnější legislativu.
V kanceláři odpovídá: Dr. Zoulík.

III. Vnitřní legislativa

8. Smírčí řád

- konečné znění smírčího řádu bude předloženo na schůzi představenstva v březnu 1998.
- Hlavní garant projektu: Dr. Račok.
Spolupráce: výbor pro vnitřní legislativu.
V kanceláři odpovídá: Dr. Slavíková.

9. Procesní pravidla pro jednání představenstva ve věcech pozastavení výkonu advokacie a vyškrtnutí ze seznamu advokátů

- zásady stavovského předpisu připraví Dr. Slavíková pro schůzi představenstva v květnu 1998,
  - představenstvo rozhodne o dalším postupu na schůzi v květnu 1998,
  - konečné znění stavovského předpisu bude předloženo představenstvu ke schválení na schůzi v září 1998.
- Hlavní garant projektu: Dr. Račok.
Spolupráce: výbor pro vnitřní legislativu.
V kanceláři odpovídá: Dr. Slavíková.

10. Určování advokáta Komorou

- přípravnou studii připraví Dr. Jodas (útvár matriky) pro schůzi představenstva v dubnu 1998 a navrhne možnosti dalšího postupu včetně případného financování nadací nebo jinou formou,
  - představenstvo rozhodne o dalším postupu na schůzi v dubnu 1998.
- Hlavní garant projektu: Dr. Račok.
Spolupráce: výbor pro vnitřní legislativu.
V kanceláři odpovídá: Dr. Jodas, Dr. Slavíková.

11. Ex offio obhajoby

- rozbor dosavadního stavu a historické situace ustanovování advokátů obhájci ex offio včetně námětů na případné úpravy a na zajištění takových úprav připraví Dr. Mandák na schůzi představenstva v květnu 1998,
- představenstvo projedná rozbor a rozhodne o dalším postupu na schůzi v květnu 1998.

Hlavní garant projektu: Dr. Ritter.
Spolupráce: Dr. Krčmová, regionální zmocněnci, výbor pro trestní právo.
V kanceláři odpovídá: Dr. Mandák.

IV. Kontrolní činnost Komory

12. Rozbor kontrolní činnosti Komory

- rozbor včetně rozboru došlých stížností za rok 1997 předloží Dr. Marešová na schůzi představenstva v březnu 1998,
- rozbor bude předem projednán v kontrolní radě ČAK,
- představenstvo rozhodne o dalším postupu na schůzi v březnu 1998.

Hlavní garant projektu: Dr. Mikš.
Spolupráce: kontrolní rada ČAK.
V kanceláři odpovídá: Dr. Marešová.

V. Kárná činnost Komory

13. Rozbor kárné činnosti Komory

- rozbor včetně rozboru došlých a vyřízení kárných žalob v roce 1997 předloží Dr. Horný na schůzi představenstva v březnu 1998,
- rozbor bude předem projednán v Kárné komisi ČAK,
- představenstvo rozhodne o dalším postupu na schůzi v březnu 1998.

Hlavní garant projektu: Dr. Krym.
Spolupráce: Kárná komise ČAK.
V kanceláři odpovídá: Dr. Horný.

14. Třídění a publikace kárných rozhodnutí a rozhodnutí představenstva o pozastavení výkonu advokacie, jakož i o vyškrtnutí ze seznamu advokátů

- návrh systému připraví Dr. Melichar pro schůzi představenstva v květnu 1998 včetně příslušných doporučení,
- návrh bude předem projednán v Kárné komisi ČAK,
- představenstvo rozhodne o dalším postupu na schůzi v květnu 1998.

Hlavní garant projektu: Dr. Krym.

Spolupráce: Kárná komise ČAK.

V kanceláři odpovídá: Dr. Melichar, Dr. Klouza.

VI. Zahraniční činnost Komory

15. Rozbor zahraničních služebních cest Komory

- rozbor za rok 1997 připraví Dr. Král pro schůzi představenstva v dubnu 1998,
- představenstvo projedná rozbor na schůzi v dubnu 1998 a rozhodne o dalším postupu.

Hlavní garant projektu: Dr. Šolc.

Spolupráce: výbor pro zahraniční styky.

V kanceláři odpovídá: Dr. Král.

16. Metodika zahraničních služebních cest ČAK

- zásady pro zahraniční cesty připraví Dr. Král pro schůzi představenstva v červnu 1998,
- představenstvo projedná zásady na schůzi v červnu 1998 a rozhodne o dalším postupu.

Hlavní garant projektu: Dr. Šolc.

Spolupráce: výbor pro zahraniční styky.

V kanceláři odpovídá: Dr. Král.

17. Postavení zahraničního advokáta na území České republiky

- rozbor práv a povinností zahraničních advokátů na území České republiky systematicky připraví Dr. Král pro schůzi představenstva v červnu 1998; zhodnotí, zda je třeba nějakých legislativních úprav obecných nebo stavovských; uváží možnosti zapojení zahraničních advokátů do řádných i pomocných orgánů ČAK v budoucnosti a jejich zapojení do činnosti pro bono v rámci ČAK; doporučí další postup představenstva v tomto směru,
- představenstvo projedná rozbor na schůzi v červnu 1998 a rozhodne o dalším postupu.

Hlavní garant projektu: Dr. Šolc.

Spolupráce: výbor pro zahraniční styky a vybraní zahraniční advokáti.

V kanceláři odpovídá: Dr. Král.

VII. Výchovná a zkušební činnost Komory

18. Plán výchovných akcí

- vzorový plán zpracuje Dr. Mandák pro schůzi představenstva v říjnu 1998,
- představenstvo projedná vzorový plán na schůzi v říjnu 1998 a rozhodne o dalším postupu.

Hlavní garant projektu: Dr. Jirousek.

Spolupráce: výbor pro výchovu, Dr. Balík.

V kanceláři odpovídá: Dr. Mandák.

19. Sbor lektorů pro výchovu advokátních koncipientů

- zásady pro výběr lektorů a seznam navržených lektorů pro jednotlivé obory předloží Dr. Mandák na schůzi představenstva v říjnu 1998,
- představenstvo projedná seznam lektorů na schůzi v říjnu 1998 a rozhodne o dalším postupu.

Hlavní garant projektu: Dr. Jirousek.

Spolupráce: výbor pro výchovu, Dr. Balík.

V kanceláři odpovídá: Dr. Mandák.

20. Informační a formační úkoly ČAK

- aktuální náměty pro setkání volených funkcionářů ČAK s advokáty v regionech, včetně vhodných dat a personálního zajištění připraví pro schůzi představenstva v dubnu 1998 Dr. Klouza,
- představenstvo schválí plán setkání na schůzi v dubnu 1998.

Hlavní garant projektu: Dr. Krčmová.

Spolupráce: regionální zmocněnci.

V kanceláři odpovídá: Dr. Klouza.

21. Revize zkušebního řádu, případně zkušební praxe ČAK

- rozbor dosavadních zkušeností (klady a zápory) zkušební praxe Komory připraví Dr. Snášelová pro schůzi představenstva v říjnu 1998,
- představenstvo projedná rozbor na schůzi v říjnu 1998 a rozhodne o dalším postupu.

Hlavní garant projektu: Dr. Skalník.

Spolupráce: sbor zkušebních komisařů.

V kanceláři odpovídá: Dr. Snášelová.

22. Soutěž publikačních prací advokátních koncipientů a mladých advokátů

- vypsání ceny předsedy pro zpracování témat advokátního práva do června 1998 (např. jako cena Th. Bartošky),
- představenstvo projedná na schůzi v červnu 1998 a rozhodne o dalším postupu.

Hlavní garant projektu: Dr. Jirousek.

Spolupráce: Dr. Račok, Dr. Mandák.

V kanceláři odpovídá: Dr. Mandák.

23. Revize zákona o advokacii

- rozbor dosavadního zákona o advokacii do června 1998,
- představenstvo projedná na schůzi v červnu 1998 a rozhodne o dalším postupu.

Hlavní garant projektu: Dr. Račok.

Spolupráce: výbor pro vnitřní legislativu.

V kanceláři odpovídá: Dr. Klouza, Dr. Slavíková.

24. Kárný řád

- přezkoumání kárného řádu z hlediska výkonu rozhodnutí a nákladů kárného řízení včetně výkonu kárného rozhodnutí podle zák. č. 128/91 Sb. v červnu 1998,
- představenstvo projedná na schůzi v červnu 1998 a rozhodne o dalším postupu.

Hlavní garant projektu: Dr. Račok.

Spolupráce: výbor pro vnitřní legislativu, Dr. Krym.

V kanceláři odpovídá: Dr. Klouza, Dr. Snášelová.

ČASOVÝ HARMONOGRAM PRIORIT PŘEDSTAVENSTVA ČAK NA ROK 1998

BŘEZEN

Postavení advokáta s pozastaveným výkonem advokacie

- přípravnou studii s porovnáním dosavadního legislativního stavu
- garant: Dr. Nykodým
odpovídá: Dr. Zoulík

Smírčí řád

- konečné znění smírčího řádu

Z České advokátní komory

---

garant: Dr. Račok
odpovídá: Dr. Slavíková

Rozbor kontrolní činnosti Komory

– rozbor včetně rozboru došlých stížností
garant: Dr. Mikš
odpovídá: Dr. Marešová

Rozbor kárné činnosti Komory

– rozbor včetně rozboru došlých a vyřízených kárných žalob
garant: Dr. Krym
odpovídá: Dr. Horný

DUBEN

Rovnost přístupu k právům na území ČR

– srovnávací studie se zahraničními úpravami včetně statistiky nákladů
garant: Dr. Nykodým
odpovídá: Dr. Wurstová

Určování advokáta Komorou

– přípravná studie s rozбором dosavadního stavu včetně statistiky
garant: Dr. Račok
odpovídá: Dr. Jodas, Dr. Slavíková

Rozbor zahraničních služebních cest Komory

– rozbor za rok 1997
garant: Dr. Šolc
odpovídá: Dr. Král

Informační a formační úkoly ČAK

– aktuální náměty pro setkání volených funkcionářů s advokáty v regionech
garant: Dr. Krčmová
odpovídá: Dr. Klouza

KVĚTEN

Kvórum na sněmu ČAK

– srovnávací studie se zahraničními úpravami
garant: Dr. Nykodým
odpovídá: Dr. Wurstová

Procesní pravidla ve věcech pozastavení výkonu advokacie a vyškrtnutí ze seznamu advokátů

- zásady stavovského předpisu
garant: Dr. Račok
odpovídá: Dr. Slavíková

Ex offo obhajoby

- rozbor dosavadního stavu a historické situace
garant: Dr. Ritter
odpovídá: Dr. Mandák

Třídění a publikace kárných rozhodnutí

- návrh systému třídění a publikace kárných a dalších rozhodnutí
garant: Dr. Krym
odpovídá: Dr. Melichar, Dr. Klouza

ČERVEN

Povinnosti advokáta v souvislosti s praním špinavých peněz

- přípravnou studii Dr. Muchy doplní srovnávacími informacemi z evropských advokacií
garant: Dr. Nykodým
odpovídá: Dr. Wurstová

Metodika zahraničních služebních cest ČAK

- zásady pro zahraniční cesty
garant: Dr. Šolc
odpovídá: Dr. Král

Postavení zahraničního advokáta na území ČR

- rozbor práv a povinností zahraničních advokátů na území ČR
garant: Dr. Šolc
odpovídá: Dr. Král

Soutěž publikačních prací adv. koncipientů a mladých advokátů

- vypsání ceny předsedy pro zpracování témat advokátního práva
garant: Dr. Jirousek
odpovídá: Dr. Mandák

Kárný řád

- přezkoumání řádu z hlediska výkonu rozhodnutí a nákladů kárného řízení

garant: Dr. Račok

odpovídá: Dr. Klouza, Dr. Snášelová

Revize zákona o advokacii

– rozbor dosavadního zákona o advokacii

garant: Dr. Račok

odpovídá: Dr. Klouza, Dr. Slavíková

ZÁŘÍ

Rovnost přístupu k právům na území ČR

– legislativní zásady příslušného právního předpisu

garant: Dr. Nykodým

odpovídá: Dr. Zoulík

Povinné zastoupení advokátem v civilních řízeních

– srovnávací studie s evropskými právními řády

– informace o stavu příprav nového o. s. ř.

garant: Dr. Nykodým

odpovídá: Dr. Wurstová, Dr. Zoulík

Procesní pravidla ve věcech pozastavení výkonu advokacie a vyškrtnutí ze seznamu advokátů

– konečné znění stavovského předpisu

garant: Dr. Račok

odpovídá: Dr. Slavíková

ŘÍJEN

Kvórum na sněmu ČAK

– legislativní zásady novely zákona o advokacii

garant: Dr. Nykodým

odpovídá: Dr. Zoulík

Povinnost advokáta v souvislosti s praním špinavých peněz

– rozbor, zda lze čelit nebezpečí praní špinavých peněz

garant: Dr. Nykodým

odpovídá: Dr. Zoulík

Plán výchovných akcí

– vzorový plán

garant: Dr. Jirousek

odpovídá: Dr. Mandák

Sbor lektorů pro výchovu adv. koncipientů

– zásady pro výběr lektorů a seznam

garant: Dr. Jirousek

odpovídá: Dr. Mandák

Revize zkušebního řádu, případně zkušební praxe ČAK

– rozbor dosavadních zkušeností zkušební praxe ČAK

garant: Dr. Skalník

odpovídá: Dr. Snášelová

3) Informace o připravované novele vyhlášky Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního č. 190/1996 Sb.

Český úřad zeměměřičský a katastrální připravil novelu vyhlášky č. 190/1996 Sb., v níž mimo jiné vypustil dosavadní úpravu § 34 odst. 7 písm. C) a d), která umožňovala, aby advokát sepisující smlouvu o převodu nemovitosti v podstatě jako svědek potvrdil pravost účastníků smlouvy. Nyní je novela koncipována tak, že vyžaduje, aby podpisy účastníků smlouvy byly vždy ověřeny notářem nebo matričním úřadem.

Danou problematiku projednávali představitelé České advokátní komory s ředitelem Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního, přičemž ze strany tohoto úřadu bylo pro zavedení novely argumentováno obavou ze zneužití podpisu advokáta s tím, že na podkladě zneužitého nebo zfalšovaného podpisu advokáta bude proveden vklad do katastru nemovitostí a za případnou škodu by odpovídal katastrální úřad. Při jednání bylo dosaženo pouze toho, že navrhovaná novela bude opětovně předložena Komisi pro správní právo při Legislativní radě vlády ČR.

Za této situace ČAK zpracovala a předložila připomínky k novele zmíněné komisi pro správní právo a argumentovala tím, že navržená změna představuje utužení formalismu ve státní správě, když občanovi omezí rejstřík použití různých forem ověření jeho podpisu. Nová úprava je rovněž v rozporu se zamýšlenou reformou veřejné správy, která se má kvalitativně transformovat z vrchnostenského pojetí v pojetí služby občanům, z jejichž daní je financována. Nehledí se přitom ani na tradici, tj. již vžitě způsoby ověřování, na něž jsou již občané zvyklí. Takto kvalifikovanou formu projevu vůle neznala žádná předchozí úprava nabývání vlastnických práv. Při zápisu do pozemkových knih, které zakládaly vlastnické právo k nemovitosti, nebyly vyžadovány ověřené podpisy na smlouvách,

rovněž registrační řízení před bývalými státními notářstvími nevyžadovalo od účastníků ověřené podpisy.

Veřejnost právem očekává ve shodě s úpravami států Evropské unie, že svěřenou záležitost dokáže advokát vyřídit bez nutnosti dalšího ověřovacího řízení. Nelze také přehlédnout, že v této oblasti právních služeb by docházelo k neodůvodněnému zvýhodnění nebo dokonce monopolnímu postavení profese notářů, jejichž činnost v této sféře nelze považovat za veřejnoprávní agendu a advokáti jsou tak předem vyřazováni ze svobodné soutěže o klienta.

V připomínkách bylo poukázáno i na to, že přípdaná argumentace o zneužití a falšování podpisu advokáta nekalými živly nemůže obstát, neboť k podvodu může dojít i s razítky či podpisy notářů, resp. matrikářů u obecních a okresních úřadů.

Představitelé Komory legislativní proces připravované novely nadále sledují a budou usilovat, aby dosavadní úprava vyhlášky č. 190/1996 Sb. v § 34 odst. 7 písm. c) a d) byla nadále zachována.

JUDr. Jiří Klouza, tajemník ČAK

4) Termíny školení advokátních koncipientů ve II. pololetí 1998

Představenstvo ČAK sděluje, že povinné školení advokátních koncipientů se bude ve druhém pololetí 1998 konat v těchto termínech:

- seminář základní ve dnech 14. – 18. 9.
- civilní ve dnech 12. – 16. 10.
- trestní ve dnech 2. – 6. 11.
- výběrový ve dnech 17. – 20. 11.

Přihlášky zasílejte na formuláři, který je otištěn na konci tohoto čísla Bulletinu advokacie.

5) Přednáška Association Masaryk v Praze

Association Masaryk se sídlem v Paříži ve spolupráci s Českou advokátní komorou pořádá ve čtvrtek 4. června 1998 od 14.00 hodin přednášku ve sborovně v I. patře na Právnické fakultě UK v Praze, nám. Curierových. Přednášet bude

Roger Grass, vrchní tajemník Soudu Evropského společenství v Lucemburku na téma „Prezentace a činnost Soudu Evropského společenství, organizace podání na soud atd.“

6) Informace o rozsudcích Evropského soudu pro lidská práva

V knihovně ČAK jsou k dispozici česky psané informace o rozsudcích Evropského soudu pro lidská práva, které vydává Nejvyšší soud ČR. Zpracovatelem je JUDr. Karel Jungwirth, soudce Evropského soudu pro lidská práva. Kromě toho na mezinárodním oddělení ČAK jsou uloženy některé rozsudky uvedeného soudu ve francouzském jazyce.

Zájemci o bližší seznámení s odborným francouzským názvoslovím do nich mohou nahlédnout.

Z KÁRNÉ PRAXE

1) Z kárné praxe ČAK

Je v rozporu s povinnostmi advokáta, jestliže přes upozornění na hrozící promlčení nároků klienta na náhradu škody nepodá včas žalobu k soudu a jestliže po odvolání plné moci pak nevrátí klientovi složenou zálohu. Je i v rozporu s povinnostmi advokáta, jestliže v souvislosti s vyřizováním stížnosti na něho nepředloží kontrolní radě ČAK clientský spis.

Kárný senát kárné komise ČAK rozhodl ve věci K 30/97 dne 27. 6. 1997 takto:

Kárně obviněný JUDr. S. J. je vinen, že

1. ač převzal zastoupení klientky E. F. ve věci náhrady škody a byl upozorněn na hrozící promlčení nároků, podal žalobu na náhradu za ztrátu na výděleku po uplynutí promlčení lhůty, k jednání soudu se bez omluvy nedostavil a neučinil ani úkony, stanovené soudem pro mimosoudní vyřízení

ní věci a po odvolání plné moci nevrátil klientce složenou zálohu 2 500,- Kč,

2. ač požádán dopisy kontrolní rady ČAK z 26. 11. a 27. 12. 1996 o podání vyjádření ke stížnosti a předložení klientského spisu, toto neučinil,

tedy závažně porušil ustanovení § 16 odst. 1, 2, zák. č. 85/96 Sb. o advokacii a § 26 odst. 2 org. řádu ČAK a dopustil se tak kárného provinění podle § 32 odst. 1, zák. č. 85/96 Sb. o advokacii. Jako kárné opatření se mu ukládá podle § 32 odst. 1, písm. c) téhož zákona pokuta ve výši 10 000,- Kč.

Z odůvodnění:

Na kárně obviněného advokáta podala paní E. F. stížnost, v níž vytýkala porušení, uvedené ve výroku tohoto rozhodnutí. Z obsahu stížnosti pak kárný senát zjistil, že kárně obviněný převzal zastoupení E. F. v záležitosti řízení o náhradu škody, klientka podepsala plnou moc a advokáta výslovně upozornila na hrozící promlčení nároku na náhradu škody. Kárně obviněný podal žalobu k soudu po uplynutí promlčecí doby, a tak klientce vzešla škoda z důvodu včasného neuplatnění nároku na náhradu škody z pracovního úrazu.

Kárně obviněný se k jednání o této žalobě u procesního soudu bez omluvy nedostavil a ani ve lhůtě, soudem stanovené pro mimosoudní vyřízení věci, neučinil žádné kroky, směřující k vyřízení této záležitosti. Klientka mu proto vypověděla plnou moc, kárně obviněný po tomto odvolání plné moci, klientkou složenou zálohu 2 500,- Kč této nevrátil.

V souvislosti s vyřizováním stížnosti klientky žádala kontrolní rada ČAK dvěma doporučenými dopisy kárně obviněného o předložení klientského spisu, kárně obviněný spis nepředložil a ke stížnosti se ani nevyjádřil.

Kárně obviněný se nedostavil ani k jednání kárného senátu, kdy měl ještě možnost klientský spis předložit, a to utvrdilo kárný senát v závěru, že kárně obviněný nemá zájem o vyřešení celé záležitosti. Kárně obviněný jednal v rozporu s povinnostmi advokáta a se stavovskými předpisy, nehájil a nechránil oprávněné zájmy své klientky a vůči ní se zachoval nečestně.

Porušení těchto povinností kárný senát považuje za závažné ve smyslu ust. § 32 zákona č. 85/96 Sb. o advokacii a při úvaze o druhu kárného opatření přihlédl kárný senát jednak k tomu, že u kárně obviněného jde o první kárné provinění a jednak i k tomu, že kárně obviněný svým chováním jasně naznačil neochotu celý problém řešit, ignoroval celé kárné řízení, což završil i tím, že k jednání kárného senátu se nedostavil. Za těchto okolností považuje kárný senát uložení kárného opatření ve formě pokuty 10 000,- Kč za přiměřené všem hlediskům pro ukládání kárných opatření. Bylo proto rozhodnuto, jak shora uvedeno.

Připravil JUDr. Vladimír Horný

2) Z disciplinární praxe bývalé Advokátní komory v Čechách (období 1933–36)

Advokát částku u něho k určitému účelu složenou vrátil teprve po opětých urgencích a jen zčásti (dis. 487/35).

Advokát v podání na soud použil o soudci urážlivých výroků (dis. 335/33).

Z důvodů:

Disciplinární rada jest vázána rozsudkem trestního soudu, pokud jde o kvalifikaci výroků jako výroků urážlivých. Disciplinární rada při posouzení tohoto případu vzala především zřetel k tomu, kdy a za jakým účelem bylo těchto výroků použito. Podle své obhajoby sledoval Dr. A. použitím těchto výroků toho účele, aby řízení bylo prohlášeno zmatečným, poněvadž v důsledku osobní předpojatosti soudce soud nebyl náležitě obsazen. Disciplinární rada není povolána, aby kritisovala právní názor Dr. A., má však za to, že Dr. A., pokud měl podezření, že soudce jest předpojatým, měl použití prostředků, které v tomto směru má strana po ruce a odmítnouti soudce. Neučinil-li tak včas, nemělo účelu vytýkati ve stížnosti předpojatost soudcovu: ve stížnosti měl Dr. A. brojiti proti soudnímu usnesení a názorům v něm vysloveným, nikoli proti soudu aneb projednávajícímu soudci.

Advokát, ačkoliv byly jemu útraty sporu odpůrcem klientovým plně zaplaceny, vedl jménem klienta proti odpůrci – a to bez předchozího upozornění – exekuci pro domnělý útratový nedoplatek 1 Kč a proti nepřisouzení útrat povolení této malicherné a bezprávné exekuce podal stížnost, čímž způsobil odpůrci nepoměrné a bezdůvodné další útraty (dis 562/35).

Z důvodů:

Vznikla-li u Dr. A. pochybnost, zda poštovně od doručení peněz v částce 1 Kč bylo skutečně zaplaceno, bylo jeho povinností věc přesně vyšetřiti. Dr. A. řádného šetření neprovedl. Proto jeho obhajoba, že nevěděl o tom, že částka 1 Kč byla zahrnuta v přisouzených útratách, prozrazuje hrubou nedbalost ve směru zachování cti a vážnosti stavu. Domněnka Dr. A. neodpovídala skutečnosti. Avšak i v opačném případě bylo jeho povinností dříve, než vedl exekuci, upozorniti na nepatrný nedoplatek, poněvadž nebylo zde důvodu domnívati se, že dlužník nechce platiti. Pokud se týče obhajoby příkazem klienta, stačí připomenouti zásadu, že příkaz klienta nezbujuje advokáta disciplinární zodpovědnosti. Advokát není sluhou strany, nýbrž je jejím rádcem a zástupcem. Příkaz, který prozrazuje, že klientu nejde o oprávněné hájení jeho zájmů, nýbrž o šikanování odpůrce, má býti advokátem odmítnut, poněvadž opačný postup vzbuzuje podezření, že ad-

Z kárné praxe

---

vakát napomáhá postranním úmyslům svého klienta, které s obhajobou jeho práv a zájmů nemají nic společného.

Advokát v dopisu prvním prezidentu nejvyššího soudu kritizoval rozhodnutí nejvyššího soudu takovým způsobem, že mohl vzbuditi dojem, že obviňuje nejvyšší soud ze stranickosti v záležitostech jím zastupovaných (dis. 273/33 a rozh. NS Ds I 2 36).

Kandidát advokacie participoval jednou třetinou na palmáru placeném klienty jím pro zaměstnavatele advokáta získaných a advokát to trpěl (dis. 171/34 a rozh. NS Ds I 33 35).

Z důvodů:

Po stránce právní spatřuje disciplinární rada ve vytčené skutkové podstatě disciplinární přečin poškození cti a vážnosti stavu, neboť advokát, který připouští, aby kandidát advokacie v jeho kanceláři zaměstnaný byl zúčastněn na výnosu kanceláře, umožňuje kandidátu provozovati výdělečně činnost advokátskou. Takový nepravděelný poměr mezi advokátem a kandidátem neposkytuje dostatečné záruky, že přípravná praxe bude kandidátem řádně vykonávána.

Z důvodů NS:

Subjektivní nepoznání kárné trestnosti skutkové podstaty o sobě neomlouvá právě tak, jako neznalost trestního zákona v trestním řízení.

Advokát učinil ujednání o odměně pro případ úspěchu za zaopatření přiměřeného služebního místa (dis. 199/31 a rozh. NS Ds I 37/33).

Z důvodů:

Advokát jest povolán, aby poskytoval obyvateľstvu právní pomoc a každá jeho práce v tomto směru má býti spravedlivě odměněna bez ohledu na materiální úspěch pro klienta. Ujednání, podle něhož advokát má obdržeti odměnu jen v tom případě, když důsledkem jeho práce bude materiální úspěch pro klienta, vnáší do provozování povolání ráz obchodní spekulace. V tomto případě byly předmětem ujednání nikoli právní práce, nýbrž zprostředkovatelská činnost k zaopatření místa. Proto takové ujednání vzbuzuje dojem, že předmětem odměny není práce advokáta, nýbrž jeho známosti a styky.

Z důvodů NS:

Odvolení obviněného, že si neuvědomil, že poškozuje čest a vážnost stavu a že v důsledku toho není zde naplněna skutková podstata kárného přečinu po

stránce subjektivní, nelze pokládati za odůvodněné. Neuvědomil-li si obviněný, že poškodil svým jednáním čest a vážnost stavu, lze to vysvětlit tím, že neuvažoval o věci s náležitou pečlivostí. Šlo na jeho straně o nedbalost, jež stačí v subjektivním směru ke skutkové podstatě kárného přečinu.

Advokát a) prostřednictvím třetích osob dal akvirovat pohledávky různých živnostníků za tím účelem, aby je soudně vymáhal jménem těchto třetích osob na základě cessí k tomu účelu opatřených, b) uzavřel dohodu s osobami pro něj tuto akviziční činnost provádějícími, podle které jim náležel podíl na útratách jemu přisouzených a jim vydobytých a c) osobám, které se řemeslně zabývaly akvizicí věřitelů, dal k dispozici ve své kanceláři místnost a povolil jim, aby užívaly jeho kancelářského zařízení (dis. 326/34 a rozh. NS Ds I 27/36).

NÁZOR

Porada o samotě – ano, či ne?

Dáte mi jistě za pravdu, že se v trestních obhajobách setkáváme s větší řadou vyšetřovatelů, kteří nejsou právníci. Jak se má pak takový vyšetřovatel – neprávnický vypořádat s výkladem některých ustanovení, když se s nimi těžko vypořádal zákonodárce či právnická veřejnost?

Jedním z problémů je spor obhájce s vyšetřovatelem o tom, jestli smí mluvit obviněný s obhájcem bez přítomnosti třetí osoby ještě než je vzata do vazby, tedy v době, kdy je zadržen, je mu sděleno obvinění a doručeno ustanovení obhájce, nebo nesmí.

Domníváme se, že obviněný má právo mluvit se svým obhájcem bez přítomnosti třetí osoby **kdykoli**, protože to plyne z jeho práva na obhajobu, které je mu dáno Listinou základních práv a svobod článkem 37 odst. 2) a článkem 40 a trestním řádem. Někteří vyšetřovatelé se „otrocky“ drží ustanovení § 33 odst. 1) tr. řádu, který stanoví, že je-li obviněný ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, může s obhájcem mluvit bez přítomnosti třetí osoby. Proto některý vy-

šetřovatel někdy odmítne umožnit tento rozhovor s tím, že obviněný dosud ve vazbě, ani ve výkonu trestu není. Tito vyšetřovatelé zřejmě nechápou právo na obhajobu v celé jeho souvislosti.

To, že již zadržená osoba má právo zvolit si obhájce a radit se s ním již v průběhu zadržení plyne z ustanovení § 76 odst. 6 tr. řádu. Tato osoba tedy ještě nemusí být ani obviněná a již má právo se radit se svým obhájcem. Stejně je tomu i v případě, kdy je občan předvolán k podání vysvětlení buď podle § 12 zákona ČNR o Policii č. 283/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, nebo podle § 158 odst. 3) tr. řádu. I v tomto případě má občan právo na právní pomoc a orgány veřejné moci jsou povinny mu tuto právní pomoc umožnit. Tato povinnost vyplývá z nálezu Ústavního soudu České republiky sp. zn. II. ÚS 98/95.

Jestliže tedy má zadržená osoba, osoba podávající vysvětlení, i obviněný právo, vyplývající z článku 37 odst. 2) Listiny základních práv a svobod č. 2/1993 Sb., na právní pomoc od počátku řízení, potom si troufám tvrdit, že již na tuto pomoc poskytovanou advokátem se vztahuje povinnost mlčenlivosti. Podle zákona o advokacii č. 85/1996 Sb., zejména § 21, je totiž advokát povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb. Jak by této povinnosti mohl dostat, pokud by jeho rozhovoru s klientem byl přítomen ještě někdo třetí?

Jako koncipientka a budoucí obhájkyň také často namítám, že výkladem § 33 odst. 1) tr. řádu nemůže být dáno více práv obviněnému, který je ve vazbě, než tomu, který ve vazbě ještě není. Navíc se vazba započítává od okamžiku omezení osobní svobody, tedy po zajištění, takže od tohoto okamžiku má obviněný na tento rozhovor zákonné právo.

Tyto otázky jsou však výhradně právní problematikou, která některým vyšetřovatelům není dostatečně jasná. Nechápou právo v jeho komplexnosti a drží se jednoho ustanovení o rozhovoru obviněného s obhájcem bez přítomnosti třetí osoby, jen je-li ve vazbě či ve výkonu trestu.

Nejlépeším řešením by však podle mého názoru bylo, kdyby byl § 33 odst. 1) tr. řádu novelizován tak, že obviněný má právo radit se s obhájcem bez přítomnosti třetí osoby kdykoliv. Mám zato, že tato věta by byla závazná zejména pro vyšetřovatele – neprávnický a skončilo by tím období dohadů mezi nimi a obhájci.

Je možné, že někteří z vás jste se s takovým přístupem vyšetřovatele ještě neseťkali a novelizace by byla podle vás zcela zbytečná.

I v mém případě z třiceti vyšetřovatelů jich dvacet osm kdykoli vyhoví a rozhovor s obviněným umožní. Ale ve dvou případech se mi stalo, že si vyšetřovatel stojí na svém, takový rozhovor zamítne s tím, že jej můj výklad sporného ustanovení nezajímá a on se drží § 33 odst. 1) tr. řádu. Bohužel se stává, že podobný názor mají i někteří soudci, a to jsou právníci. Mám zato, že zde je situace váž-

---

nější, když ani soudce není schopen pochopit právo na právní pomoc v celé jeho podstatě.

Právě proto, aby se sjednotil přístup k právu obviněného na obhajobu, by měl být tento problém vyřešen jednou provždy.

*Mgr. Petra Skládalová,
advokátní koncipientka, Trutnov*

Glosa k názoru autorky

Autorka se zabývá danou problematikou ve vztahu k osobě, jíž bylo již v průběhu zadržení sděleno obvinění. Komplexně a s podrobným právním zdůvodněním názoru, který je shodný s názorem autorky, se věnoval tomuto tématu v našem časopise J. Skřípský: „Porada obviněného s obhájcem bez přítomnosti třetí osoby podle § 33 trestního řádu“ (Bulletin advokacie č. 8/96, s. 86 a násl.). Shodné stanovisko viz též Vantuch P.: Obhajoba obviněného, nakladatelství C. H. Beck 1998, str. 57.

Stejný režim (porada bez přítomnosti třetí osoby) nutně platí i ohledně rozmluvy obhájce se zadrženou osobou za situace, kdy je vyslýchána podle § 76 odst. 3 tr. ř., tedy *předtím, než jí bylo sděleno obvinění*. I v této procesní situaci má zadržená osoba ve smyslu § 76 odst. 6 právo radit se s obhájcem.

Publikovaná judikatura k této problematice zatím neexistuje. Beckův Trestní řád – komentář, II. vydání 1997, o této otázce opatrně mlčí (str. 357–8). Stejně tak i obsáhlá monografie o přípravném řízení (Šámal-Růžička-Novotný-Doucha: Přípravné řízení trestní, nakl. C. H. Beck 1997 – viz str. 149). Obě tyto práce s použitím stejné dikce sice uvádějí, že „zadržená osoba má obdobná práva jako obviněný, nikoliv však práva stejná“, mezi právy, jež zadrženému *nenáleží*, však uvádějí nahlížení do spisu a ustanovení obhájce, nikoliv též právo mluvit s obhájcem o samotě.

Argumentaci dosud publikovaných pramenů ve prospěch rozmluvy o samotě je možno doplnit i odkazem na ust. § 76 odst. 5 tr. ř., které výslovně uvádí, že je-li zadržená osoba vyslýchána v době, kdy jí ještě nebylo sděleno obvinění, je třeba přiměřeně dbát mimo jiné ust. § 33 odst. 1 tr. ř. Přitom podle § 33 odst. 1 tr. ř. má obviněný ve vazbě mimo jiné *právo mluvit s obhájcem o samotě*. Přiměřenost v dané relaci nelze chápat jinak než jako právo na poradu s obhájcem o samotě i osoby podezřelé, která byla zadržena podle § 76 tr. ř., a to ve spojení s § 76 odst. 6 tr. ř., které umožňuje obviněnému v průběhu zadržení se s obhájcem radit.

Václav Mandák

Do sbírky útěchy – ale i do vlastních řad

O tom, jak rychle pracují soudy, stejně jako o tom, jaké výhody našim dlužníkům poskytuje náš právní řád, bylo napsáno mnohé. Také postoje soudů a advokátů byly dostatečně publikovány. Pověštinou argumenty těchto kritik snášejí advokáti, ale nejen oni.

Otázka zní, jestli na tom všem nemají podíl – tedy nemáme – podíl i my, ochránci práv a oprávněných zájmů, a to jak věřitelů, tak i dlužníků.

Zatímco jednomu z advokátů, který stojí na straně věřitele při vymáhání pohledávky, zbudou jen oči pro pláč, což mu potvrdí i příslušný soud, druhému kolegovi jednoduchá právní rada o tom, jak se placení vyhnout, trvale nebo alespoň na čas přinese slušný palmár.

Pro útěchu jednoho i druhého z nás poslyšte příběh jednoduchý, o kterém se lze dočíst z občansko-soudního spisu Okresního soudu v Liberci, čj. 21 C 416/96. Spis není obsáhlý, někdy mu u soudu říkají „žiletka“. Nicméně jeho vyřízení trvá léta, a to i za přispění našich advokátských řad. Chronologie je takováto:

03. 07. 1995 Za důchodkyní, řekněme paní Novákovou, přichází se zkroušenou tváří jeden mladý muž, podnikatel, z okruhu známých osob. Ví, že paní Nováková má celkem dobrý peníz, a tak využívá své výřečnosti a zkroušeně prosí o půjčku. V našem případě o 100 000,- Kč. A to jen na 5 dnů, protože musí rychle někde něco zaplatiti, jinak by přišel o milion. Za 5 dnů prý dostane peníze odjinud a ty vypůjčené vrátí. Paní Nováková se slituje, peníz půjčí. Sepíše směnku, podepíše se a pan podnikatel se zaváže vrátit vše do poslední koruny 7. 7. 1995.
07. 07. 1995 Směnka je splatná. Dlouhou dobu se nic neděje. Paní Nováková mnohokrátě urguje, hledá podnikatele, a pokud se jí to podaří, vyslechne objektivní potíže s vrácením, přijímá sliby o zaplacení do týdne atd. a atp.
10. 01. 1996 Paní Novákové došla trpělivost a přichází k panu advokátovi č. 1, předkládá mu směnku a žádá o pomoc. Advokát přezkoumá situaci, je ujistěn o existenci dluhu a ještě téhož dne píše panu podnikateli zdvořilý dopis s žádostí hlavně o úhradu, ale i o sdělení, jak chce věc řešit, a to ještě ani soudy nevyhrožuje.
22. 01. 1996 Pan podnikatel i s paní Novákovou přicházejí společně k tomu samému advokátovi. Pan podnikatel i zde sděluje své podnikatelské

problémy a bez uzardění podepisuje dokument, ve kterém uznává co do výše a důvodů svůj dluh a zavazuje se jej zaplatit teď již opravdu s konečnou platností 28. 2. 1996. Paní Nováková s tím souhlasí.

28. 02. 1996 Nic se neděje. Jen opakované marné pokusy o kontakt s podnikatelem. Zbytečně.
03. 04. 1996 Po uplynutí jednoho měsíce advokát za paní Novákovou podává návrh soudu o zaplacení. Paní Nováková vytahuje další peníz na soudní poplatek a právní zastoupení.
24. 07. 1996 Po třech a půl měsících soud vydává platební rozkaz, v němž určuje podnikateli povinnost dluh zaplatit, a dne 26. 8. 1996 jej doručuje navrhovatelce.
03. 07. 1996 Podnikateli je platební rozkaz doručen dřív, protože ten po poradě s advokátem č. 2 podává u soudu v souladu se zákonem odpor bez slůvka odůvodnění.

A tady se v chronologii trochu zastavme. Všimněme si, že advokát č. 2 podává odpor beze slova odůvodnění, protože ví, že žádné odůvodnění nemá a mít nemůže a že stačí napsat „...podávám odpor...“. Nepochybně tento advokát č. 2 ví, že podnikatel nemá šanci se z dluhu dostat, nemůže se nijak bránit. Ví, že jde jen o čas. Co by to neudělal?! Palmár za dva úkony z jednoho sta tisíce korun také není k zahození. A tady jsme u těch vlastních řad. Etika a solidnost každého advokáta v této věci by mu měla říci, jak má postupovat, a že by měl podnikateli poradit: „Chlapče, zaplať!“

Náš advokát č. 2 však radí jinak. Ví, jak to u soudu chodí a taky ví, že podnikatel má na dva roky od paní Novákové pokoj. Oba možná doufají, že to paní Nováková vzdá vůbec. Rada to byla drahá, ale dobrá – a každá dobrá rada je drahá.

15. 08. 1996 Advokát č. 1 se na dotaz soudu, zda je platební rozkaz v právní moci, dozví, že nikoli, protože byl podán odpor. Tedy sice se trochu diví, ale jinak nemůže nic.
28. 11. 1996 Písemná urgence soudu, kdy lze očekávat jednání, zůstává bez odezvy.
17. 04. 1997 Po více než pěti měsících druhá urgence – soud sděluje, že věc vyřídí, až na ni dojde řada.
26. 01. 1998 Uplynulo již více než půl roku. Advokát píše další zdvořilou urgenci soudu, zda již „přijdou na řadu“. Paní Nováková si zoufá, že se toho snad už ani nedožije.
09. 02. 1998 Paní předsedkyně senátu podrážděně reaguje sdělením, které již stojí za ocitování:

„Jednání nelze nařídít v dohledné době, vyřizujeme spory staršího data. Laskavě věc neurčujte. Odpověďmi se zdržují“

všichni pracovníci soudu od vyřizování sporů a s tím spojené administrativní práce.“

Komentář k tomu nechť si každý učiní sám.

Možná, že kdyby paní doktorka u soudu místo odpovědi napsala referát k jednání, nezabralo by jí to možná o nic víc času, než právě odpověď na urgenci. Samotné jednání v této „žiletkové“ a nad slunce jasnější věci, důkazně jednoznačné, by muselo být vyřízeno i s rozsudkem – ať to přeženu – za jednu pracovní hodinu.

Zatím tedy advokátu č. 1 skutečně nezbyvá, než paní Novákové vysvětlovat, proč to nejde. Musí „obhajovat“ soud, ač to je podle něho neobhajovatelné.

Vyřízení je tedy v nedohlednu, snad v příštím tisíciletí – milénium trvá tisíc let. Situace to rozhodně není dobrá, a co s tím, to se stále neví.

JUDr. Vítězslav Švitorka,
advokát, Liberec

VÍTE, ŽE ...

- Český právní historik Miloslav Stieber (1865–1934) byl dlouhou dobu i advokátem? Stieber dokončil právnická studia v r. 1889, poté praktikoval ve Slaném, Praze a Vídni. Zejména ve Vídni našel zálibu v archivním bádání. Ještě jako docent v oboru německého práva souběžně vedl advokátní kancelář ve svém rodišti Slaném. Až v r. 1908 při jmenování mimořádným univerzitním profesorem mu bylo uloženo, aby advokacie zanechal. Není ani divu, že vedle prací právněhistorických z dějin středoevropského soukromého a veřejného práva zanechal i řadu příspěvků z platného práva, mj. důvodovou zprávu k části Věcné právo občanského zákoníku připravovaného v období první republiky.
- Univerzitní dráze před advokacií dal přednost i syn Františka Palackého Jan Palacký (1830 – 1908)? Po získání právnického doktorátu v r. 1854 byl krátce kandidátem advokacie, o dva roky později se však stal již docentem. Jan Palacký si ale za svůj životní obor nakonec ne zvolil právo, ale zeměpis. Jeho kmotr Kašpar ze Štenberka by z této volby měl určitě radost.
- Jako kandidáti advokacie či advokáti praktikovali i mnozí pozdější prvorepublikoví diplomaté? Kromě Štefana Osuckého (1889–1973), který byl dokonce

advokátem v Chicagu, či kandidáta advokacie a následně vyslance mj. ve Washingtonu, Ženevě a Bukurešti Ferdinanda Veverky (1887–1981), byl v letech 1899–1902 kandidátem advokacie i Vojtěch Mastný (1874–1954). Mastného Vzpomínky diplomata vydalo v r. 1997 Karolinum, nakladatelství Univerzity Karlovy.

- První levicovou vládu ve Švédsku sestavil advokát? Byl jím Karl Albert Staaff (1860–1915). Vláda, jejímž premiérem se stal v r. 1905, neměla dlouhého trvání. Již v r. 1906 Staaff podal demisi. Premiérem byl tento bývalý vyhledávaný stockholmský trestní obhájce podruhé v letech 1911–1914.
- Slovo advokát může mít i pejorativní význam? Můžete se o tom přesvědčit v knize Patrika Ouředníka Šmirbuch jazyka českého (Praha 1988, str. 179). Advokát je zde uveden ve společnosti výrazů jako špindr, klabriás, soudruh, žolík či škrpál. Proč asi?

JUDr. PhDr. Stanislav Balík

RECENZE, ANOTACE

Le Barreau de Paris

Vydal Ordre des Avocats a la Cour d'appel de Paris 1994, 94 str.

Anotovaná publikace – ač byla vydána v listopadu 1994 – je v našem prostředí stále přitažlivou novinkou, která zaslouží mimořádnou pozornost. Její hlavní autor, profesionální archivář pařížské advokátní komory Yves Ozanam, mi skromně řekl, že tato práce není dílem vědeckým, ale pouze stručnou informací pro zájemce o dějiny advokátské profese v Paříži. Je-li tomu doopravdy tak, potom Ozanam nasadil pro právněhistorickou monografii vysokou laťku.

Kniha „Le Barreau de Paris“ sleduje vývoj advokacie od 13. století. I když je zaměřena na pařížskou advokátní komoru, přináší řadu informací i o francouzské advokacii obecně. Periodizace je stanovena do sedmi období (13.–16. století, 17.–18. století, 1790–1810, 1810–1870, 1870–1940, 1940–1944, 1944–1994).

Autor vzpomíná postupně mj. na počátky advokacie ve 12.–13. století, první dochovaný seznam advokátů u pařížského parlamentu z r. 1340, osudy slavných středověkých advokátů a dějin advokacie v období absolutismu. Nejhorší situace pro advokacii nastala v období Velké francouzské revoluce. Ústavodárné

shromáždění – v němž mj. zasedala řada advokátů – zrušilo v r. 1790 advokátní řád a rozhodlo, že strany „budou mít vždy právo se obhajovat samy“. Takový stav zůstal až do obnovení formální advokacie Napoleonem v r. 1810. Ozanam čtivou formou líčí obhajobu Ludvíka XVI. a Marie Antoinetty před konventem i obavy advokátů z důsledků jakobínské diktatury.

V r. 1810 začíná ve Francii vývoj moderní advokacie. Počet pařížských advokátů byl tou dobou 320, z toho přibližně jedna čtvrtina byli advokáti předrevoluční. V r. 1811 se ustavila první disciplinární rada. V letech 1810–1870 předsedové pařížské advokátní komory (bâtonnier) nezřídka po uplynutí funkčního období opouštěli advokacii a procházeli úspěšnou kariérou v justici či politice. Bâtonnier Dupin (1783–1865) se např. v r. 1832 stal členem Akademie a v letech 1832–1840 předsedal Poslanecké sněmovně, bâtonnier Delangle se za druhého císařství stal mj. prvním prezidentem pařížského Cour d'appel, ministrem vnitra a ministrem spravedlnosti, bâtonnier Chaix d'Est-Ange se stal za Napoleona III. senátorem atp.

Bâtonnieři byli a jsou stále voleni na dvouleté období. Je záviděníhodné, že autor textu anotované práce neměl žádné problémy při výběru obrazových příloh, neboť prakticky každý významný advokát byl za života portrétován.

V pasáži o advokacii v letech 1870–1940 přibývá fotografií i satirických obrázků. Zajímavý je popis obhajoby Dreyfuse a atentátu na advokáta Fernanda Laboriho v r. 1899. Advokáti i nadále vynikali v politice, Raymond Poincaré se stal dokonce prezidentem republiky.

V letech 1940–1944 byla situace v Paříži v některých směrech analogická jako v Protektorátu Čechy a Morava. Za zmínku stojí v této souvislosti např. omezení počtu židovských advokátů na 2 % na straně jedné či naopak resistance proti okupantům na druhé straně. Od května 1943 tak např. vycházel ilegální časopis „Le palais libre“.

Poválečná etapa je charakteristická dalším rozmachem advokacie a mj. i rozšířením mezinárodních aktivit pařížské advokátní komory.

Závěrem nelze než konstatovat, že právě pro – z pohledu autora a vydavatele – cizince je anotovaná kniha přínosná a instruktivní. Tato stručná zpráva přitom zdaleka nevyčerpává pestrou mozaiku zajímavostí z dějin našeho povolání.

JUDr. PhDr. Stanislav Balík

TISK O ADVOKACII

Připravuje JUDr. Květa Slavíková

Bezplatná právní pomoc v klatovském regionu je námětem článku **Služba advokátů se orientuje také na slabší vrstvy obyvatel**, který vyšel v KLATOVSKÉM DENÍKU dne 3. února t. r.

Z textu citujeme:

„Jen v České republice je v současné době registrováno více než šest tisíc advokátů. Podle zákona o advokacii nejsou advokáti povinni poskytovat své služby zdarma, ale tato možnost je jim prostřednictvím zákona umožněna,“ vysvětluje JUDr. Jaroslav Liška, regionální zmocněnec České advokátní komory v Klatovech, a dodává: „Této skutečnosti využila Česká advokátní komora, která prostřednictvím svých zmocněnců vyzvala advokáty k tomu, aby své služby zpřístupnili také sociálně slabším občanům.“

Díky vstřícnosti Okresního soudu v Klatovech získávají bezplatnou právní pomoc také občané klatovského okresu. Již od října loňského roku mají obyvatelé možnost každou středu v době od 15 do 17 hodin přijít do budovy Okresního soudu v Klatovech, aby se poradili s advokátem o svých problémech. „Naše služby jsou ohraničeny jen radou, zda se jedná o právní problém, který stojí za další realizaci, případně lidem vysvětlíme, jak dále postupovat,“ upřesňuje bezplatnou právní pomoc JUDr. Liška. Nejčastější dotazy, které občané vznášejí, spadají do oblasti pracovního poměru, ale týkají se také otázek dědictví, toho, zda klient na něj má nárok, či nikoliv. Na advokáty se rovněž v hojné míře obracejí svobodné a rozvedené matky s problematikou placení výživného, ale výjimkou nejsou ani starší lidé tápající v otázkách restitucí.

Výzvu České advokátní komory prostřednictvím jejího zmocněnce JUDr. Jaroslava Lišky přijali všichni advokáti z klatovského okresu. Díky tomu se při poskytování bezplatné právní pomoci střídá v budově klatovského soudu celkem 26 advokátů z Klatov, Sušice a Horažďovic. „Na každý termín jsou ustanoveni dva advokáti a je věcí jejich dohody, který z nich tuto službu poskytne. Zdvojení je použito z toho důvodu, že v uvedený termín musí být bezplatné právní služby nezbytně zajištěny, aby nedocházelo k narušení důvěry veřejnosti k činnosti zajišťované Českou advokátní komorou,“ vysvětluje systém bezplatné právní pomoci JUDr. Jaroslav Liška.

Bezplatná advokátní pomoc přímo v Klatovech je přínosem pro všechny obyvatele, kteří tak nemusí pro radu jezdit až do Plzně. Bezplatná právní pomoc je

totiž jinde zajišťována pouze v sídle krajských soudů. Jak nám dodal JUDr. Jaroslav Liška, s poskytováním stejně služby se počítá v budoucnu také v budouvě Okresního soudu v Domažlicích. ■

Aktivitu klatovského regionu v oblasti poskytování právních služeb občanům dokládá i následující příspěvek.

TÝDENÍK KLATOVSKA z 25. února informuje v článku **Hradí advokáta a skládají kauce** o tom, že v Klatovech došlo k otevření filiálky pojišťovny právní ochrany D. A. S. Tato pojišťovna byla založena v Německu v r. 1928 a jejím předmětem činnosti je zajišťovat klientům zastoupení při prosazování jejich právních zájmů s tím, že pojišťovna přebírá jejich výlohy.

O podrobnostech hovořili s redaktorem týdeníku obchodní zástupci D. A. S. takto:

„Naše pojišťovna nabízí právní ochranu účastníkům silničního provozu, a to podnikatelům i soukromým osobám. Chráníme také právní zájmy rodiny, vlastnické, nájemní a sousedské právo.

Konkrétně můžeme pomoci při sporech o náhradu věcné škody, například v případě poškození vozidla, o bolestné, ušlý výdělek a podobně. Zastupujeme klienty při správním nebo trestním řízení, při smluvních sporech v případech nákupu, prodeje, leasingu či oprav, při sporech s pojišťovnami nebo se správními orgány. Co se týče nájemního práva, nabízíme zastoupení kupříkladu v případech neoprávněného zvyšování nájmu, různých závad v bytě, výpovědi a tak dále.

Pro klienty zmíněné pojišťovny je potěšitelné, že se nemusí obávat značných výdajů na soudní řízení a právní služby, neboť D. A. S. hradí výlohy až do výše 220 000,- Kč pro každý škodní případ. Pojišťovna rovněž poskytuje kauce za účelem vyloučení vazby.

Zastoupení D. A. S. bylo nedávno otevřeno i v Klatovech. V Randově ulici 206 (u náměstí) nebo na telefonním čísle 0186/321767 obchodní zástupci podrobně vysvětlí výhody všech služeb, které pojišťovna D. A. S. svým klientům poskytuje. ■

Kolegy advokáty v Německu čekají zřejmě svízele, projde-li v dohodovací komisi změna ústavy, schválená o jeden hlas Spolkovou radou, která umožňuje generalizaci elektronického odposlechu. Německo tak skoncovalo se svatou zásadou své ústavy, která zaručovala, že „domov je nedotknutelný“. Z článku **Ticho, odposlouchává se**, uveřejněném v HOSPODÁŘSKÝCH NOVINÁCH dne 13. února, vyjímáme:

S výmluvou na boj proti zločinu, který je stále složitější, zasadilo Německo velmi silný úder svobodám. Za těchto podmínek se nebudou novináři cítit bezpeční při svém pátrání, lékaři ve svých ordinacích a advokáti ve svých kancelářích. Reforma základního zákona staví celou zemi do pozice podezřelého, i když prakticky jen posvěcuje to, co už některé „länder“ dělaly.

Dvoutřetinové většiny nutné ve Spolkovém sněmu pro změnu ústavy bylo dosaženo díky jednomu hlasu. Vzhledem ke vzniklé polemice bude následný zákon projednáván v dohodovací komisi. Možná tato debata projekt zmírní a rozšíří výjimky o další profesní kolektivy, jako jsou novináři nebo advokáti, ale možná budou další ustanovení, která zostří opatření, jež německá policie už léta požaduje.

Za situace, kdy se policejní hlídkování stále rozšiřuje, usnadňují nové dispozice generalizaci odposlouchávání nebo nahrávání na video, buď jako prevenci, nebo a posteriori.

Neexistence soudního dohledu nad těmito rozhodnutími zvyšuje na nebezpečnou úroveň právní nejistotu v zemi, kde byli soudci benevolentní při povolování napíchnutí telefonních linek, které mohou po své linii povolovat i prokurátoři. Nové normy navíc dost jasně nestanoví, k čemu bude možno těchto nahrávek a informací používat.

Možná lze podobná opatření najít i v jiných evropských zemích. Ale Německo, ať chce, nebo ne, není země jako ostatní vzhledem ke své nacistické minulosti a ke komunistickému a policejnímu režimu ve své východní části, kde bylo odposlouchávání a špiclování normou, jež vedla k hrozným zločinům. Klid, v jakém žili obyvatelé Spolkové republiky, a svoboda, jíž se těšily její sdělovací prostředky, byly příkladem, který by stát měl chránit za každou cenu. Boj proti zločinu nemůže ospravedlňovat vše: V tomto případě se potřebná rovnováha mezi svobodou a bezpečností s rámusem zlomila ve prospěch bezpečnosti. ■

O amnestii prezidenta republiky a o jejím dopadu na náhradu škody pojednával článek s názvem **Poškození se po amnestii pachatelů musí o náhradu škody postarat sami**, uveřejněný v PRÁVU dne 18. února. Autor článku uvedl mj. i názor předsedy České advokátní komory JUDr. Karla Čermáka, který se domníval, že by amnestií došlo ke ztížení postavení poškozených.

„Ve většině případů se v trestním řízení o náhradě škody nerozhoduje a poškozený je se svými nároky odkázán na řízení ve věci občanskoprávní.“ Jak dále JUDr. Čermák uvedl, podle jeho názoru má poškozený u občanskoprávního sporu stejnou šanci na úspěch i v případě, že pachatel třeba majetkového deliktu byl amnestován a soudce rozhoduje pouze na základě trestního spisu. ■

Počátkem března řada deníků uveřejnila alarmující zprávy o nekalé činnosti advokátů v oblasti vězeňství. Články byly opatřeny bombastickými titulky, např. **Advokáti nosili do věznic mobilní telefony** (PLZEŇSKÝ DENÍK, 3. 3.), **Advokát si přizval šéfa mafie** (HALÓ NOVINY, 3. 3.), **Advokáti pomáhají i nedovolenou cestou** (SVOBODA Ostrava, 3. 3.), **Vězeňská služba odhalila různé prohřešky advokátů** (ÚSTECKÝ DENÍK, 3. 3.) atd. O co vlastně šlo, informujeme stručným výňatkem z článku **Vězeňská služba zjistila problémy**, který vyšel 3. března v Kladenském deníku:

Informace o zmíněných prohřešcích advokátů zveřejnila Vězeňská služba na své internetové stránce s tím, že na celou řadu případů existuje podezření s důkazní nouzí.

Přenosné radiotelefony se podle Vězeňské služby pokusili obhájci pronést ke svým klientům ve věznicích v Ostravě, Brně a Plzni. V jednom případě v Hradci Králové po návštěvě advokáta přibyl na cele síťový adaptér k televizoru.

Vězeňská služba podle tiskového mluvčího Eduarda Vacka nemá bližší informace o tom, zda a případně jak byli provinili advokáti potrestáni. Tajemník České advokátní komory Jiří Klouza slíbil ověřit, zda se kontrolní a stížnostní oddělení nebo kárná komise komory v minulosti takovým případem zabývaly a zda někoho z advokátů za uvedené skutky stíhaly.

O zmíněných konkrétních případech Klouza nevěděl; připomněl však jiný z liberické věznice, kde advokát pronášel magnetofonové pásky. „U nás kárné řízení snad neprobíhalo, nebo bylo přerušeno, poněvadž tam běželo trestní stíhání toho advokáta,“ poznamenal tajemník. □

Výše uvedené zprávy pak 4. března upřesnila noticka v PRÁVU pod názvem **VS ne zaznamenala prohřešky advokátů**. Podle mluvčího Vězeňské služby všechny deníky čerpaly své informace ze zprávy uveřejněné na internetu před dvěma roky. Na dotaz Práva pak generální ředitel VS Jiří Malý uvedl, že poslední pokus pronést do věznice např. mobilní telefon byl zjištěn v r. 1995, a že loni nezaznamenali pracovníci Vězeňské služby žádný prohřešek advokátů v oblasti vězeňství.

Pozn. red.: K celé věci se vyjádřil za ČAK její tajemník Dr. Klouza v dopise ze dne 4. března t. r., adresovaném generálnímu řediteli Vězeňské služby. Zde rekapituloval, že na internetové stránce VS ČRm www.csp.cz byla zveřejněna zpráva o celkem čtyřech prohřešcích advokátů, přičemž ani o jedním z nich nebyla Česká advokátní komora Vězeňskou službou informována a nemohla tak zahájit kárné řízení. ČAK proto dodatečně žádá o sdělení konkrétních jmen advokátů, u nichž byly uváděné jednání a nedostatky zjištěny. Dr. Klouza pak v dopise ředitele VS informuje o tom, že Kontrolní rada ČAK od r. 1996 šetřila a kárně postihla čtyři případy advokátů, kteří předali ve věznici obviněným nějaký al-

kohol, v jednom případě pak potraviny k vánocům a jeden případ se týkal pokusu o předání dopisu.

„Do budoucna by Komora přivítala vzájemnou součinnost při zjišťování závad a nedostatků vznikajících při styku obhájce s obviněným tak, aby informace tohoto druhu na internetové stránce se týkaly jen těch případů, které byly Vězeňskou službou předány příslušným institucím ke kárnému nebo trestnímu postihu a těmito institucemi bylo u dotýčných advokátů shledáno porušení jejich povinností,“ praví se v závěru dopisu tajemníka ČAK řediteli VS ČR. ■

Držte jazyk za zuby! Tak zní název rozsáhlého rozhovoru redaktora MF DNES o lidech, jejichž profese má v náplni mlčenlivost. Jak praví zkušený psycholog v úvodu textu zveřejněného dne 19. 3. ve čtvrté příloze DNES, udržet tajemství bývá často těžší, než vynést klavír do pátého patra. Přetiskujeme podstatnou část pasáže **„Advokáti to nevmysleli:“**

„Myslím, že povinnost mlčenlivosti mnohdy porušují advokáti stejně jako lékaři. Jsou upovídaní v rodině, mezi přáteli, v hospodě. Přitom je profesní mlčenlivost základním předpokladem výkonu lékařského i advokátského povolání postavených na důvěře klientů,“ říká JUDr. Václav Mandák z České advokátní komory.

Všech šest tisíc advokátů, kteří dnes v Česku působí, „poskytuje právní službu a povinnost mlčenlivosti se týká všech skutečností, které se advokát v souvislosti s poskytováním těchto služeb dozví“. Tak praví zákon o advokacii.

Poklesky v tomto směru posuzují kárné senáty sestavované advokátskou komorou. V nedávném případě předsedal senátu populární český advokát Ivo Jahelka: Nezkušená začínající advokátka zastupovala v cause matku a zájmy jejího nezletilého dítěte. Přitom se dozvěděla, že matka – tedy její klientka – své dítě týrá. To, co se o týrání dozvěděla, oznámila policii. Za porušení mlčenlivosti byla pak advokátní komorou na tři měsíce vyškrtuta ze seznamu advokátů, přičemž tou nejpřísnější sankcí je vyškrtnutí na pět let, vyšší tresty si advokáti vzájemně neudělují.

Mlčenlivost je trvalá. Advokát, stejně jako lékař, musí mlčet i v důchodu, po změně zaměstnání, po smrti občana či zániku právnické osoby, kterou zastupoval. Prolomit mlčenlivost může jen souhlas klienta nebo jeho právního nástupce.

A co advokátovo svědomí? Mlčí i ono, když se případ topí ve spoustě nepravostí a zločinů, o kterých se advokát dozvídá od klientů? „Profesi advokáta se všemi jeho právy a povinnostmi si zřídili lidé sami. V každé soudobé společnosti je základní povinností advokátského povolání vyslechnout mandanta a všechno svěřené využít výhradně v jeho prospěch. A zároveň o tom před třetími osobami mlčet. To je civilizační úzus, na kterém jsme se všichni dohodli, nevmysleli si jej ad-

voští,“ vysvětluje doktor Mandák. „To ale neznamená, že advokát může používat nepřístupných praktik, vymýšlet za klienta nepravdivé údaje, navádět svědky ke krivé výpovědi a podobně. To by se dopustil trestného činu,“ dodává.

Průlomem do advokátské mlčenlivosti jsou nedávné úpravy zákonů, které v několika zemích povolily porušit základní povinnost advokátů v případech praní špinavých peněz a ve věcech zločinného spiknutí. V dalších zemích – také u nás – se o stejných zákonných úpravách uvažuje. ■

Závěrem této rubriky představujeme zábavnou (i hrozivou) fikci o tom, jak by to vypadalo, kdyby soudci byli lékaři ... a byla zřízena Všeobecně soudně-sporní pojišťovna, z níž by byli vyplaceni mj. i advokáti. Autorem půvabného textu, který vyšel počátkem března v LIDOVÝCH NOVINÁCH, je MUDr. Luboslav Stárka z Endokrinologického ústavu. Otiskujeme v nezkráceném znění:

Soudci, státní zástupci a obhájci stejně jako lékaři mají nezastupitelnou úlohu udržet zdraví společnosti: ti první její zdraví právní a etické, druzí zdraví fyzické.

Příslušníci obou těchto společenských skupin musí řádně vystudovat příslušnou vysokou školu, po jejím absolvování dosáhnout ještě určité postgraduální kvalifikace a potřebné licence k výkonu povolání a obě tyto skupiny se (zatím ještě) těší značné společenské prestiži. Tím ovšem veškerá podobnost končí.

Kdyby soudci (a státní zástupci s obhájci) pracovali za stejných legislativních a institucionálních podmínek, pak by to vypadalo asi trochu jinak.

Proč se liší postavení soudců a lékařů

V ústavě by bylo zakotveno všeobecné právo občana na bezplatné vedení soudních sporů u soudů všech úrovní a kvalit, protože to je přece nezadatelným lidským právem. Vedení sporu ovšem člověk značně zatíží a vyčerpá, proto se nadále bude počítat se solidaritou těch, kteří spory nevedou, s těmi, kteří toto ústavní právo využívají. Všichni (až na ty, kteří se této povinnosti šikovně vyhnou) budou platit příslušné daně a pro jejich využití se zřídí Všeobecná soudně-sporní pojišťovna (VSP) a několik desítek dalších nevšeobecných, tzv. zaměstnaneckých pojišťoven. Z těchto peněz se budou platit náklady na soudní spory, na výkony trestů a vydržování vězňů i věznic a samozřejmě vyplácet i platy soudních zaměstnanců, státních zástupců a advokátů, zbude-li na ně. Protože soudní pře odvádí lidi od jejich normální práce, bude zavedeno ještě sporní pojištění, aby hradilo dávky, které se vyplácejí stranám sporu po dobu vedení sporu. Ty se mohou v některých případech rovnat skoro celému normálnímu platu, takže se strany sporu náležitě stimulují k využívání ústavního práva vést spor co nejdéle. Vedení sporu bývá pak atraktivnější než chození do zaměstnání.

Soudce musí na začátku sporu pro všechny strany vyhotovit pracovní neschopenku, na jejímž základě se dávky vyplácejí, a při ukončení sporu opět kli-

enty pracovně uschopnit. Samozřejmě je nezadatelným právem občana soudní spor zahájit i u několika soudů najednou, třeba i na téže kauze. Může si potom přece vybrat verdikt od toho soudu, který je občanovi nakloněn.

Soud je také povinen každé podání v co nejkratší době vyřizovat, a to i u těch občanů, kteří by náhodou ze solidarity soudní pojištění neplatili.

Za těchto okolností by se ovšem mohlo zdát nesnadné udržet rovnováhu mezi vybraným pojistným a vydáními Všeobecné soudně-sporní pojišťovny. Na to ovšem pamatuje zákon, který zařadí jednotlivé soudní úkony do seznamu jako výkony, v jejichž cenové kalkulaci se bude počítat s poměrně slušným platem soudce 9,40 Kč/hodinu. Kalkulovaná cena účtované práce bude jako u lékařů sice 38,04 Kč/h, ale vezme-li se do úvahy 5–6 týdenní dovolená, 13. a 14. plat, pojistné, přestávky na oddech podle zákoníku práce a aktuální hodnota bodu, stanovená VSP, tak to vyjde jako u těch lékařů na oněch 0,40 Kč/h. Tato kalkulovaná cena práce se bude vztahovat na všechny soudce, státní zástupce a advokáty bez ohledu na schopnosti, kvalifikaci nebo délku praxe. Cenu výkonů však VSP nebude vyplácet jednoduše podle kalkulace, ale až po vynásobení hodnotou bodu.

I soudci by měli mít platy podle sazebníku výkonů

Maximální cenu bodu určí ministerstvo financí, to pro případ, kdyby přece jen někoho napadlo se soudit mimo VSP a platit si náklady sporu sám. Kalkulace soudních výkonů se provede v korunách, maximální hodnotu bodu určí proto ministerstvo financí jen na 0,80 Kč, aby se soudní spor tak neprodražoval. O dolní hranici ceny bodu se zákon nestará a o skutečně vyplácené ceně už samozřejmě rozhoduje jen sama VSP, a to tak, aby s penězi vyšla. Teoreticky se připouští, že může dosáhnout i nulové, nebo dokonce i záporné hodnoty. V takovém případě soudce nebo advokát bude pak zřejmě stranám, klientům, vězňům atd. doplácet ze svého. I s tímto geniálním trikem, který jen čeká, až bude zaveden do jiných odvětví národního hospodářství, aby je sanoval, není lehké finančně utáhnout rozbujelé a finančně náročné soudnictví. Není to snadné, vždyť z těchto peněz se hradí nejen soudy, jejich provoz a údržba, ale i věznice a strava vězňů v nich.

Vzhledem k přitažlivosti soudních sporů a atraktivitě pobytu v soudních síních a věznicích se budou jistě kauzy množit, ale není třeba se bát. Kdyby ani tento celkem účinný ekonomický systém, vymyšlený tak geniálně, že může trvale a vždy pracovat spolehlivě bez deficitu pro VSP, přece jen selhal, pak pojišťovna nemusí s některými soudci smlouvu uzavřít, nebo ministerstvo spravedlnosti, které se už na nadměrný počet soudců a míst ve věznicích nemůže dál dívat, může omezit počet lůžek ve věznicích, některé zrušit úplně a uvážit i výraznou redukci počtu soudců. Bude-li třeba v okrese jen jeden soudce, omezí se tím pochopitelně počet projednávaných případů, a tím i finančních vydání VSP, která

pak bude moci nerušeně využívat vybrané pojistné na záměry, které jí zajímají. Pojišťovna ze zákona není zodpovědná za stav právních věcí ve státě.

Proč se musí obětovat jen lékaři?

Soudci se jistě rádi obětují, velí jim to již humanitní charakter jejich povolání. Tak třeba k důležitějším případům musí soudce zajít do bytu sporní strany, a to i v noci. Zda je kauza důležitější, nebo ne, o tom nesmí uvažovat, protože by se třeba mohlo ukázat, že důležitá je, a pak by v případě soudcově zanedbání či opomenutí mohl být stranou pohnán k zodpovědnosti za její poškození, být nařčen z neobdobnosti, nelidskosti nebo selhání a mohla by na něho být podána stížnost na komoře (v níž je členství soudců povinné), ministerstvu, u soudního rady obecního úřadu nebo žaloba u soudu. Také v televizi nebo rozhlase je možné prohlásit, že to nebylo od toho či onoho soudu zrovna nejlepší rozhodnutí. Žaloba nebo stížnost poškozené strany by mohla samozřejmě být i anonymní, i taková se bude projednávat. Když pak soudce vynese rozsudek nesprávný, který je v rozporu s některým z přechetných pravidel, bude sám souzen a poškozené straně pak zaplatí odškodné ze svého platu.

Nedoporučuje se také, aby soudce byl hrubý, sděloval stranám sporu rozhodnutí soudu nešetrně, bez lidské účasti, používal v soudní síni zvýšeného nebo nepřijemného hlasu nebo jinak se provinil proti subjektivním pocitům stran sporu. Opět je možno podat stížnost, třeba i anonymní.

Soudce většinou musí také odpracovat za měsíc takových 100–200 hodin navíc při nočních službách pro sporní strany a také občas – tak asi 2–4x měsíčně – sloužit o nedělích a sobotách, musí se vzdělávat, být činný v odborné společnosti a v orgánech stavovské komory a udržovat se na kulturní a společenské výši.

Ó, jak krásné bude být soudcem, až bude roven dnešnímu lékaři. ■

Životní jubileum šéfredaktora Bulletinu advokacie

13. dubna 1998 se dožil 65 let šéfredaktor Bulletinu advokacie JUDr. Václav Mandák, CSc., pražský advokát, po dlouhá léta spolupracovník dříve Ústředí advokátních poraden, v letech 1994–1997 člen představenstva ČAK, nyní vedoucí odboru pro věci advokacie České advokátní komory.

Advokátní i širší odborné veřejnosti je znám především jako specialista v oblasti trestního práva procesního, zvláště obhajoby. Je mj. autorem monografie věnované zejména otázkám vazby (Zajištění osoby obviněného v čs. trestním řízení, Orbis, Praha 1973), spoluautorem několika dalších odborných publikací a více než padesáti časopiseckých statí věnovaných převážně problematice trestního řízení, obhajoby a advokacie.

Po řadu let byl a je i nyní členem pomocných orgánů advokacie – t. č. zejména výboru pro trestní právo a obhajobu (dříve trestněprávní sekce studijního kolegia), výboru pro výchovu v advokacii, výboru pro advokátní tarif atd. Soustavně se věnuje koncepčním otázkám výchovy v advokacii a přednáší na školeních, pořádaných pro advokáty a advokátní koncipienty. Řadu let byl členem katedry trestního práva na Právnické fakultě UK v Praze.

Vedení redakce převzal v roce 1987 po JUDr. Jaroslavu Radimském. Z tehdejšího čtvrtletníku se po roce 1990 časopis přeměnil na odborný orgán advokacie, vycházející desetkrát v roce.

Pod vedením JUDr. Mandáka se podařilo vtisknout Bulletinu advokacie osobitou tvář časopisu s odbornou problematikou, který reprezentuje důstojně českou advokacii, je respektován právníkou veřejností a v odborných pracích je nezřídka citován. Připomeňme, že v roce 1994 získal Bulletin advokacie prestižní cenu Karlovarských právnických dnů jako nejlepší odborný časopis roku a také v dalších letech si v těžké konkurenci více než 30 odborných periodik udržuje čestné přední místo.

Přejeme jubilantovi, aby si nadále uchoval pracovní svěžest a dostatek invence při vedení časopisu i při plnění ostatních úkolů ve službách advokacie.

Stanislav Balík

Vyšlo číslo 1/98 *Bulletinu slovenské advokacie*

Úvodník „Quo vadis, advokacie?“ je z pera JUDr. Jána **Havláta**. Je koncipován jako předsevzetí do nového roku. Autor uvádí, že průzkumy veřejného mínění nezakrytě ukazují pokles autority a prestiže všech služebníků práva, bohužel i advokátů. Apeluje na kolegy, aby zabránili tomuto přímo dramatickému poklesu morální reputace právnícké profese. Zdůrazňuje též potřebu toho, aby se advokáti více angažovali v aktivitách pro bono publico. Etickou povinností advokáta je též napomáhat reformování právního a soudního systému, informovat a vychovávat spoluobčany pokud jde o využívání práv. Nelze zanedbat ani kolegiální vztahy mezi advokáty, které musí být charakterizovány kurtoasií a poctivostí. Chceme-li, aby si nás veřejnost vážila, musíme si projevovat úctu i navzájem.

Obsáhlejší pasáž je věnována advokátním koncipientům. Jsou to právě oni, kteří na jedné straně touží útokem dobýt svět a vykonat něco velkého, na druhé straně respektují a váží si člověka, který je učí novým pohledům na budoucnost. „Jsme těmi, jejichž rady a osobnost zůstanou zachovány v úspěších našich koncipientů, budoucích advokátů.“

Číslo obsahuje tyto odborné články:

Babiak Juraj: *Principy neznají kompromis* (úvaha o vazbě)

Příspěvek se zabývá problémy procesní vazby, které se vyskytují v legislativě, právní teorii a soudní praxi. Příčinou řady vybočení a nedorozumění je nejasnost v hlavních principech. Základnou, z níž je třeba vycházet, je přirozeně-právní charakter základních lidských práv a svobod. V článku je kritizována obligatorní vazba jako nepřiměřený zásah do soudních záruk a domněnky nevinny. Autor dále odmítá návrhy, aby v případě, kdy soud odmítne vzít obviněného do vazby, mohl takové rozhodnutí napadnout stížností s odkladným účinkem prokurátor. Zákonodárce zde vycházel z důvěry k prvostupňovému soudu, z předpokladu, že bude postupovat správně, jestliže se rozhodne nevzít osobu do vazby.

Lipšic Daniel: Ústavněprávní a možné aplikační problémy institutu povinné vazby

Kritika vládního návrhu novely trestního řádu, která by měla zavést při stíhání pro nejzávažnější delikty povinnou vazbu. Autor v závěru uvádí, že zavedení institutu obligatorní vazby může být motivováno snahou účinněji zakročit proti vzrůstající se kriminalitě. Vytržením z kontextu, nejasným obsahem, který může mít za následek interpretační a aplikační nejistotu, a možným rozporem s ústavou a mezinárodními závazky, však může v trestně-procesní praxi způsobit více škody než užitku.

Mazák Ján, Seman Juraj: *K aktuálním otázkám zániku nájmu bytu a bytových náhrad.* Autoři se věnují problematice soudní výpovědi nájmu bytů. Analyzují platnou právní úpravu, využívají judikatury slovenských soudů a ukazují cestu správné aplikace příslušných ustanovení obč. zák. Článek obsahuje též rozbor bytové novely občanského zákoníku (zák. č. 153/1997 Sb.).

Mikulaj Jaroslav: *Odvolání u druhostupňového soudu.* Úvaha je věnována otázce, zda je možné, aby druhostupňový soud rozhodoval o odvolání, podaném proti rozhodnutí prvostupňového soudu, když tento rozhodl o odvolání podaném proti výroku o nákladech řízení v platebním rozkaze. Jde o výklad § 174 odst. 2 slovenského o. s. ř.

Hošovský Roman: *K náhradě za použití vlastního vozidla advokátem.* Autor poukazuje na stanovisko generální prokuratury SR, s níž se ztotožnil i Nejvyšší soud v rozsudku ze 17. 9. 1997 sp. zn. 4 Pz 11/97. Nejvyšší soud zdůraznil, že prioritním předpisem v tomto vztahu je advokátní tarif, podle něhož advokát má též nárok na náhradu účelně vynaložených hotových výdajů v souvislosti s poskytováním právní pomoci, zejména na cestovné atd. Nejvyšší soud se ztotožnil se stanoviskem generálního prokurátora, obsaženým ve stížnosti pro porušení zákona, že jestliže ustanovený obhájce použije osobní motorové vozidlo k cestě za úkonem právní pomoci do místa, které není totožné se sídlem jeho advokátní kanceláře, jde vždy, bez ohledu na vzdálenost, o účelně vynaložené cestovní náklady. Ze žádného právního předpisu nevyplývá povinnost v takových případech žádat předchozí souhlas předsedy senátu. Generální prokurátor v této souvislosti zdůraznil, že je třeba vycházet ze zvláštního charakteru činnosti advokáta, jeho společenského postavení, časové náročnosti výkonu jeho práce, návaznosti jednotlivých jím vykonaných právních úkonů, nutnosti osobního kontaktu s klientem před vykonáním úkonu, možnosti prekluze při opomenutí určitých úkonů apod.^{*)}

Ze zprávy zasedání předsednictva SAK (14. 11. 1997) mj. vyplývá, že se na Slovensku připravuje nový zákon o advokacii a návrh bude otištěn k diskusi v Bulletinu slovenské advokacie č. 2/98.

Pro českou advokacii je zajímavá informace, že stát dluží slovenským advokátům na nákladech obhajoby ex offio 18 milionů Sk. Soudy do konce roku měly obdržet část prostředků na úhradu, která však zdaleka nepokryje uvedený dluh.

Předsednictvo schválilo vydání mimořádného čísla Bulletinu slovenské advokacie „Trovy konania v civilnom procese“. Z další zprávy, otištěné v tomto čísle, vyplývá, že celé vydání již bylo rozebráno a že tuto příručku renomovaných autorů J. Mazáka a L. Šoltýse v rozsahu 324 stran lze získat z dotisku za 360,- Sk (bez poštovného a balného) objednávkou u SAK, Kolárska 4, 813 42 Bratislava.

^{*)} K této otázce srov. obdobný názor obsažený v rozsudku Nejvyššího soudu ČR, které bylo otištěno v Bulletinu advokacie č. 4/1996, s. 38.

Číslo dále obsahuje obvyklé rubriky o *změně v seznamu advokátů a advokátních koncipientů a inzertní rubriku.*

Dodáváme, že Bulletin slovenské advokacie vychází 6x v roce jako dvojměsíčník, doporučená cena jednoho čísla je 80,- Sk a objednat lze tento časopis v kanceláři SAK, Kolárska 4, 813 42 Bratislava.

(V. M.)

Poznámka o advokacii na Filipínách

Republika Filipíny (Republika ng Pilipinas) je tichomořským ostrovním státem se strategicky významnou polohou a zajímavou historií. Filipíny prošly v novověku vývojem od španělské kolonie k republice. Filipínci jsou jediným křesťanským národem v okolním asijském světě. Jejich kulturní dějiny nelze pochopit bez sledování nejrůznějších vlivů z Asie, Evropy, Latinské či Severní Ameriky. Zatímco Španělé, kteří dlouho řídili koloniální správu na Filipínách z Mexika, zde zanechali křesťanství a řadu nádherných barokních venkovských kostelů, Američané, kteří Filipíny obsadili po vítězství ve španělsko-americké válce právě před sto lety v r. 1898, zde usilovali o položení základů moderního státu, jehož nezávislost přislíbili Filipíncům již v r. 1934 v souvislosti s poskytnutím autonomie. Samostatná republika byla na Filipínách vyhlášena v r. 1946.¹⁾ Zaměříme se však nyní na stručnou charakteristiku státu, který Filipínci označují za asijskou baštu demokracie, na filipínskou advokacii.

Moderní dějiny advokacie začínají na Filipínách v r. 1973, tedy za vlády prezidenta Ferdinanda Marcose, který byl pak v r. 1986 přinucen k odchodu do exilu. V r. 1973 vznikla Sjednocená filipínská advokátní komora (Integrated Bar of Philippines), jejímž prvním prezidentem byl zvolen Jose L. Reyes. Tato komora soustřeďuje všechny filipínské advokáty, kteří – kromě tohoto povinného členství – jsou nezávislí členy nejrůznějších advokátských spolků.

Orgány Sjednocené filipínské advokátní komory jsou na celostátní úrovni výbor tzv. národních úředníků (National Officers) v čele s prezidentem, výkonným viceprezidentem (Executive Vice-President) a národním sekretářem a výkonným ředitelem (National Secretary and Executive Director), dále výbor guvernérů (Board of Governors), složený z předsedů regionálních komor, shromáždění delegátů (House of Delegates) a disciplinární výbor (Committee on Bar Discipline).

---

¹⁾ Blíže srv. S. M. Zaide, *Philippine History and Government*, Manila 1994.

Prezident, viceprezident a národní sekretář jsou volená shromážděním delegátů vždy na šestileté období. Mezi těmito třemi úředníky však vždy po dvou letech nastává rotace, takže každý z nich během šesti let působí postupně vždy dva roky ve všech třech funkcích.

Sjednocená filipínská advokátní komora organizuje jako jediná postgraduální profesní zkoušku. Prakticky to znamená, že i budoucí soudce se může stát soudcem až poté, kdy byl advokátem. Vzhledem k tomu, že členem Sjednocené filipínské advokátní komory může být pouze právník, který vykonává advokacii, odchodem do státních služeb je členství pozastaveno.

Podle filipínské ústavy z r. 1986 jsou zřizovány dvě instituce, našemu ústavnímu právu neznámé. Kromě ombudsmana (Tanodbayan) je to zvláště zajímavá Justiční a advokátní rada (Judicial and Bar Council). Tuto radu tvoří předseda soudcovského kolegia Nejvyššího soudu, ministr spravedlnosti, poslanec kongresu, zástupce Sjednocené filipínské advokátní komory, profesor práva, soudce Nejvyššího soudu ve výslužbě a jedna soukromá osoba. Justiční a advokátní rada je poradním orgánem prezidenta Nejvyššího soudu. Ten plní především politické funkce.

Sjednocená filipínská advokátní komora vydává čtvrtletně časopis Journal of the Integrated Bar. Dalším odborným právnickým časopisem vydávaným na Filipínách je více teoreticky zaměřený The Philippine Law Journal, jehož redakční radu tvoří vesměs univerzitní učitelé. Spojení výuky na právnické fakultě s advokátní praxí je v Republice Filipíny běžné. Nejstarší filipínskou univerzitou je prestižní Univerzita Sv. Tomáše v Manile, založená v období španělské nadvlády v r. 1611. Rádo se zdůrazňuje, že tato univerzita je o 25 let starší než Harvardská univerzita, jež je nejstarší univerzitou na území dnešních USA. Filipínští advokáti působí i v mezinárodních právnických organizacích. Prof. Dr. Enrique P. Syquia byl např. v době mého letošního pobytu v Manile viceprezidentem International Law Association v Londýně.

Úředním jazykem je na Filipínách tagalština, úřaduje se a komunikuje se však většinou anglicky. Ústava z r. 1986 v tagalštině je sice běžně v prodeji,²⁾ ale advokáta, který by nemluvil anglicky, by bylo asi obtížné hledat. Španělština je po stu letech naopak prakticky zapomenuta. Na Filipínách kromě domácích advokátů působí i zahraniční advokátní kanceláře, zpravidla americké.

Politické, kulturní a obchodní styky mezi Českou republikou a Republikou Filipíny se od počátku 90. let stále více prohlubují. Ač se filipínská advokacie může jevit jako příliš vzdálená, alespoň orientační znalost organizace poskytování právní pomoci na Filipínách proto nemusí být neužitečná.

JUDr. PhDr. Stanislav Balík

---

²⁾ Srv. např. Ang Konstitusyong ng Republika ng Pilipinas, Manila 1991.

INZERCE

DLOUHODOBÝ PRONÁJEM • ATRAKTIVNÍ KANCELÁŘSKÉ PROSTORY
– cca 80 m² (3 + soc. zázemí) • Část přízemí budovy fary v Sibeliově č. 49/2
– Praha 6, Střešovice. Kontaktní telefon: 02/2051 6660 nebo 02/2051 6659.

Koupím Sbíрку nálezů Nejvyššího správního soudu z let 1918–1952 (Bohuslav administrativní), i po částech. JUDr. Michal Mazanec, Vrchní soud v Praze, nám. Hrdinů 1300, 140 00 Praha 4.

Zkušená pracovnice s dlouholetou praxí v justici, iniciativní, spolehlivá a samostatná, přijme místo v advokátní kanceláři v Praze. Spěchá. Telefon večer 428 38 22.

Studentka 5. ročníku PF MU s ukončením studia v červnu 1998 přijme místo advokátního koncipienta v advokátní kanceláři v Brně. Nabízím znalost němčiny, pasivně angličtiny, práce na PC (T602, Windows 95), znalost ASPI, řídičský průkaz B. Nabídky zasílejte prosím na adresu: Marta Jančíková, Kamenáčky 51, 636 00 Brno, tel. 05/53 89 40.

Absolvent PF UK, 25 let, hledá místo advokátního koncipienta v Praze. Nabízím roční praxi v úvěrových obchodech, zajišťovacích instrumentech, směnkách, smlouvách, velmi dobrou znalost AJ, práci na PC, řídičský průkaz skupiny B. Nástup možný od 1. 8. 1998. Tel. 02/652 13 30.

Renáta Lipková, mladá absolventka Právnické fakulty Univerzity Karlovy, v současné době zaměstnaná jako právnická na České správě soc. zabezpečení v Praze, hledá místo advokátního koncipienta v okresech KI, FM, OV. Nástup možný v říjnu 1998. Znalosti: jazykové – němčina, polština, ruština; práce na PC, řídičský průkaz skupiny B. Nabídky kontaktujte na tel. 02/80 72 72 od 21. do 22. hod. nebo 069/641 25 87 do 22 hod.

Jsem studentkou Právnické fakulty Univerzity Karlovy a hledám práci na částečný úvazek (asi 8–10 hod. týdně) v advokátní kanceláři. V lednu jsem složila II. státní soubornou zkoušku z trestního, občanského a obchodního práva, ovládám angličtinu, základy francouzštiny, psaní na stroji a práci s počítačem v T602. Kontakt: Kateřina Zaoralová, Fr. Křížka 27, 170 00 Praha 7, tel. 37 39 79.

34letý absolvent PF UK s osmiletou praxí v oblasti trestního práva hledá zaměstnání v advokátní kanceláři v Praze. Tel. 561 04 96 (po 17.00 hod., příp. večer do 23.00 hod.).

Advokátní kancelář v centru Prahy s mezinárodní klientelou a zaměřením na obchodní právo přijme advokátního koncipienta (koncipientku) s dobrou znalostí německého jazyka. Nabízíme dobré platové podmínky a zajímavou práci v mladém kolektivu. Prosím, v případě Vašeho zájmu kontaktujte Dr. Marka Procházku na tel. číslo 02/24 24 86 04.

Student 5. ročníku Právnické fakulty MU v Brně, znalost práce na PC (Word, T602, ASPI), řídičský průkaz skupin A, B, C, částečná znalost AJ, hledá místo advokátního koncipienta v okresech NJ, FM, VS nebo OV. Lukáš Stoček, Rožnovská 344, 744 01 Frenštát p. R.

Absolventka PF UK, 23 let, s výbornými studijními výsledky, psanou a mluvenou francouzštinou (roční stipendium na Právnické fakultě v Toulouse, Francie) a angličtinou, mluvenou italštinou, pasivní němčinou a ruštinou, hledá místo advokátní koncipientky v Praze. Mám zkušenosti s náročnou prací s lidmi, zejména uvítám práci v advokátní kanceláři se zaměřením na několik druhů práva (občanské, trestní, obchodní atd.). Nástup možný ihned. Kontaktní telefon: 02/2039 1111, linka 394 nebo 0649/212 938, Mgr. Danová Eva.

Přijmu místo advokátního koncipienta v Brně. Nyní pracuji v brněnské AK, je mi 25 let a jsem doktorandem na PF MU Brno (obchodní právo). Ovládám dobře PC, NJ. Kontakt: Mgr. Kulhánek – telefon (i záz.), fax: 0441/725 70. Nástup možný ihned.

Absolvent PF UK, 23 let, nekuřák, přijme místo advokátního koncipienta v Praze, nejlépe na část. úvazek. Znalost NJ, práce na PC, 6 měsíců praxe. Nástup možný ihned. Ladislav Hrubý, tel. 0166/328 45 ev. 02/2039 1111 l. 383, pokoj 238.

Prodám svázané Sbírký zákonů, ročníky 1965–1992. JUDr. Libuše Nováková, Praha 6, Na Petřinách 61/1717, tel. 02/20 61 18 90.

Prodám Sbírký zákonů ČR za rok 1945 až 1949 a rok 1955 až 1997. Volejte tel. 0658/64 16 63.

Absolventka PF UK hledá zaměstnání v Praze jako advokátní koncipientka. Znalost práce na PC, AJ, slušné vystupování, zájem o práci v advokacii. Tel. 02/444 65 325 nebo 43 01 83.

22letý student 4. ročníku PF UK (po 2. státních zkouškách) hledá zaměstnání v pražské AK. Velmi dobrá znalost AJ, dobrá znalost RJ. Telefon: 02/859 11 56

Studentka 5. ročníku PF UK s ukončením studia v červnu 1998 přijme práci advokátního koncipienta v Praze či Středočeském kraji. Nabízím znalost angličtiny (FCE, CAE) a francouzštiny, práce na PC, vynikající studijní výsledky, vysoké pracovní nasazení. Kontakt na tel. 0325/53 11 76, Iva Pokrupová.

Absolventka Československé akademie obchodní dr. Edvarda Beneše v Praze 2, 18 let, s částečnou znalostí AJ a RJ, práce na PC, hledá uplatnění v advokátní kanceláři v Praze na poloviční úvazek v dopoledních hodinách. Nástup 1. 8. 1998. Nabídky prosím na tel. 24 91 25 32 – pí. Bláhová.

Studentka V. ročníku PF UK hledá práci v AK v Praze na měsíce červen a červenec, ev. pozdější spolupráce možná. Nabízím znalost němčiny, ŘP. Tel.: 88 22 32.

Absolventka PF UK (květen 1998) se znalostí angličtiny (plynně), španělštiny (aktivně), hledá místo advokátní koncipientky v Praze. Vlastním řídicí oprávnění skupiny B a ovládám práci na PC. Nástup možný ihned. Nabídky, prosím, na tel. 316 34 38, Trutnová Eva.

Absolvent Právnické fakulty Univerzity Karlovy s jazykovými znalostmi (angličtina, němčina) a roční praxí v přední mezinárodní společnosti v oboru daňového a právního poradenství hledá uplatnění jako advokátní koncipient v Praze. Zkušenost s vedením právního jednání a písemného styku v anglickém jazyce. V případě Vašeho zájmu mne, prosím, kontaktujte na telefon: 02/20 15 22 22.

Absolvent PF MU, 24 let, se zájmem především o obchodní právo, hledá místo advokátního koncipienta v AK v Brně, příp. v Praze. Aktivně AJ, komunikace i v NJ a RJ, rok praxe v advokátní kanceláři. ŘP sk. B, práce na PC samozřejmostí. Nabídky, prosím, na tel.: 05/77 16 81.

Především advokátům východočeského regionu a města Hradce Králové jsou určena pravidelná neformální setkání advokátů. Setkání mají sloužit ke vzájemnému poznávání, výměně názorů a zkušeností i k zábavě.

Setkání se budou uskutečňovat pravidelně od května 1998 v kavárně, která je otevřena v sídle Regionálního pracoviště, tedy v Hradci Králové, Velké nám. čp. 1.

Setkání budou vždy každou první středu příslušného měsíce od 15.00 hodin, pokud nebude později vybrán vhodnější termín.

Regionální pracoviště nezajišťuje rezervaci míst.

JUDr. Milan Jelínek

Absolventka PF UK (červen 1996 – s vyznamenáním), 25 let, svobodná, nekuřačka, hledá místo advokátní koncipientky v Praze. nabízí, znalost práce na PC (Word, Excel), jazykové znalosti AJ (aktivně), RJ (odborně, pasivně), řidičský průkaz B, praxe v AK během studií rok a půl jako právní asistentka, po skončení PF UK 19 měsíců jako advokátní koncipientka – obor občanské, obchodní, trestní a správní právo. Nabídky, prosím, zasílejte na adresu: Ing. arch. Milan Liška, V Dolích 301, Černošice, tel.: 64 34 522 (ev. záznam).

Absolventka PF UK, 24 let, svobodná, hledá místo v AK v Praze. Jsem samostatná, časově flexibilní, mám výborné komunikační schopnosti. Mluvím velmi dobře anglicky, italsky a rusky. Ovládám práci na PC. Nástup možný ihned. V případě zájmu volejte na tel. 79 506 94.

Přijmeme spolehlivého advokátního koncipienta/ku do trvalého pracovního poměru. Bližší informace na telefonních číslech: 02/80 52 83, 02/ 80 90 33.

JUDr. Podzimek a spol., advokátní kancelář, vypisuje výběrové řízení na obsazení místa advokátního koncipienta pro kancelář ve Vysokém Mýtě. Znalost AJ, NJ vítána. Písemné přihlášky se stručným životopisem a preferovaným zaměřením zasílejte na adresu kanceláře. Osobní návštěvu je možno domluvit telefonicky. Kontakt: JUDr. Podzimek a spol., advokátní kancelář, Vraclavská 200/II, 566 01 Vysoké Mýto, tel. 0468/22 114, 521 344, fax 0468/22 494.

Hnutí občanské solidarity a tolerance (HOST),

nevládní a nezisková organizace vystupující proti násilí
a intoleranci ve společnosti,
by ráda navázala spolupráci
s kvalifikovanými právníky
(trestní právo, sociální právo, občanské právo, mezinárodní právo).
Obracíme se na bývalé advokáty, kteří by chtěli pokračovat v činnosti
v oboru i po ukončení práce v advokacii (celá ČR).

Kvalifikované právníky potřebujeme:

1. pro poskytování právního poradenství našim klientům – osobám, které se na nás obracejí proto, že byla porušena jejich občanská práva, i
2. pro vlastní práci v oblastech:
trestných činů motivovaných rasovou či jinak diskriminační záštití,
sledování rasistických a neofašistických organizací a kvalifikované
oponentury postupu státní správy a samosprávy vůči nim a
občanské kontroly práce státní správy a samosprávy obecně.

Konkretizace náplně práce a pracovněprávního poměru k naší organiza-
ci po dohodě.

Kontaktujte nás, prosím, na poštovní adrese:
p. o. box 13, 128 00 Praha 2, telefonu (faxu): 02–2491 4690 I. 3161,
e-mail: hosthost@usa.net

**Advokátní kancelář Gide Loyrette Nouel hledá advokáta, nejméně
s 2letou praxí, se znalostí angličtiny nebo francouzštiny, zapsaného
u České advokátní komory. Telefon: 21 66 44 01.**

Z amerického advokátního humoru (autenticky odposloucháno v soudních síních)

Perly z úst amerických advokátů při výslechu svědků u soudu (publikováno v časopise Massachusettské advokátní komory).

- *Pane doktore, je pravda, že zemře-li člověk ve spánku, zjistí to až ráno?*
- *Váš nejmladší syn, ten jednadvacetiletý, kolik je mu let?*
- *Byl jste přítomen, když Vás fotografovali?*
- *Byl jste tam jen Vy nebo jste byl sám?*
- *Kdo z vás padl za války, Vy, nebo Váš mladší bratr?*
- *Zabil vás?*
- *Jak daleko byla obě vozidla od sebe vzdálena v okamžiku nárazu?*
- *Byl jste tam až do svého odchodu, je tomu tak?*
- *Kolikrát jste úspěšně spáchal sebevraždu?*

• • •

Advokát: Takže datum početí bylo osmého srpna?

Svědék: Ano.

Advokát: Co jste v tu chvíli dělala?

• • •

Advokát: Měla tři děti, je tomu tak?

Svědék: Ano.

Advokát: Kolik chlapců?

Svědék: Ani jednoho.

Advokát: Měla dcery?

• • •

Advokát: Schody tedy vedly dolů do sklepa?

Svědék: Ano.

Advokát: A ty schody... vedly také nahoru?

• • •

Nabízíme inzerci v Bulletinu advokacie

Bulletin advokacie vychází v počtu 7 700 výtisků.

Časopis je zasílán všem advokátům a advokátním koncipientům v ČR. Dále je rozesílán na řadu míst v ČR i v zahraničí (justiční orgány, ústřední orgány, knihovny, vybrané osobnosti).

Výhodou pro inzerynty je skutečnost, že okruh potenciálních zákazníků je relativně vysoký, protože odběrateli časopisu jsou výhradně osoby, které mohou použít inzerované služby.

Cena celostránkového inzerátu je 7 500,- Kč (barevný 9 500,- Kč) + 22% DPH; cena inzerátu v menším rozsahu tvoří poměrnou část ceny inzerátu celostránkového. Cena vkládaného inzerátu dohodou.

Při opakování poskytujeme slevu.

Inzerci uchazečů o místo advokátního koncipienta otiskujeme bezplatně, slevu poskytujeme na ostatní inzerát „Hledám místo“ (kromě inzerátů advokátů).

V objednávce uveďte: – u organizací: název, adresa, bankovní spojení, kód banky, číslo účtu, DIČ, IČO, telefon, fax; – u fyzických osob ještě rodné číslo.

Údaje jsou potřebné pro vystavení faktury.

ZÁVAZNÁ PŘIHLÁŠKA NA ŠKOLENÍ ADVOKÁTNÍCH KONCIPIENTŮ

(§ 3 usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 11. 6. 1991,
o výchově advokátních koncipientů)

Tuto přihlášku je nutné zaslat do 30. 6. 1998 (1, 2) a 30. 9. 1998 (3, 4)

Závazně se přihlašuji na seminář:

☐	1) trestní	konaný ve dnech 14. – 18. 9. 1998
☐	2) civilní	konaný ve dnech 12. – 16. 10. 1998
☐	3) základní	konaný ve dnech 2. – 6. 11. 1998
☐	4) výběrový	konaný ve dnech 17. – 20. 11. 1998

Vyznačte křížkem seminář, na který se přihlašujete.

Prosíme níže uvedená data koncipienta – žadatele o seminář, vyplňte
hůlkovým písmem.

Titul, příjmení, jméno: _____

rodné číslo: _____

č. osvědčení koncipienta: _____

č. telefonu koncipienta vč. předvolby (kancelář, byt): _____

Adresa **advokátní kanceláře** (razítko), na kterou Vám zašleme pozvánku na
vybraný seminář (**uvést i PSČ**):

_____
_____

datum:

podpis koncipienta:

podpis zaměstnavatele-advokáta: